

Издавач: Библиотека „Бранко Радичевић“ Житиште

За издавача: директор Робертина Шијан

Уредник: Робертина Шијан

Фотографија на корицама: Андреј Амижић

Дизајн корица: Штампарија СИТОПРИНТ Житиште

Прелом и припрема:

Библиотека „Бранко Радичевић“
Кристина Чикош Рапајић

Лектура: Робертина Шијан

Штампа и повез: „Ситопринт“ Житиште

Тираж: 300

Житиште 2022.

ISBN 978-86-89687-54-5

**Зборник одабраних радова са Књижевног
конкурса „Банатско перо“ 2022.
Библиотеке „Бранко Радичевић“
и
Клуба књиге „Бранко Радичевић“**

**РУКЕ СУ РАСЛЕ ДА СВЕТ
ЗАГРЛЕ**

Житиште, 2022.

Руке су расле да свет загрле

Реч уредника

Поштовани читаоци и аутори,

Неописиво нам је драго што Конкурс „Банатско перо“ има сталну и посвећену публику, а бројке потврђују да интересовање за учешћем не јењава. Са великом радошћу, уз жељу да га у задовољству читате, представљамо Вам нови Зборник одабраних радова са 22. Књижевног конкурса „Банатско перо“ који су организовали Библиотека „Бранко Радичевић“ и Клуб књиге.

На овогодишњи конкурс пријављена су 1652 рада: 145 прича, 508 песама и 999 афоризма које је доставило 257 књижевних стваралаца из Србије, Републике Српске, Федерације БиХ, Северне Македоније, Црне Горе, Словеније, Хрватске, Бугарске, Аустрије, Немачке.

Дужност чланова жирија, на основу Правилника о организацији Конкурса, и ове године припала је књижевницима Радивоју Шајтинцу, др Славомиру Гвозденовићу и Витомиру Теофиловићу, који су за објављивање у Зборнику одабрали 25 прича, 20 песама и 100 афоризама. Срдачно се захваљујемо жирију на успешној сарадњи, посвећености и објективности приликом одлучивања.

Дипломом „Бело перо“ за причу „Авантуристички дух“ награђена је Радмила Стојановић. Добитница дипломе „Бело перо“ за песму „Споменар“ јесте Мира Ракановић, а Милана

Руке су расле да свет загле

*Р. Симића жири је наградио дипломом „Бело перо“ за афоризме: **Правда је спора без мита, Недоказан смо народ, Вековима чекамо боље сутра.***

Похвале жирија за причу удељене су Братимиру Петровићу и Емилији Живојиновић за приче „Најлепша игра стварања“ и „Ипак је отворила врата собе“. Похваљене су и песме „Мере за кошуљу“ Јоване Симић и „Из црта и реза“ Миливоја Трнавца, а Љубомир Илић и Динко Османчевић похваљени су за афоризме.

Искрене честитке упућујемо ауторима најбољих, похваљених и одабраних радова, а велико ХВАЛА и свим учесницима на доприносу квалитету и успешности конкурса. Да бисмо сачували културу, морамо да наставимо да је стварамо!

Неизоставан савезник Библиотеке „Бранко Радичевић“ и Клуба књиге у припреми Зборника већ 22 године јесте Штампарија Ситопринт, а с обзиром на то да су, како наслов каже, и моје руке расле да загле један мали, али цео мој свет, личну захвалност за техничку обраду и припрему Зборника дугујем колективу Библиотеке.

Инспирација за назив овогодишњег Зборника пронађена је у стиховима песме „Мере за кошуљу“ Јоване Симић, а насловна страна дело је спретних и креативних руку наших сарадника Андреја Амижића и Штампарије Ситопринт.

Завршићу своје уводне речи цитатом Албера Камија „Без културе и релативне слободе коју она подразумева, друштво је, чак и када је савршено, само џунгла. Зато је свака аутентична креација

Руке су расле да свет загрле

поклон будућности". Уживајте у једном таквом поклону!

До следеће године и наредног заједничког књижевног подухвата!

***Робертина Шијан, директор
Библиотеке „Бранко Радичевић“***

ВИШЕ НЕ ТРЕБА

ВИШЕ НЕ ТРЕБА

Жиријско читање није надзор, није беспоговорно суочавање личног суда и непознатог текста. По среди јесте и жртвовање и богаћење субјективности али, као и увек, кад је у питању креативни садржај и ово јесте један чин вредновања који, неминовно, изазива присебну саучесничку пристрасност јер читање дарује и открића и самооткрића.

Прозни радови пристигли ове године на конкурс „Банатско перо“, у богатој су и вредној, бројној, тематској и стилској понуди. Од дескриптивно сећајуће и интимистички наглашене исповести до прозних достигнућа где пуним сјајем и изазовом делује освојено достигнуће личне реченице. У детаљу уопштеног суда мора се истаћи да је, углавном, побеђена логорејска и рутински функционализована нарација, пуна општости и реторичких стереотипа, од пословица до оксиморона.

Родни језик у појединим је ауторима оваплотио креативни одјек и одсјај онога што у прози осим сижеа у поруке дарују и стил и начин

Руке су расле да свет загрле

преображења мисли и душе који повезује писање и читање.

На овом конкурсy је задатак да се издвоји конкретан и један рад за награду. У овом случају то је остварење *Авантуристички дух* (*шифра: Семантика светлости*). Стилски врло чист, оригиналан и убедљив спој дозиране метафоризације, поетизације и финих језичких обрта. Однос између интима сећања и завичајних слика претворен је у азбуку ововремених чулних открића.

Похвала је припала аутору са причом *Најлепша игра стварања* (*шифра: феноменологија духа*). Реченице као да дишу изнутра, као оне издашне гнездате рупице у хлебу. Оригиналан ауторске интервенције у конгруенцији (слагање реченичних делова) комбинују генитивску метафору и откривалачку појединост, епифанију. Реченица и исказ у том смислу опште не губе у значењу већ их ови зачини богате у читању које, у утисак, траје.

Такође, похвала је припала и аутору са причом *Ипак је отворила врата собе* (*шифра: илузија*). Ево како се фељтонска окосница може стилски обогатити и рецепцијом дубље усвојити у догађајима који су, нажалост, осенчена одлика простора и времена, убедљиво и оригинално одјекују искушења, поступци, детаљи опсервације, слике, гестови и последице, али, посебно успешно оно што је између исповести о другом, ближњем, а кроз себе.

Радивој Шајтинац, књижевник

Руке су расле да свет загле

**Радмила Стојановић
Зрењанин**

АВАНТУРИСТИЧКИ ДУХ

Истраживачкоколекционарски излети детињи као и младалачки, бојени су изузетношћу доживљаја и остварених активности. Авантуристички дух је хрлио да све види, освоји, сакупи, убере...Освајачи радости, увек бирана дружина, бележи узбудљиве походе ка неистраженим за њих дивотама завичајне Аркадије. Ни одрасли нису залазили у све те млађима занимљиве лепоте неприступачне природе. Мотивима практичности вођени походили су делове окружења у контексту посла и рекреације.

Бучни водопади, несташни брзаци река, дубине вирова, висине скакаоница натуралних плажа и бројне сродне занимљивости, нису анимирале множину мештана, па ни посетилаца. Основце, средњошколце, па и студенте поменуте дружине јесу фасцинирале и мамиле повременим, нарочито у доба распуста, освајачким походима, за претходне дружине већ освојеног. Обе пећине уз изворишта бистрих речица открише неслућене лепоте обасјане шкиљавим светлима петролејских фењера, а доцније батеријских лампи. Тих константних осам степени целзијуса у унутрашњости сеновитој, блажила је другарска блискост, па и наклоност симпатија. Није изостала ни локална корида са пратећим садржајима у идили освојеног пропланка.

Руке су расле да свет загле

Породичнопријатељске комбинације колекционара шумских плодова оставише мирисноведре трагове сећања времешне, топле емоцијама, а са избледелим појединостима и детаљима тих авантура мотивисаних и игром и уживањем у сласносвежим плодовима. Од већих количина би настајала колекција мирисних прерађевина, преточена у шарениш зимнице.

Сећањима пролећу боје, укуси, мириси. Ренесансу укуса прижељкују. Да ли узалуд? Дружину је расејао ветар неминовности по целом свету. Неки не доживеше речи овог тока мисли. Седолики узраст претеклих, на срећу већине, бележи хроничне здравствене тегобе. Окрепљују се бањама, а обмањују по укусу и жељама.

У мају би доспевале самоникле, мирисне, сласне румене јагодице. Омања дружина, кренуће у једну такву авантуру. На ливадама и пропланцима Косе било их је у изобиљу. А Челић Коса подалеко, километри до ње. Успут налазили сласне јагоде, чији се угодан мирис уклапао у идилу цветних ливадских мириса. Вишкове су низали на венчиће убране на ливадама. Биљчица је гроздастим проширењем на врху правила идеалан граничник, који је на власти нанизане плодове задржавао да не склизну. Савршенство Творчеве творевине рађа усхићење и обасјава душе присутних.

Девојчице су доминирале у таквим активностима, па и тад. Лако и скромно одевене са лакоћом и радошћу су остављале километре препешачених стазица, путељака бајколичких предела. Занете лепотом свега виђеног не приметише смену

Руке су расле да свет загрле

сунчаних и облачних прилика на небеском динамичном своду изнад њих. Пажњу су усмериле на задовољство истраживања и сабирања.

Пљусак их је сустигао неспремне. Покисле су до голе коже, а млађе не памте како набасаше на прелепу зградицу уз руб шумарка изниклу. Открила им је лугарницу, уз стан лугареве вишечлане породице. Мањак сећања покислих, обрисан бројним деценијама, њиховим детињим узрастом, скрива детаље сусрета са лугаревом породицом. Блага, прелепа домаћица уз саслуживање њене деце убрзо је препородила малену, покислу дружину, јелима угошћену, у топлу суву одећу, поклоњену и одевену.

Данас се диве њеној самилости, благодарећи Творцу удостојења те милости, племства духовног, безмерја нежног, с краја шесте деценије минулог века, која им и данас сија из топле млађане душе предивне лугарке и блажи им охладнелост овог доба. Везу сродне мисли у сродне приче, у супротним, а и у сродним околностима, у актуелном времену короне и виртуелног сабирања гимназијске генерације млађе авантуристкиње из претходне приче.

Генерацијски другар, тако образован угледник и уредник очувања шумске хармоније и бранитељ шумских лепота је из њеног гимназијског IV-а. Тако бајколика информација, покрену бујицу блажених сећања на кишну берачку авантуру.

Деценије бремените суровостима света су причу о лугаркиној самилости узвисиле до човечности. Размишља о породици другара-лугара. У мислима упоређује ту дивну лугареву жену из детиње авантуре са његовом. Имагинацијом осликава ту

Руке су расле да свет загле

породицу и аналогну благодот племства душа, које актуелним смерним делима утискују печате добродетаљи за будуће приче и векове. Путује ли на посао? Сигурно не станују уз лугарницу. Множина питања, непознаница призива лепоту човечног у врелом дану пандемијском.

У клупама сећања и збиље седи блистава генерација настањена делимично у тим бајколиким пределима завичајним. Телефонска апликација их спаја из балканских и европских земаља, а на вези је и Аустралија, Америка. Њене генерације топла информација покрену лавину блиставих сећања, по аналогји различитости попут маминих колачића из Прустовог детињства. А генерација се смешка са фотки из рајоликих предела са одмора из региона, а она виртуелно путује у Грчку. Путовање кити живим сликама бројних претходних породичних и службених путовања, надахнуто бањским одмором другарице која је поетску жеђ гасила поезијом љубавника И. Данкан.

Руке су расле да свет загрле

Братимир Петровић
Кладово

НАЈЛЕПША ИГРА СТВАРАЊА

Нагли покрети људског тела пресецали су сунчеве зраке, који су падали под све већим углом на зараван изнад села, и претварали их у колаж светла, боје и сенке. Млада девојка играла је у ритму музике, која је допирала из оближњег ромског насеља. Лагани поветарац мешао је звуке кларинета, хармонике и добоша чинећи их час довољно гласним, час готово нечујним и непрепознатљивим. Али то није сметало девојци. Она је својим чудесним плесом премошћавала те паузе без музике и настављала да се њише у истом заносу, бацајући црну дугу косу. Њене босе ноге продирале су у тло. Сваки корак постајао је тежи, а земља дубља и лепљива. Око ногу хватала јој се мокра земља у све већим количинама, правећи јој најприроднију обућу на свету. Обућа је мењала облик и величину, од танког слоја земље у бичевима који је личио на сандале старих римљана, након неколико корака, претварала се у браон ципеле, до тренука када је све то попримало изглед дубоких чизама, које су досезале до лепо обликованих колена. Вода којом су је поливали по голим бутимама смањивала је ту чудну обућу, до самих листова и глежњева и тренутка када би она потпуно нестала, а затим би се све то понављало.

Руке су расле да свет загле

Али, то као да није утицало на њене гибке покрете, који су из само њој знаних разлога постајали све бржи.

Руке су јој биле заузете придржавањем подигнуте хаљине, и само би их понекад, заборављајући чему у том тренутку служе, подизала изнад бедара, показујући више него што је машта могла да замисли.

Груди младе играчице надимале су се и подскакивале у ритму, пратећи покрете ногу. Танка хаљина једва је успевала да их задржи. Свесна своје лепоте девојка је својом појавом доминирала простором и временом тог тренутка

Игра као да није имала правила, ритам се мењао од спорог готово неприметног до дивљих покрета вижљастог тела. У појединим тренуцима игра је подсећала на балет, а она на црног лабуда из Лабудовог језера, да би се након тога трансформисала у аргентински танго девојке без партнера, а затим претварала у суманути транс младих Дервиша.

Подијум за игру био је рукавац локалног потока у коме је било довољно воде и глине, која је представљала природни тепих по коме се кретала. Груби и нераван терен претварао се у меку и равномерну масу под њеним ногама.

Игра није постојала ради себе, већ је имала своју сврху.

Млада циганчица ногама је омекшавала глину за израду црепуља (сача). Брзина којом се наквашена глина стезала под њеним ногама, терала је на све

Руке су расле да свет загле

брже покрете, а хладна планинска вода потока давала је свежину њеној игри.

Када је глина под девојачким ногама постала довољно еластична и гипка, као њено црно тело, сједињујући најфинију земљу и најчистију воду планинског потока, игра је престајала. По својим ногама тачно је знала када се треба зауставити. О том тренутку одлучивала је само она, била је непогрешива.

Требало је сада ту масу умешену као тесто за божићни хлеб, рукама претворити у округлу довољно велику и не тако дубоку посуду. Посуду која ће хлебу дати мекоћу и румену корицу како само она то уме, уградивши у њега сву лепоту покрета и додира младог женског тела.

За формирање црепуље требале су спретне руке. Обликовање је било попут вајарског умећа, с тим што уместо уметничког атељеа у великој светској метрополи, овде се све одиграло на отвореном, поред бистрог потока на ободу села.

Све је помало подсећало на настанак човека по Месопотамијском миту, када је Енки, бог створитељ, од глине и воде реке Тигар и Еуфрат, направио седам глинених фигура мушкараца и исто толико жена и затим их оживео. Овде нису оживљавали људи, већ предмети испод људских руку, наставши од земље и воде као извора живота. Неко ће рећи занат, други пак уметност. Уметност или занат било је свеједно, производ је био и једно и друго. Црепуља није смела бити ни превише дебела, јер би се њоме тешко руковало, али ни сувише танка како не би испуцала.

Руке су расле да свет загле

Још увек недовољно чврсте, црепуље је требало испећи, постепено, најпре на лаганој ватри, а затим све јачој. За ватру је сакупљено отпало грање из најближе шуме. Било је ту најразличитијег дрвећа које је пламену и диму давао потребну топлоту и мирис. Тај мирис улазио је у све поре новог производа.

Укус тога хлеба садржао је сву лепоту и љубав која је била уткана у обликовању црепуље. Црепуље ће временом постајати све тамније због сталног загревања и личиће на цреп, којим су покриване куће, због чега су и добиле назив и трајаће онолико дуго колико су домаћице спретне са њима. Многе ће надживети домаћинства у којима су коришћене.

Тако и сада понегде у Србији крај давно напуштене и оронуте куће уз зид, као да пркоси времену, наслоњена стоји црепуља, као један од ретких симбола некадашњег живота у том домаћинству. И као да чува сву топлину испечених хлебова са којима су се будили весели укућани или са којима су одлазили на њиве и ливаде, да обаве тешке послове по врелом сунцу. Неки су са тим хлебом у торби кренули у свет, да се једнога дана као успешни врате. Већина их је постало оно што су желели, али се нису вратили, неумитно време промена начина живота учинило је своје.

Села су опустела, баке, мајке, тетке, стрине и све друге жене које су печењу хлеба приступале као устаљеном, али веома важном ритуалу, више нема. Нема ни хлеба из црепуље (сача) и само понекад у некој пекари или у ексклузивном ресторану, када нам тај хлеб, понуде као нешто посебно, не знајући да

Руке су расле да свет загле

смо на њему одрасли, осетимо тај давно заборављени мирис и подсети нас на детињство. На безбрижност и топлину породичног дома, коју су нам пружали наши најближи, којих на жалост, на овом свету, све мање има.

Подсети нас и на младе циганчице, које смо као дечаци посматрали док су припремале глину и обликовале црепуље. Да ли због црепуља или због нас који смо их из оближњег шипражја гледали, њихово мешење глине изгледало је као најлепша представа игре, стварања и завођења.

Присуствовао сам касније многим плесним догађајима, попут најсавременијег перформанса представе „Олимп“ белгијског редитеља Јана Фабра, где се порука покрета голих тела прекривених делимично бојом, крвљу и земљом, изражава 24 часа без престанка.

Али те представе, као да нису имале истински склад покрета стварања нечега, нечега стварног, опипљивог и корисног, као што су имале игре прављења црепуља крај потока у малом насељу на југу Србије, тих давних седамдесетих година прошлог века.

**Емилија Живојиновић
Крагујевац**

ИПАК ЈЕ ОТВОРИЛА ВРАТА СОБЕ

Узнемирујућа сазвучја истих дневних вести са различитих тв станица које је Стојан наизменично пратио и садржајно упоређивао, пристизала су и њој док се бавила редовним пословима по кући и застрашивале је, а надасве обезвољавале у започетој намери. Недуго пре оружаног сукоба на истоку Европе, седала би уз њега и отимала му даљински из руке због омиљене серије на каналу који је вешто заобилазио и тад би почињало његово очекивано: - Жељкице, како ти не досади да гледаш те глупости?! - из фотеле, истом придигнут да домаши врата хладњака и узме пиво за гушт, а да последњи упари са завршном сценом њене тв занимације и још увек романтично астралну пригрли па ако га не одгурне, поведе у собу нежног шапутања. Сад је уз екран, мимо обичаја, псовао, заборављао и пиво, и њено одустајање од омиљеног серијала, а врата собе нежности све ређе отварања.

Кроз кухињски прозор, над судопером, увиривало је дворишно зеленило зазлађено сунчаним даном, слично оном тузланском, у коме се Жељка памтивом тугом опростила од дома и закопчана у дубоку ућутаност кренула пут Србије, с децом и Златком. Све што јесте оставила је тамо, а у дугој избегличкој колони, као и сви други, пошли, започела преливање свог дојучерашњег живота у неки други живот, замењујући родни крвоток алтернативним,

Руке су расле да свет загрле

коме се нужно прилагођавала и не слутећи да ће после толико година поново стрепети, хоће ли остати и у том. „Само да не буде рата!“, молила се безгласно пред претећом ратном пандемијом, коју је Стојан, уз екран, мазао погрдама и додатно јој поспешивао страх.

Из Тузле је понела само нужно. Успут је отварала паштете и мазала комаде хлеба које су деца халапљиво гутала, гладна и узнемирена што им пред вребајућим опасностима ни родитељи нису били поуздана заштита. Након месец дана боравка у београдском прихватном центру, иза свакодневне дугосатне потраге за било каквим послом, под јастуком је сачекало Златково, опроштајно: „Не могу више овако!“ Отишао је кукавички, неспреман да се суочи с њом и онима за које је био одговоран.

Очајавала је данима изнутра, а децу ипак обрадовала вешћу да за који дан прелазе код добре, старе госпође о којој ће да брине и да ради у ресторану њеног рођака.

„А тата?“, питали су, преозбиљни, а ипак премали за оно што им се дешавало. „Тата је отишао да и он нађе неки бољи посао!“, опрезно их је припремала за истину, али никад до признања да их је напустио и да му не замера ако није могао да поднесе воњ кухиње и зноја с којим је често, због редовно потрошене топле воде у колективном купатилу, легала уз њега. „Вајна си ми интелектуалка“, обраћао јој се све чешће с гађењем „рибаш по кафанама од јутра до сутра за који пишљиви динар шерпе и лонце, а овде нећеш ни смрад да скинеш са себе! Да је ко други разумео бих,

Руке су расле да свет загрле

али тебе, која си ишла и на маникир и на педикир и куповала скупе парфеме, не могу! Не могу и нећу!“ Није имала храбрости ни да се присети колико се дуго заносила да би ипак био с њима да није било рата и избеглиштва, а камо ли да призна да никад није престала да се нада његовом повратку.

„Само да не буде рата!“, враћало јој се поновљеним страхом, али сад у сасвим другачијем животу, уз Стојана. Хоће ли их опет изненадити нечија застрашујућа претња да и овај комад живота ставе у торбу и оду куд их очи воде?!

- Стојане, да ручамо! Подварак је прсте да поједеш! - дозвола га из обзирне стварности у којој су обележавали њен шездесети рођендан и сложи коцке пројанице на сервер-тацну. Одобровољен оним што је на столу, Стојан је сипао пиће за потпуни обедни ужитак, разнежен и њеним зналачким трудом да бар у овом дану истакне своју природну допадљивост.

„Можда је и разумљиво што је одустала од свакодневног дотеривања, разочарана што јој се није остварила жеља да се професионално искаже у новој средини, већ да ради оно што није ни сањала не би ли опстали“, помисли, пријатно изненађен њеним данашњим другачијим изгледом.

- Хоћемо ли на оно путовање?! – започе, решен да је одобровољи. - Рекла си у марту, а ево март је ту. Само ти и ја. Пандемија јењава, а излепшава се и време!

- А рат?! Постаје озбиљно! Бојим се!

- Шта, рат?! Није овде, а можда га неће ни бити! Треба да одемо на то путовање! Доста смо улагали у децу! Сад су своји. У кућу! Оно што смо

Руке су расле да свет загле

морали, завршили смо. Треће не постоји. Сад смо ми на реду!

- Причаш као да смо на некој другој планети! Како да се не бојим?! Док сам била у Босни, свуда је било гадно, а у Тузли мирно! Мислили смо, код нас неће. Седели смо с комшијама у кафићу и ћаскали, а већ сутрадан били у избегличкој колони. Да нисмо отишли те ноћи, не би нас ни било!

„Хоћемо ли до краја живота бити таоци прошлости која нам трује и ово мало времена пред нама?“, помисли Стојан, одлучан да учини све што му је у моћи не би ли помогао и себи и њој.

- Али, мораш да признаш, да смо као и многи други, смогли снаге да затворимо та врата и без обзира колико нас је то коштало, успели да храбро кренемо даље. Зато смо се ваљда и срели и почели да градимо наше време, без моје Вере и твог Златка. Овде смо међу својима, први или последњи у јату, али у свом. Зато треба да идемо на то путовање. Пријало би нам!

Имала је своје време пре њега. Студентску љубав са Златком, брак и двоје деце. У избеглиштво су понели целину која се распала одмах по доласку у Србију. Да ли је то уистину била целина или само привид, питала се често?! Сад седи наспрам Стојана и обележава свој шездесети рођендан. И он је имао своје време у родном Мркоњић Граду, родитеље, Веру и две сестре. Призван слутњом из једног краћег ратног затишја, са ратишта га је уместо добродошлице дочекало пет свежих укопа украј спаљене куће. Остатак себе донео у Србију. Сад седи наспрам ње и за њен рођендан жели да оду на

Руке су расле да свет загле

путовање које дугује и себи и њој, а боји се, не својих, већ њених незалечених ожиљака који крваре кад год начну сећање. Своје је покопао у миру.

- О чему размишљаш? - радознало је ловио њену приметну одсутност.

- Деца се нису сетила! - признаде Жељка.

- Ма, зваће! Можда су тренутно заузети! - увери је, доливајући јој пиће и заклоњен рођенданским букетом отвори телефонске контакте да их подсети, једнако упоран да је орасположи.

„Нисам праведна!“, укори се Жељка „од кад га знам труди се да ми у свему удовољи, а тек деци?! Нико није ни помислио да нису његова! Радио је од јутра до сутра и испуњавао нам сваку жељу. Од њега се само очекивало! Ни помислила нисам дајем ли шта за узврат. Себично, збиља!“

Телефон јој прекиде присећање.

- Срећан, срећан рођендан, мама! – засипала су је Зоричина и Даркова честитања.

„Моја деца!“, примала је раздрагано њихове гласове из даљине и полетна отворила врата собе нежности. Није морала да се осврне за собом. Био је, као и увек, уз њу.

Александар Стојановић
Београд

ПРИЧА О ПОКВАРЕЊАКУ

Три дана, седам сати и једанаест минута пре него што ће напунити четрдесет четири године, попу Дики је прекипело једном за сва времена. Бацио је свештеничку одору, надбискупа је отерао у мајчину, а прсатој верници, која у плачу враћаше успомену на покојног мужа, добаци речи од којих би дрхтале и кости сауропода у далеким равницама Патагоније. До краја пута, или почетка новог, Дика, рођени, Димитрије, пође стазом човека који је доста дуго, ђавола крио у себи. Продаде ону шаку њива, кућу крај реке и амбар жита, нејаку заоставштину оца пробисвета и мајке сељанке, набави број шверцера људи и помешан са Азијатима и црнцима, курвама и патуљцима, пређе преко границе.

Једном посвећени отац православни, поче да живи животом луталице. Орао је равницу Мађарске, док беше надничар код неког дебелог газде, Јосифа Угра. Повраћао је по палуби холандског теретњака, који га од Трста, превезе до Сицилије. У Италији је слушао дрогиране мачке и закрвљене кумове како се свађају око товара динамита. У Француској је са особитим задовољством пишао у бачве најфинијих вина, у Немачкој је јео препржене кобасице које подсећаше на утегнуте тетке на свадби, док је у Пољској лутао древним шумама, којима и дан-данас шета дух кнеза Јарослава у облику буве у уху бика,

Руке су расле да свет загле

који је више од свега на свету волео да јури женскадију и да бode властиту сенку. У далеким тајгама Сибира, Дика је слушао приче руских ловаца на медведе који уживаше у испирању крви не сасвим мртве животиње.

У Кореји, затекао се на сахрани диктатора коме главе дође превише бибера у супи од псећих очију. У Јапану, заљубио се у жену која му по годинама могаше бити ћерка, све док га самураји не протераше због лошег утицаја на средњошколце. Пацифик је прешао у нуклеарној подморници која могаше спржити читаве континенте до темеља, али то не чинише јер се посада плашила да не наљути чистачицу Елизабету, чија мајка беше Европљанка, отац Азијат, муж Африканац, деца у Америци, теткин гроб у Аустралији, а љубавниково острво, у приобаљу Рија. На Куби је спавао крај споменика Че Гевари, све док га не ухапсише под оптужбама да је у земљу донео неолиберализам. У Панами, хушкаше председника Алвареза да у канал саспе сто двадесет и три тоне кокаина. У Венецуели, реши да је време да посети Чиле. Бос је трчао литицама Анда, усхићен планинама које ничу из океана и призором лама које се паре. У Сједињене Државе је ушао као мексички сточар чији је сан да вози камион по озлоглашеним црначким гетима. ЦИА га ухвати и осакати на најподмуклији начин, јер вероваше да ствари не могу изаћи на добро ако га пусте да деци дели књиге Антонија Грамшија. Тада, Дика схвати да живи превише озбиљно за своје године. Одлучи да оде на Аљаску, да лови харинге, да гули фоке и да са усхићењем присуствује церемонијалном индијанском

Руке су расле да свет загле

позивању на клање белог човека, који је све дотерао до ивице. Тамо, на далеком северу света, где сви путеви постадоше прави и смислени, он загосподари култом који је јаребице поштовао као врховна божанства и који је неистомишљенике гађао изметом. Кад му се већ учинило да луди од среће, заводио је жене Ескима, терајући их да пред њим пузе као што то раде пси пред господаром. На крају, кад му претише кастрирањем, прихвати протеривање као лакшу казну.

Препловио је Атлантик на пароброду који је спаљивао угаљ и политичке дисиденте, да би после шест месеци, отпочео живот на Галапагосу. Ту је спавао у пећини из доба креде, кувајући јаја корњача великих као кочија и ловећи птице крвавог кљуна и очију као у осамдесетогодишњег старца. Радио је тако, док не схвати да је било доста шенлучења. У Танзанији је јахао носороге, у Кенији га домороци спасише од хијениних чељусти, само да би у Уганди био замало поједен од домаћих племена које ценише људско месо више од било чега другог. Након што му у Нигерији одсекоше палац леве руке јер им децу беше тровао опасним причама о робовима и господарима рата, Дику стрпаше у врећу и долином Нила и каснијим масивима азијским, путем свиле, као пртљак камиљега, трговачког каравана, стиже до обронака Хималаја. Тамо, због своје хrome руке, беше дочекан као пророк Шивин. У непалском селу од ружа, терао је шегу са доконим западњацима, терајући их да арлаучу попут којота док једни другима гурају палчеве у уста и док скачу са ноге на

Руке су расле да свет загрле

ногу, око пламена који халапљиво ждере сву њихову животну уштеђевину.

Као јеретика, прогнаше га до Вијетнама, где је са трговцима оружјем и групом брадатих командоса правио план да разнесе Пентагон. Војним авионом, као командант диверзантског одреда, беше пребачен до Панаме. Напад века ипак беше осујећен неколико дана пред саму акцију, када га ухватише са женом председника Алвареза и под оптужбама за велеиздају, беше осуђен на смрт. На дан кад је требало да буде стрељан, деси се неколико божијих провиђења. Проради вулкан, побесне земљотрес, диже се цунами, са планина почеше да се сливају глечери у потоцима крављег млека, а из висина неба, кондори вришташе као мајке погинулих синова. Тог дана, Дика уђе у никад написану историју света, као један од ретких ко је прошао Панамски канал, превеслао океан, убио ајкулу, завео сирену, само да би га берберски гусари ухватили у Медитерану, чудећи се човеку који личи на Христа и који на измишљеном језику прича о Заратустри и Дон Кихоту.

Први пут после толико година, врати се кући, у град који више није његов, међу људе чији животи немаше вредност. Три дана, седам сати и једанаест минута након њега, на врата црквене порте, у чијем дворишту беше спавао, равномерним покретима залуталог особењаштва, покуцаше руке дванаест момака и двадесет и једне девојке. Различите доби, језика, боје коже и раста, сви у својим очима носише тескобни ореол самоће. По томе, Дика позна своју чељад.

Руке су расле да свет загрле

Са својим синовима и кћерима, наоружан до зуба, обори градску власт, стреља власнике компанија које радницима гулише кожу са леђа и заведе диктатуру која трајаше деведесет и један дан. Све док штаб родбинске хунте не разнесе војска и не поби сву Дикину копилад из свих крајева света. У знак одмазде, он упаде у камп војних синова и сваком од њих, на живо, скину скалп. Са кожурином генерала око врата, праћен вриском одраних хероја одликовања, али не и рата, упути се једином месту које му се за све дуге године лутања светом, беше враћало упорно и равномерно. Капију отвори нека ситна жена сличне доби његовом, са очима које видеше најдубље кутке човекових слутњи.

„Кад сам покуцао, сетио сам се дана кад сам те одвео да упознаш дугу. Хоћу да ти кажем да ме киша увек сети на мирис твоје коже. Само бог зна колико сам те волео.“

Дика настави пут ка северу, јашући пастува боје крви, док иза њега, авлијске зидине преплави јато скакаваца длакавих ногу и рогатих глава. Из висине неба, зачу се гром, али не могаше надјачати силину експлозије коју изазва једно женско срце које спозна истину.

Под ногама блудног сина беху све даљине којима крећу они који беже од себе, а у дубини душе, сва проклетства непобедиве, предивне самоће која вазда пулсираше судбином једног старог покварењака.

**Зоран Бар
Београд**

УДОМЉАВАЊЕ ДОСТОЈЕВСКОГ

Хладно октобарско вече затекло га је у дневној соби, где је седео за рачунаром и неселективно пролазио кроз популарне портале, површно пратећи „онлине” наслове.

Погледавши у правцу пећи – извора топлоте који је температуру у соби чинио оптималном, на тренутак је замислио како је приморан да изађе напоље, у отворени ковитлац пуне улице, те се одмах стресао и осетио додатно задовољство због тога што се налазио унутар свог уточишта, са друге стране делимично загрејаних зидова куће у чијем је средишту живео.

Одједном, чувши свог, пре 10 година удомљеног пса, како нестрпљиво клапара по голом ламинату, био је суочен са обистињењем, у том тренутку, највећег страха – неминовности изласка напоље и одласка у шетњу.

Помиривши се са неизбежним следом дешавања који је подразумевао баналност свакодневних обавеза, сео је на кауч и нервозним покретима обувао ципеле. Како је везивао пертле, пас је убрзавао трчкарање по стану, на тај начин несумњиво поручујући да га је и те како „притисло”, док је у исто време репортерка са ТВ-а злокобно извештавала о наступајућој киши.

„Још само ми је то фалило”, помислио је и убрзао поступак припреме пса за шетњу, чији су

Руке су расле да свет загле

кораци, услед могућности кише, поред стављања повоца, подразумевали и облачење.

Када му је навукао, прилично комичну, кожну јакну, приметио је тугаљиви поглед којим као да га је питао: „Зашто ми, дођавола, ово радиш?”

Завртевши главом, одговорио му је у стилу: „Овај свет је препун неправди, зар не”, те му је ставио поводац и невољним кораком кренуо напоље.

Ступивши на тротоар, поред хладноће, у ваздуху је могла да се осети и повишена влажност, која је дефинитивно наговештавала надолazeћу кишу.

Корачајући познатом маршутом, пас је, по обичају, насумично убрзавао и застајкивао на различитим деловима улице, где је, из само њему логичних побуда, њушкао тротоар преданошћу родитеља што тражи изгубљено дете.

Током првих неколико шетњи, када га је тек удомио, покушавао је да утврди разлоге оваквог приступа.

„Мора да ту постоји нешто значајно. Некакав чудан, али савршено разумљив сплет мотива”, помишљао је свакодневно, питајући се о мистеријама флоре и фауне.

После неког времена, постало му је јасно да су овакви ставови потпуно нетачни и да пас заправо не тражи изгубљено штене или кривца за какав нерешени злочин од националног значаја, већ да њушкање произилази из необјашњиве страсти ка деловима плочника где су други пси вршили нужду.

Управо је тако поступао и у тим тренуцима – уместо да се одговорно постави и убрза шетњу не би

Руке су расле да свет загле

ли избегао надолазећу кишу, учестало је застајкивао и њушкао по оваквим местима.

Када су пришли контејнеру, постављеном крај тротоара, на крајње комичан начин је чучнуо и коначно почео да каки, гледајући га очима хипохондра који ишчекује срчани удар.

Како је читав ритуал потрајао, власник је крај контејнера приметио папирну кесу непознатог садржаја. У покушају да се суздржи од жеље да завири унутра, вратио је поглед ка и даље чучећем псу, који као да га је прекоревао због нарушене приватности, те се још једном окренуо ка папирној кеси и уз краће оклевање погледао шта се у њој налазило.

Биле су то књиге – и то потпуно очуване.

Узевши неколико, утврдио је да су у питању различита издања, од савремених енциклопедија, до примерака Тургењева и Достојевског.

У недоумици шта би требало да уради, чучао је крај контејнера и држао „Идиота” у једној, а кесу са изметом свог љубимца у другој руци.

Погледавши позлату на тврдим корицама како заводљиво светлуца испод уличне расвете, препознао је да је у питању антично издање сарајевске „Свјетлости” и дилема о обогативању мини библиотеке у стану више није постојала.

Низ одсечних одлука које су следиле подразумевао је стављање „Идиота” под мишку, кесе са изметом у контејнер, а Тургењева назад, у немилост папирне кесе крај ђубрета.

Стигавши кући, био је задовољан чињеницом да је избегао кишу и што ће поново моћи да ужива у

Руке су расле да свет загле

топлини угрејаних зидова своје, са примесима хипстерске естетике, декорисане собе.

Посебно задовољство осећао је због неочекиваног улова – једног од највећих ремек-дела светске књижевности, које је неки „идиот” („Иронично, хехе”, насмејао се баналној аутодуховитости) избацио из куће и оставио крај контејнера.

Након тога, скинуо је псу јакну, очистио му шапе, а потом и неколико незнатних мрља са корица удомљене књиге.

Поносно је оставивши на полици, пар тренутака је уживао посматрајући светлуцање њених, позлатом украшених, корица, чиме се истицала међу другим издањима што су непомично стајала иза стаклених врата овог, крајње софистицираног, комада намештаја.

Дискретно се радујући украсу који му је оплемењивао собу, вратио се за рачунар и наставио да неселективно пролази кроз „онлине” наслове популарних портала.

У исто време, са друге стране зида, на плочнику влажне улице, крај контејнера у ком се налазио псећи измет, стајала је папирна кеса са неудомљеним књигама, чија су се слова убрзано давила у коктелу кише и ђубрета престоничке улице.

Беба Голубовић
Београд

ВЕРУЈЕМ У АНЂЕЛЕ

Сањала сам моје Житиште, равничарско село ушорених улица са широким путем који кроз њега пролази. Баш тим путем сам се возила аутобусом и кроз прозор гледала људе који лаганим кораком ходају уређеним тротоаром према реци. У том правцу сам и ја ишла. Покрај села тече Бегеј, полако и лагано, не журећи, у сигуран загрљај Тиси. С врха моста, преко никад бистријег Бегеја, пружао се поглед на непрегледну равницу чија су поља била у интезивним бојама лета. Златна жита, зелена боја стабљика кукуруза, плаво небо с великим белим облацима попут јастука разбацаних по њему. Насип поред реке био је испуњен раздраганим људима у одећи јарких боја. Да се нису кретали, чинило би се да је по насипу расуто цвеће. Неки од њих су радили у њивама, други су седели на мекој трави уз гитару и певали. Покрај реке су пецароши с великим сламеним шеширима и забачених удица стрпљиво чекали улов.

Међу свим тим људима угледала сам своју маму. Имала је широк осмех на лицу, а радост је просто избијала из ње. Испуњена неописивом срећом кренула сам ка њој. Желела сам да је загрлим, желела сам да је загрлим, желела сам да она мене загрли и да ме не пушта. Журила сам, али она ми је стално измицила. Онда сам схватила да она вози бицикл, што за живота никада није научила. То јој је остала неостварена жеља. Подигла сам са земље други

Руке су расле да свет загле

бицикл, који се неким чудом затекао поред мојих ногу, и придружила се мами у вожњи. Она се смејала и, као да ме изазива, возила се око мене, вешто ме избегавала и без обзира на то што нисам успевала да јој приђем, радовала сам се што смо заједно. Смејале смо се гласно и нисмо скривале колико смо срећне. А онда је мама одједном кренула ка брду које нисам дотад приметила. Брдо је било обрасло изузетно густом шумом. Крошње у његовом подножју имале су интензивну зелену боју, на узбрдици све тамнију и тамнију, а на врху брда лишће је било сасвим црно. Из низине је направила круг око мене и онда наставила да вози према том путу. Викала сам јој да стане. Викала сам јој да ме чека. Викала сам јој да ме не оставља. Брже сам окретала педале, али нисам успевала да се покренем с места. Плакала сам. Мама ме је погледала преко рамена и мирно ми рекла да престанем да је пратим, да то није мој пут и да не могу даље за њом. Да сада није моје време.

Пробудила ме је олуја осећања у грудима.

Моја мама је умрла шест недеља пре тог сна, а ја сам недељу дана после њега сазнала да имам меланом.

Руке су расле да свет загле

Немања Савић
Зрењанин

МЕНДОЗА

Стој! – рекао је Мендоза. Стао је. Нико не стоји тако глупо у простору као Рајковић. То му је и Мендоза рекао.

- Јеси ли ти луд? – питао је поново Мендоза.

Нисам – рече Рајковић – само се клатим.

- Знаш да с тобом само губим време – поновио је Мендоза.

Нико тако не губи време као читаоци ове приче.

То је Мендози рекао и Рајковић.

**Бранислава Турински Глорија
Зрењанин**

ХЕЛГА

Дошла је у велик и богат дворац породице Шмит. Дочекали су је вратар и слушкиња за коју је касније сазнала да је лична Хелгина дадиља. Када је долазила и радила у воћњаку, никада није ишла у други део дворца где је живела породица. Њихов дворац је био најлепши, зидан у доба Марије Терезије када су немачке породице населиле Банат. Богатство се са сваком генерацијом увећавало.

Сви су волели да раде код Шмитових, јер су имали два обезбеђена obroka и редовну недељну исплату. Радити у тој породици сматрало се привилегијом.

Милицу су одвели до врата једне собе из које су се чули нежни звуци клавира. Пре него је дадиља отворила врата, тихим наредбодавним гласом је рекла:

- Не смеш показати сажаљење.

У следећем тренутку обе су ушле тихо у собу.

Хелга, девојчица од десетак година, лежала је у кревету са погледом према плафону. Девојка која је свирала клавир је благо климнула главом у знак поздрава и наставила да свира у нади да ће орасположити болесно дете.

Хелга је до пре месец дана била потпуно здрава, а онда..

Тог кобног дана, њени родитељи су пратили како јаше на свом пони коњићу којег је као

Руке су расле да свет загле

рођенданску жељу добила на поклон. Била је тако грациозна и сједињена са коњем. Пред крај тренинга, велики црни пас је потрчао по ливади и лавезом уплашио понија. Човек који је држао узде се пренуо, коњ је цимнуо тело и пропео се. Хелга је пала на земљу, а преплашена животиња ју је вукла по трави. Њена нога је остала заглављена у мамузи. Чула се вриска свих присутних. Коњ је у паничном галопу јурио, а пас је лајући трчао за њим. Хелгин отац је узео пушку и нанишанио у главу пса, затим у коња. Два пуцња и два јаука су се чула. Пас је цвилећи побегао. Испод тела понија који је умирао, лежала је Хелга без свести.

Оно што је њу више болело од саме повреде, од спознаје да је повређена је био последњи поглед њеног коња. Сва бол се из његових у њене очи осликала. Од тада, добијала је нападе фраса сваки пут када би њен отац ушао у собу где је лежала.

По савету лекара, Јохан никада више није ушао у ћеркину собу. Отишао је у шталу и спавао на месту где би пони требао да буде везан. Сваког дана је пијан себе проклињао.

Покушао је пар пута да се обеси у штали, али његов коњ је увек осетио власникову намеру и толико ударао копитама, цимао ланцем о челичну цев и ржао да се коњушар који је спавао са породицом близу штале увек пробудио. Од тада, на балама сламе је увек неко дежурао сваке ноћи и пазио на Јохана да не почини нов покушај самоубиства.

Ратна машина се захуктавала те хиљаду деветсто четрдесет друге године.

Руке су расле да свет загле

Са неком повластицом у виду потврде, Милицу и њене најдраже нико није дирао. Сви су радили код Шмитових и као такви имали статус радне снаге која је радила на њивама. Јохан је уредно сваке године дао део приноса и тиме платио што не жели да носи војничку униформу и оружје.

Пролазили су дани, а Хелга и Милица су постале праве пријатељице.

- Хајде ми читај причу.

- Али Хелга, ја не знам да читам и не знам да пишем. Нико ме није научио.

- Како не знаш? Имаш више година од мене.

- Ми Роми...

- Хоћеш да те ја научим да пишеш и читаш? Хоћеш да те научим да говориш као ја и моја мама?

- Да ме учиш да пишем и читам? Да говорим немачки? Мене Ромкињу?

- Зови моју дадиљу, нека донесе свеску и оловку, зови слугу да донесе она колица да могу да седим. Зови моју маму, она ће нас учити заједно. Неее, зови и моју учитељицу, хоћу да наставим да учим тамо где сам престала, али када ти научиш да пишеш и читаш.

У дворцу је настала велика радост. Нико није скривао срећу и захвалност Богу што је Милица успела да заинтересује Хелгу и да изађе из трауматичног стања после недавних дешавања.

Хелга је добила нову снагу у животу. Она ће учити Милицу, весело се осмехивала дајући себи најважнију улогу. Милица и она ће се играти учитељице и ученице. Једва је дочекала колица и могућност да седи и учи.

Руке су расле да свет загле

Са пуно љубави и стрпљена, учила је Милицу првим косим и правим линијама. Учила ју је да сриче речи из неке књиге. Учила је она њу све што је и сама знала. Њена мајка Марија је са сузама радосницама гледала радост своје ћерке. Мала учитељица и велика ученица, сваког дана су се играле учења и Миличин напредак је био веома видљив.

- Шта би данас могле да се играмо?

- Могле би...

Пре него је изговорила, чула је Хелгин глас:

- Могла би да ме гураш у колицима до наше баште, свако јутро гледам у руже, желим да их помиришем, мирис сам им заборавила.

Милица је рекла дадиљи, дадиља Марији, Марија је сва срећна рекла слуги да Хелга жели да изађе из собе. То је био напредак и нада да ће иако непокретна имати радост у очима.

Хелга је раздрагана седећи у колицима мирисала сваку ружу коју је видеала. Обе су биле обучене у свечане недељне хаљине. Миличину гардеробу и ципеле су оставили уредно спаковане у кофер у остави, а нове и лепе хаљине су јој најбоље кројачице у банатском срезу сашиле. Ципеле су јој биле толико удобне да је сатима могла ходати, а обућар их је правио од меке коже само за њу. Смејале су се искрено и дечије, јер у суштини су и биле деца.

Привучен раздраганим смехом који се одавно није чуо у дворцу, пијан тетурајући се, Јохан је изашао из коњушнице. Гледао је ћерку која се смеје и неутешно плакао. Није гласа пустио. Није хтео да прекида магију њеног смеха. Тихо се повукао у сенку

Руке су расле да свет загле

дрвета, гледајући за њима. Оне су одлазиле, а да га нису ни приметиле.

Вредно учећи, Милица је убрзо научила да пише и чита. Научила је да рачуна и није бројала на прсте. Најтеже јој је било да изговара речи на немачком језику.

- Од данас, само на немачком разговарамо. Поклони ми за рођендан честитку коју ћеш ми рећи на немачком.

Тек тада је Милица схватила да ће ускоро бити годину дана како је ту код Шмитових. Зар је могуће, тихо је у себи питање поставила. Како је време брзо прошло безгласно је помислила не желећи да изговори. Можда су лекари ипак погрешили, јер здравствено стање њене мале пријатељице је сваког дана било све боље и боље.

У том периоду се свашта нешто десило.

Двојица њене браће су се играли са својим унукама, јер су сестре са шеснаест и петнаест година биле удате својом вољом.

Отац је имао болест која се не лечи. Старост га је разболела. Милица је волела да оде у кућу где је рођена и јутро дочека седећи испод багрема. Ту је ћутала и послушнички слушала буђење новог дана. Ускоро се приближавао Хелгин рођендан, а она је размишљала шта да јој поклони.

Нацртаће јој своју кућу, своју породицу и двориште где је прве кораке правила. Ту на трави ће се њих две играти. Можда и Хелга у њеном дворишту прохода. Очи су јој добиле неки посебан сјај.

Овог викенда је била код куће. Желела је да помогне у скупљању сувих отпалих грана у оближњој

Руке су расле да свет загле

шуми. Ускоро ће зима. Погледала је тужно према гробљу. На дан Св.Јована је рођена. На дан Св. Саве њена мајка је умрла.

Ближио јој се рођендан. Да ли да каже Хелги? Не, неће рећи. Она је небитна Ромкиња која живи у том дворцу само зато да би малој богаташици правила друштво до дана њене смрти.

Дан смрти...

Што мора да се умре?

Из тог размишљања, лавез паса и галама су је вратили у стварност.

- Милице. Милице пожури. Хелга жели да те види.

У погледу слуге се видео панични страх. Само је обула ципеле и потрчала према дворцу.

Трчали су она и слуга преко ливаде. Мислила је да има крила. Сва задихана је утрчала у Хелгину собу. На белој постељи са малим извезеним цветовима ружа, са свим убраним ружама из баште, у том мирису који је толико волела лежала је Хелга.

Њено лице је попримило белу мртвачку боју. Затворених очију, испрекидано је дисала.

- Хајде да учимо, хоћу да чујеш да ли сам добро све научила.

- Кажи ми твоју рођенданску честитку.

Милица је почела да говори на немачком стојећи поред њене постеље.

- Дођи ближе, седи на кревет и држи ме за руку. Причај ми, причај ми о свему ономе када си била мала. Мама. Дођи и ти, држи ме за другу руку, јако ми је хладно.

Руке су расле да свет загрле

На вратима собе, Јохан се тресао у безгласним сузама. Ни у том тренутку његова ћерка није желела да га види.

Милица је причала и описивала своју лепу кућу у којој је живела са мамом и татом. Кућа је била велика и у њој су живела и њена два брата са породицама. Имали су башту са пуно разнобојних ружа. Иако Роми, свега су имали на вољу да поједу и никада нису били гладни и никада им није било хладно. Причала је све оно што је мислила да би се Хелги свидело да чује. Истину...

Истину је прећутала. Била је то "бела лаж".

Причала јој је о дворишту где је научила да хода, где ће и њу догурати у колицима да и она прохода.

Сузе су се сливале из прелепих плавих очију, осећајући како Хелгине руке постају хладније, а поглед стакласт.

- Милице, ја ходам поново. Милице, ја ходам. Милице, ја јашем поново, ево мог коња, он је жив, он је...

У следећем тренутку све је утихнуло. Заувек је отишла јашући свог понија.

Вриска бола се чула до неба. А онда пуцањ из пиштоља. Јохан је себи пуцао у слепоочницу. Крв је попрскала белу постељину.

Очију мутних од суза, видећи беживотно тело своје ћерке и свог супруга у локви крви, Марија је клонула преко ћеркиног самртног тела.

Плач и кукњаву свих присутних зидови су упијали...

Руке су расле да свет загле

**Даринка Крунић Бјелица
Обреновац**

ДРАГУТИН

Кесица свилених бомбона као успут остављена на великом кухињском столу. Тетак Драгутин! Само је он у тим посним, сиротињским годинама доносио те пругасте, свилене, преслатке дарове. 100 грама. Никада више. И увек само њој иако је кућа била пуна деце. Јест да је она била једина девојчица у породици и најмлађа, али ипак...

Осећало је њено мало захвално срце ту дивну љубав овог здепастиг, увек уредног сеоског кројача, свог Драгутина. Помогле су јој те бомбоне да заборави на тренутак губитак који је натерао „да преко ноћи одрасте“, да осети како ипак има нечија леђа иза којих ће стати, да је неко још увек ту – за њу, њене дечје и касније девојачке упитаности. За свог Драгутина била је „чичак“ јер је упорно на његовом крилу тражила једно друго које се откинуло из њеног живота давне `52. Живо се сећа да је редовно недељом долазио и да га је она, држећи га за руку, увек пратила до Болваревог ћошка када би се враћао у своју предалеку Пивничку улицу, на чијем крају је, на левој страни, била Драгутинова кућа са двориштем и крушком најслађом на свету.

„Тачно, улица Пивничка. Било је давно. Броја се не сећам. Знам само ту дугу улицу која се протезала од цркве па у недоглед, према Пивницама. На крају, са леве стране.“ Преко пута Коцићи. Драгутинова породица велика, деце као гроздова.

Руке су расле да свет загле

Стасавали су у великим швапским собама превисоких таваница, на ходнику дуж целе куће, под том чудесном крушком чији укус ево већ 50 година тражи по свим тезгама које су је сусретале. Нема га, као што нема ни мириса хлеба из чика Озренове пекаре из шора Јеркових. Зна она да то миришу неки дани затурени на пар пожутелих ратковачких фотографија.

Није она била баш нарочито срећна у том далеком детињству. Значи, ништа од оног молваног, бајковитог, ушушканог детињства. Сећала се увек једног одласка који је затекао неспремну оних ледених равничарских зима када камен пуца, а немање за вратом. Не би желела да се врате ти дани када је имала седам година, можда десет. Не тих десет година из Жељезничке 25. Да, Жељезничка сигурно и 25 сигурно – сећање чврсто. Кућа тик уз гробље. Јефтина симболика. Ипак, било је баш тако.

„Драгутин. Мој дежмекасти, кратковиди тетак из Пивничке. Броја се не сећам. Некако је увек знао када ми је потребан и био је ту са том чудесном кесицом бомбона у рукама. Касније, када сам прерасла игру ластавица, био је дар неки сапунчић у шареном омоту. Мали, округао сапун купован у радњи „Сремак“ на путу према Оцацима. Ни тих сапуна више нема. Ствари нестају са људима. Када сам касније постала гимназијалка у другој вароши, долазио је понекад пред моју школу. Видим га данас како стоји уз гвоздену ограду и тражи ме погледом у шуми црних кецеља и белих крагни. Непогрешиво ме је проналазио и слао кога по мене. Док сам му пресрећна прилазила, посматрао ме је озбиљно.

Руке су расле да свет загле

Нисмо никада много говорили, посебно он. Пар реченица и једна увек:

„Треба ли ти што, сине?“

Како да га заборавим? До детаља се сећам капута његових ћерки која је за мене преправљао, а они изгледали „као нови“.

Редовно је по њему моја тетка Сенија слала понеку ситницу, а он пред растанак:

„Ево да ти се нађе“.

Било је то за мене богатство иако није имало велику вредност, јер ми је тај човек, одевен у смешан коцкасти прслук испод уредног сивог одела, пружао оно што није за продају, а не стари – очеву љубав. Одлазећи од њега увек сам се осећала некако сметено – ми млади, гласни, а он ћутљив и сам крај високе црквене ограде загледан у нас, уствари у мене. Остајао је тамо док не уђем и знала сам да је увек сачекао још који минут. Сам, туђи отац који је штитио и волео бескрајно туђу кћер.

Остала сам му много дужна. Младост је силна, пушта и заборавља. Одвели су ме неки путеви далеко, толико далеко да он није могао долазити. Ја сам могла, али нисам. Ретко сам се и сећала тих Драгутинових дана. Данас имам његове тадашње године. Много ме заболи сећање на ону улицу, крушку у левом делу дворишта, на коцкасти прслук у чијем је малом џепу кочоперно мировао прелепи џепни сат са ланцем. Мој дивни, отмени Драгутин, цар своје мале царевине у којој је све било „под конац“. Било док је трајало.

Његови „себри“, међу којима сам била и ја, данас често без сна дочекају зору када се успомене

Руке су расле да свет загрле

повампире. Кајање је опасна другарица. Знам једно сигурно: Драгутин ми је све опростио. Баш као прави отац.

Када је остао сам, кренуо је из куће са краја Пивничке негде „међу људе“. Бојао се самоће у оноликој кући у којој су остали дечји гласови, славске здравице, питомост моје дивне тетке Сеније. Погрешио је силно. Где год је дошао, гост за два конака. Никада више домаћин на свом. Сломили су га туђи коначи, туђе трпезе, туђи заборави.

Смирио се давно, тамо негде на југу. Данас је то туђа земља. Можда је добро што га нема. Ту смрт својих међа не би преживео.

Сећам га се често и с љубављу и ... кајем се. Само ја знам зашто.

Славко Мали
Прокупље

СУЗЕ ЦРНОГ ПСА

Те зиме лед је поплочао Кнез Михајлову улицу у Београду. Стајао сам у црном капуту и качкету, дуге браде и косе, продајући минијатуре на дрвету, поређане на симс поломљеног излога америчке амбасаде. Изнад, на зиду, закуцао сам ексер и сваки дан качио другу слику која није била на продају.

Људи су журили у зимској гардероби, увијени шаловима, слабо се интересујући за куповину. Ја сам цупкао пушећи, гледао у ништа и ништа очекивао. Онда се однекуд преда мном појавила Она. Једноставно обучена у краћи црни капутић, црне таласасте косе.

Гледала је у мене љубопитљиво, интересујући се за неку њој необичну минијатуру на којој је била нацртана жена са шеширом на глави и неким, можда пауновим пером, на њему. Имала је само ноге и груди које су истовремено биле и стражњица.

Не знам шта је причала чудна девојка, нисам био расположен за разговор, био сам депресиван. Купила је ту минијатуру и нестала као што се и појавила.

Онда је из разрушене амбасаде, кроз излог без стакла, искочио велики црни пас, који ту спава у гомили хартије коју ту убацују пролазници, доручкујући путем ка послу.

Руке су расле да свет загле

Нађе се ту и по неко парче пецива или лепиње која мирише на пљескавицу, хамбургер... Тако је преживљавао.

Пас би искакао из те развалине ненадано, сваког дана док ја стојим на свом месту, и склупчао се крај мене на снегу и леду.

Тог дана појавио се и неки Босанац, избеглица, са својим малим сином у плетеној капици. Извукао је картон из оне рупчаге, складишта за згужване папире и мисли. Ставио га на зид некадашњег излога и сео. Син му се одсутно придружио.

Узео је своју огуљену виолину с једном жицом коју је донео испод мишке, и почео да гуди, шкрипи по њој гудалом, неку само њему знану мелодију.

У паузама ми је причао неке неразумљиве приче о завичају, рату, његовим титулама, одликовањима...

Ја и његов син смо ћутали, сваки за себе. Нисмо обраћали пажњу.

Од тада су почели да долазе сваког дана.

Отац којем је нека експлозија оштетила мозак, дечак који је неку своју тајну крио испод плетене капе, и црни пас.

Временом сам почео да осећам да ми неко недостаје.

И почео сам из дана у дан све више да размишљам о најлепше необичном лицу. Лицу које ми није било важно.

И годинама сам размишљао све више и више. И оно је постајало све живље.

Ево је, стоји преда мном и гледа ме љубопитљиво. Само гледа.

Руке су расле да свет загле

Али више не могу да дотакнем то бело топло
лице. Не могу да јој кажем: Волим те!!!

А нису ту више ни виолиниста, син и пас.

Само њен лик који ме све више прогони, и
сузе.

Сузе залеђене оне далеке зиме деведесетих,
дубоко у мом оку, које се полако отапају на
октобарском сунцу...

Владислав Влаховић
Подгорица, Црна Гора

САН

Кад год ме обхрвају проблеми, једва чекам да се напијем и негдје легнем, јер имам обичај да сањам да сам безбрижан и да поново босоног трчим расцвјеталим сеоским ливадама мога краја. Врло често сањам и да сам ријешео горући проблем, па пожелим да се никад не пробудим, јер што дуже спавам, дуже и сањам, па се краће суочавам са стварношћу. Кад се ипак пробудим, ако имам пара добро је, одмах се поново напијем, али проблем је кад се нема, што је све чешће. У задње вријеме сам изгледа толико увјежбан, да увијек исто сањам... Јасно се видим како предајем копију своје докторске дипломе на Биро, гдје ми се као потајно чуде, а отворено храбре и подржавају ме, савјетујући ми да само будем стрпљив и да ће ме контактирати. Додају „кад тад“, што ме додатно осоколи. Иако сањам и да је то сан, након тога увијек пожелим да ме нема и кренем према висећем мосту, на периферији, иако ми се и у сну казује да сам кукавица и да та опција не може ријешити моје проблеме. Уз пут обично набасам на неког просјака, који ме као одмах препозна, и ако ме вјероватно никад раније није видио, па ме братски посавјетује: „Мани се ћорава посла, шта ће ти то, боље ти је да сачекаш, има за то времена, видиш каква је свијетла будућност, пођи само тамо до почетка моста, скини капу, стави испред себе, погни главу и чекај... Склони ту диплому да се

Руке су расле да свет загле

не брукаш и да те не пљују због ње, па ћеш видјети“.

Првих неколико сати је можда непријатно, а после то ти дође као стални посао... Већ сјутра, навијаћеш будилник да не закасниш, вјеруј ми... Биће ваљда бар толико колико зарађујеш на том факултету, рекли су ми твоје колеге који такође „прековремено раде“, али не схватам зашто се маскирају... Нема посла кога човек треба да се стиди, ако га поштено ради, а ти си доктор па ћеш просити са стилем, знаће то да цијене макар интелектуалци, па тако убаце по неки цент, пошто су они дарезљивији кад немају, него да имају... Ако те буду загледали, прави се да не видиш, да им не буде непријатно, ако их гдје сретнеш навече кад се покуњен враћаш кући, док углавном и они хонорарно стражаре или лијепе плакате са најавом снижења, по излозима. Ако случајно кога препознаш, или он тебе, важно је само да се не поздрављате, то је правило, да лакше избјегнете евентуалне неугодности после, на факултету.“

Кад се пробудим, на то не желим ни да мислим, али у сну, као по протоколу, заузем слободну страну моста, поступим по просјачкој инструкцији и одмах би ме кретало... Временом, то је постајало фрустрирајуће, али нијесам имао храбрости да се икоме повјерим, или не дај Боже да посјетим неког психијатра. Дани су пролазили а упоредо са психичким стањем и моја материјална ситуација се нагло погоршавала, тако да сам све озбиљније почео разматрати опцију из сна. Вјеровао сам да би можда те ноћне море престале, ако бих то и будан покушао. Тако, једног јутра, за вријеме зимског распуста, одлучио сам да се потајно испробам. Прошверцовао

Руке су расле да свет загле

сам се локалним возом до оближње вароши, док су ме „подилазили жмарци“ од помисли да могу изабрати „погрешан мост“, па да наиђе неки бивши студент, да ме препозна, али није ми било друге... Чим сам стигао на градски мост, потурио сам картон на тротоар и капу испред себе. Навукао сам на главу другу плетену капу, а очи сакрио иза тамних наочара. Из торбе сам извадио позамашан број копија докторске дипломе и почео од њих да савијам мале авиончиће... Потурао сам их поред себе, за случај да наиђу органи реда, јер авај, забрањено је просити, па да авиончиће почнем бацати према дјечици у пролазу, како бих своју (не)срећу подијелио с другим, а да то дјелује као перформанс, за инспекторе, да ме случајно не легитимишу... Исто као оно у сну, кренуло ме је и на јави... С времена на вријеме копије моје дипломе су врлудале испод моста према замућеној ријеци... Повремено би се чули и звекети новчића у капу. Већ до првих поподневних сати, накупило се ту прилично. Изгледа људи цијене школу па дају и мало више да покажу дубоку солидарност, пресабирао сам се. Тако се напоскон моја школа почела да исплаћује и ван радног времена, помислио сам... Брзо сам се „навукао“ и почео да избацујем авиончиће и изнад мостова у мом граду... Скоро да није било „шетње до мостова“ да након тога није било разлога да сам себи не кажем „браво докторе“! Чак сам почео да разматрам, да престанем да се маскирам и носим наочаре, кад су ме једог дана позвали на Наставничко веће, на факултету. Нисам знао зашто баш мене зову, у то неуобичајено време!? Брзо сам схватио слушајући

Руке су расле да свет загле

како ректор „пјени“, а нарочито кад је своје узрујано излагање завршио ријечима: „Боље би било да неки од нас, умјесто што копије својих диплома бацају с мостова, сами скоче! Браво докторе!“ Нијесам реплицирао, јер ми је „пао камен са срца“, с обзиром на то да није именовано, већ сам у себи поновио „браво докторе“, а ту је било још доктора, од којих су неки све време гледали пред собом. Тако је „пробијен лед“ и нестала је стрепња хоће ли ме ко у будуће видјети, од колега професора, а за студенте је лако, они одавно виде чему ће им служити све што су од нас научили, па макар нека виде и опцију за „прековремени рад“.

Руке су расле да свет загле

Бранимир Перић
Брзеће, насеље Дрењак

ЈАРАК

Десило се изненада, знаш. Најпре нисам знао шта је пробудило то мучно сећање у мени и откуд баш оно да ми падне на памет. Ништа рекох, глупо је размишљати. Никада не силим мозак на избацавање решења када то не уради из прве. Опустим се, дозволим сенима прошлости и њима изазваним осећањима да ми се сами мотају по глави. Из такве гужве увек испадне одговор. Као што ћеш видети и сада се појавио – али не сам од себе.

Читао сам Хакслија, „Врли нови свет“. Управо сам завршавао један пасус када се, подстакнута Хакслијевим речима, у мени стала да праћака мисао. Заправо, нисам сигуран да ли се десила по завршетку или у току читања пасуса, тек десила се. *„Вриштање беба наједном промени свој тон. Било је нечег очајничког, готово сулудог у тим оштрим и испрекиданим крицима што су их испуштале. Њихова мала тела су се трзала и кочила, удови се џимали као да су вучени невидљивим жицама.“* Употребим ли логику, след радњи није могао да се одигра никако другачије него тако што је издајничка психа повезала некако овај детаљ из Хакслијеве књиге са тобом, и у суморном бљеску, избацила сећање на тебе. Али какво! Сећање у којем скичиш, ковитлаш прашину, пружаш руке, тупћеш ногама...

Руке су расле да свет загле

Лепо те видим, стојиш на ивици јарка. Ломница. Кишно и тмурно време обљубило небо. Још неко је са нама. Њега не разазнајем. Прешао је преко јарка пре нас и тамо, мало ниже, чека. Мирис девојке се раширио за њим, голицав и опор, помешао се са шуштањем свилених чарапа испод сукње. (Вероватно је била девојка. Или су ми се мирис и шуштање чарапа убацили из неког другог сећања.) Ти још увек стојиш са друге стране. Ја већ прешао, чекам да и ти прескочиш. Гледаш ме подсмешљиво, мало накренуте главе (кокошке тако извијају врат док стрепе шумове). Напућила си усне заједљива и цинична (немаш кварне зубе, а кварно се смејуљиш). Усне ти се мало растварају, руке заузимају полуподигнут став – пружају се према мени. Сличиш мачку спремном да скочи, можда чак и жаби пред крeket. Руке ти замлатарале ваздухом. Пиштиш и пијучеш, кобајаги си беспомоћна, страх те „дубине“. *„Било је нечег очајничког, готово сулудог, у тим оштрим и испрекиданим крицима што су их испуштале.“* „Перићу, пренеси ме!“ Искривила си се и згрчила у заносу глуме. *„Њихова мала тела се трзала и кочила; удови се цимали као да су вучени невидљивим жицама.“* „Перићу, пренеси ме!“ Са лица ти се не скида обешењачки смешак. Залутали зрак светла ти плеше по влажним зубима (и облаци знају да светле). Љупка и отужно грозна, мислио сам, магарац – ни Симонац ми није био раван.

Толико сам те мрзео тог тренутка да ми се, у пуном задовољству срозавања, сама од себе створила слика збивања са наше последње ђачке екскурзије. Немоћни којима уши горе од понижења имају

Руке су расле да свет загле

неодољиво потребу да се додатно кажњавају посезањем за сценама из прошлости у којима су се бљутава осећали. Или ниско.

Сећаш се? (Али глупости, како се можеш сетити – то је била мушка шала, ви за њу нисте знале.) Купили смо у Љубљани паковање презерватива. Спремни за родео распаковали смо гуму и развили је да изгледа што убедљивије кад је Симонац буде напипао у џепу и збуњен извукао. (Симонац је био лудо загрејан за тебе. Али, као и сваки грмаљ смотан и трапав, никако да скупи храброст да ти то и каже – у одсудном тренутку само погне главу, зацрвени се, па се брже боље маша џепа, вади марамицу и брише нос.) Чак смо му били наместили и да у војњи седи до тебе.

На једној паузи неко је гуму неприметно убацио Симонцу у џеп (онај са марамцом). Док је аутобус тандркао кроз ноћ, упаљачи су упорно светлели над вашим главама. Нестрпљиви, ишчекивали смо тренутак кад ће Симонац, уплашен да ти исказе љубав, завући руку у џеп да извади марамицу, па да већ једном заурламо и паднемо у екстазу од смеха и лудила, да га доведемо дотле да почне да дели шамаре унаоколо, да псује и сикће, онако пригушено и себи у бралу, како већ то само он уме...

Прошла је поноћ и ништа се није десило. Сви су били разочарани, бесни на Симонца, бесни и пребесни. Једино сам ја мудро ћутао. А зар је требало да им кажем, зар је требало да признам да сам гуму Симонцу убацио тако спретно у џеп да ме је осетио? Зар је требало да кажем и да ме није ударио а да је могао, већ да ме је, одозго са степеништа аутобуса,

Руке су расле да свет загле

само погледао, и то таквим погледом, да и данас памтим ону ужасну бол у његовим водњикавим очима? Зар је све то заиста требало рећи? Тако сам се глупо био осећао, глупо као и у сцени над јарком, само што тада није било Симонца да зури у мене, уместо Симонца била си ти, ти која ми се смешиш испод ока, препредено, мало и подмукло, смешиш се не престајући да скичиш попут прасета у обору.

„Врискање беба наједном промени свој тон.“
Изненада си престала да цвилиш и прешла преко поточића сама. Није те ништа у томе сметало, није те ништа разочарало, било је сасвим логично да те нећу пренети. Кажем „било“, јер данас више није, данас не могу да схватим многе ствари, не могу да схватим ни сврху твог искања, ни задовољство које си тиме себи приуштила. Да се још једном то деси сигурно бих разумео, као што је сигурно и да бих те пренео, а још је сигурније да те више никада не бих спустио. Сећање је подвала сопствене душе, подла и покварена. Нема ничег горег него кад ти из прошлости исплива таква сцена. Или још горе, неповезани фрагменти сцена. Једино да плачеш над њима – да их се отресеш не можеш. А и што би их се отресао. Заљубљен сам у своја сећања макар и болна, па и сећања на тебе. Заљубљен сам у све што нисам, заљубљен у све што немам.

Лепо те видим, стојиш на ивици јарка. Ломница. Кишно и тмурно време обгрлило небо, али нисам сигуран. Све гледам као у сну. Или можда само тебе и земљу, блато. Још неко је са нама...

**Славица Јовановић
Прњавор Мачвански**

КАД ЗАРАТЕ КОЊАСТИ И МАЧКАСТИ

Шта ће рећи свет ако зарате коњасти и мачкасти, Светосавци и Светокравци. Ех, да сам чергар, да ми брада ко прамац брода засеца морске дубине, да се радујем Сунцу, да ме не урекне нико, кад шарен ко циганске гаће протрчим го ливадам ил' пустињом. Да лежим ко од турског гробља, ко ђаво од крста од мртвих, а да живима за Ђурђевдан играм и певам, иако сам преточен из више корита у корито и могу сваку нијансу света да понесем, могу да будем свачији, пресликавао се мој индиго преко белих папира. Ставим једанаест хартија белих и испод сваког индиго црно или плаво. И гледам оне најдаље копије остале беле. Не мрзи ме да ја који могу у сваку униформу света да се обучем, засваку војску да ме заврбују, ја бих из пушке испаливао шарене цветове белим женама, мојој инспирацији и надахнућу, које ће после много избељивања и варикина, кад помислиш ето у праву га Чкаља у оном филму о Јагодинцима, међу белима се родило црнче! Ја ћу се опет родити као Циганин, Чергар, ко цврчак распевани. Али знам кад кренем са индигом однатрашке опет ћу добити своју препланулу какао боју са преливом од беле кафе. Мислиш ли читаоче, да ја ратујем са Светосавцима, ја Светокравац. Ни говора. Само знам кад кап мастила улети у бистру воду, то је други садржај, оно пише по плодовој води

Руке су расле да свет загле

моје вечите инспирације беле жене, коју ја желим да придобијем генетиком, да за неколико покољења ко оплођено јаје кокошије, од те кокошке што кокодаче што је снела јаје, а у њему оно око, она тачка црна, ко бабе кад квочку насађују па на сваком јајету исцртају са крејоном за очи украденим од унукe што је већ од четрнаесте године почела да залази по чергама наше вреле крви, е та црна тачка сад бело неутралише бело у силној борби за живот исплива на површину и роди се жена моја инспирација, моје надахнуће вековно, она нежна бела жена ко албинос, а ја се уплашим да нема леукемију, пожелим да има моју препланулу боју да се са Сунцем венча и да бежи од мрака, а да ће доћи време кад ће њена реинкарнација постати Циганка врела, коњаста са репом који се вијори као коњска грива. Кад ће постати моја ждребица препланулог тена за којом ће се сви окретати, а ја ћу је чувати. Украо сам са четири брода, Титаник је за њих мали четири кормила, бродовласници расписали потерницу за крадљивцем кормила, направио сам чергу да путује земљом, поскидао сам јарболе са једрењака, заштитио своју кућицу пужа, где ће моја жена, мајка мојих праунучића који ће бити моја слика и прилика из оне црне тачке, црне тачке заиста случајно није, ко бисер у шкољци, пре него што је био зрно песка или трун у оку, у оном истом оку што игра ко на зејтину, очима у којима је по једно кормило. И бежим од гробља ко ђаво од крста, бојим се тих мртвих душа о којим је писао Достојевски, желим вечно да живим животом номада, да слободно са својим коњима обилазим планету, бојећи бела платна у своје нијансе

Руке су расле да свет загрле

препланулог Сунца, а очи у временску зону Индије. Коњокрадица ли сам шта ли, тек више не терам те коње од облака, плаше ме сове беле. И бежим јер хоћу живот вечан, негде на шестој планети Сатурну деведесет четири пута већој од Земље, а да никад ником нисам смео рећи шта сам ја сиромашак могао понудиди белој накарминисаној жени, мирисној ко ружичасте латице ружа, осим небеског прстена Сатурна. Тај Сатурн толико има прстенова да могу да венчам све жене света та бела платна и да новорођенчад умотавам у черге са точковима од кормила, да се нађе, ако кренемо равницом где је некад било море и обрнуто. Рећу ти тајну речних претакања, ал` немој да ме одаш. Посејеш своју њиву од умиљатих белих жена и свакој обећаш по Месец жут, понеко небеско сазвежђе и Сатурнов прстен . Ал` мораш да је волиш и грлиш, док јој не оставиш потомство, а онда идеш својим путем, а некад ће неко пожелети да сазна име свог претка прапретка. Још од те Библије и тих забуна и заблуда. Нисам баш толики мамун да не тумачим речи. Света књига вели, „Доћи ће до безгрешног зачећа“, то само значи да су у прастара времена и време напретка технолошких цивилизација постојале лабораторије и вештачка оплодња. Нек сам луд, ако скрнавим свете књиге, само се рекло. И док чекам целом планетом да сви постанемо једнобојни кад дође трен, на гробље не идемо, да се душа покојника не усели у наш живе, те нас одведе код Светог Петра на исповест, те нас близина гробљу кошта ко Светог Петра кајгану, те ми сва три огњена празника од Марије Огњене и њене сестре Марије Блажене до Св. Илије Громовника

Руке су расле да свет загрле

бацају свелице и варнице, те ми путања уместо Сунца постану свици. Е то нећу. Нису се отвориле врременске капије, нису још коњи пронашли пут. Не желим близину самртног ропца у близини неке мачкасте жене са мачијим очима и зато бежим и плашим се. У ноћи те беле приказе ако нису накарминисане и не личе на мајку моју препланулу са израженом издуженом брадом која ме води ко квочка пилиће што за њом пијућу. Бела жена моја инспирација ко бела хартија по којој дахом развитлавам црно и црвено мастило, страсти и живота, руменила у образе, кад скривени у чергама од јарбола белих фармерица, издржимо све налете страсти и ветра и кише од пиљевине које по нама лучевини падају тада и све варнички, док се рађа нови живот без колевке, колевка му беле фармерке распорене, рашивене уместо ланене белене и ноге босе које трче за дивљим коњима док их не ухвате и не припитоме. И тад се не зна ко је јахач, а ко коњ. Али једног дана, једног дана ми гладни и жедни, страствени, ватрени, препланули, кад се приближи каква Комета земљи тај фитиљ упаља да попали оно што се погасило да свете краве проспу млечним путевима Галаксије та кравља вимена, да се све обнови, а ми одемо трагом репатице и звезданог репа од свитаца тамо где су сви насди последњи ропци и мачије очи, на тај прстен планету.

Руке су расле да свет загрле

**Биљана Димитријевић Мартинов
Зрењанин**

ДОРИС ДЕЈ

Као београдски студент становала сам код једне тетка Тине. У почетку ми је сметао њен пироћански говор, али сам се касније на то навикла. Тетка Тина је волела много да прича и често ме је прекидала у учењу. Била је сама, остављена од своје породице.

Имала је мужа и два сина. Тешко су живели па јој је муж отишао у Америку, у печалбу. У међувремену, синови су се оженили и отац их је позвао да дођу код њега. У почетку су редовно слали новац супрузи и мајци, затим све ређе и најзад су је потпуно заборавили. Тина је имала малу пензију и била је принуђена да у једнособном стану прима подстанарке. Издавала је собу, а она је спавала у кухињи на каучу.

Била је недеља, Ускрс. У рано јутро тетка Тина ме је пробудила:

- Хајде, устани да идемо заједно у цркву.

Одговорила сам јој да не могу, уморна сам, спремала сам неколико предмета за јунски испитни рок. Била је упорна:

- Девојко, Ускрс је, добро би било да се помолиш Богу.

- Тетка Тино, извините, али не могу, жељна сам сна.

Она ме је хладно погледала и рекла:

- Немој да ти после буде жао.

Руке су расле да свет загле

Нисам знала шта је мислила. За њом сам закључала врата и легла. За неколико минута се зачуло звоно на вратима. Скочила сам, отворила врата, сада већ љута и викнула:

- Шта сте заборавили?!

Испред отворених врата, није било никога. Погледала сам и лево и десно, али дугачки ходник је био празан. Мало касније, опет сам чула звоно. Нисам отворила, само упитала – ко је. Није било одговора. Узнемирила сам се, све је било чудно и нестварно. Ипак, опет сам заспала.

Тетка Тина се вратила негде око подне. Пробудило ме је њено питање:

- Шта си то урадила?

Није ми било јасно зашто је то рекла. А онда сам угледала слику Дорис Деј на поду, крај мог кревета. Да објасним: Тина је волела Дорис Деј и њену песму: „Que sera sera...“ („Што ће бити, биће“). Сliku је изрезала из неког часописа, урамила је и окачила на зид. На зидовима собе се није налазило ништа друго. „Дорис Деј је висила“ изнад мог кревета. Слика је била високо закачена. Да бих је дохватила морала бих да устанем, а тада бих се и пробудила. Да сам је, на пример, гурнула нехотице, пала би уз зид. А слика се налазила на супротној страни, значи преко кревета и преко мене. Покушала сам да се одбраним:

- Тетка Тино, стварно не знам како се слика нашла на поду, далеко од зида и са оне висине.

Тужно ме је гледала. Мени ју је било жао.

Можда је требало да са њом одем у цркву...

**Витомир Ђурчин
Зрењанин**

БОДИГАРД ИЗ НАШЕГ КОМШИЛУКА

„Хајде, дижи се ленштино!“, допирале су очеве речи до мене, док сам збуњено отварао очи. Ноћас сам по ко зна који пут на рачунару гледао филм „Бодигард“, чији је рекламни плакат био залепљен на собним вратима. На тим вратима се поново појавио отац кога је моје ленствовање до поднева страшно нервирало и само процедио: „Јави се сутра Јоци Жвалавом за посао код њега!“

Иначе, већ дуже времена узалудно тражим неки посао. Тврдоглаво сам одбијао очев савет да се учланим у неку странку на власти и тако дођем до жељених државних јасли. Познавао сам неке другаре који су пред изборе лепили плакате своје странке, цепали туђе, ишли од врата до врата, звали гомиле телефонских бројева, тртљајући важно исту, мени ступидну причу непознатим људима.

Очева фирма је пре пет година отишла у стечај и он од тада има тезгу на пијаци са неком шверцованом робом. Повремено му преко воље помажем, али од мене нема неке користи. Знајући да је очев пријатељ Јоца Жвалави сада неки општински функционер, понадао сам се општинској хладовини и таман заустио да упитам за плату, кад ме је отац прекинуо речима: „За почетак, до избора, радићеш нешто за њега, објасниће то он боље! Обавезно мораш да се учланиш у његову странку и да водиш

Руке су расле да свет загрле

рачуна да у општини тражиш господина Јована“. То је морао да нагласи, јер му се пријатељ ужасавао свог надимка из детињства, који је добио због „жвала“, тада честе инфекције угла усана код деце. Нико није смео да га тако ословљава, поготово откада је постао општински функционер. Ипак, за многе који су га раније знали, остао је Јоца Жвалави. То се изговарало са неким полушапатом, уз мали, злуради осмех. То му ни амбасадорско место у УН не би променило. Иначе, он је са мојим оцем радио у истој фирми, као портир, али је најурен још пре стечаја због неке, како је Јоца говорио, намештене крађе бакарног отпада. Нешто је и одлежао, сећам се да се причало “Јоца Жвалави заглавио апсу“!

Сутра сам се, после силног чекања, на општинском канабету нашао очи у очи са господином Јованом. Причао ми је о тешком тренутку у коме се земља налази, о силама мрака опозиције које прете свима и о значају победе на изборима. Наглашавао је велико другарство са мојим оцем и наду да ћу оправдати његово поверење. Додао је тихо да његова функција у странци и општини, посебно пред изборе, носи приличан безбедносни ризик, па му је неопходна заштита. Док је то говорио, непрестано ме је одмеравао, тапшао по рамену и опипавао мишицу. Већ сам се уплашен питао коме ме је то ћале увалио, пребирајући по сећању евентуалне приче о настраностима Јоце Жвалавог. На крају је био конкретан: Мој задатак је да му до избора, као заслужан страначки активиста, пружам бесплатно физичку заштиту на јавним местима, а после победе на изборима видели би и за неки државни посао. На

Руке су расле да свет загле

крају ми је рекао да се одлучим брзо и да пуно поздравим оца.

Када сам се прилично слуђен вратио кући, отац ми је поближе објаснио њему пренети поздрав. Кад је својевремено Јоца Жвалави изашао из апса, отац му је позајмио паре за почетак, док се не снађе, а и да закупи неку тезгу на пијаци. Од тада стално врда са враћањем тих пара. Тако се отац јуче обрео код Јоце да кука за паре од којих је већ скоро дигао руке, као и да моли за синовљев посао. „Изтрговали су са мном“ помислио сам у себи. По систему дај шта даш, отац и ја смо се сложили да прихватим ову прилично непристојну понуду. Мајка је само кукала страхујући се за мене, знајућу по филмовима како пролазе телохранитељи. Отац ју је умиривао речима да је то само Јоцина режирана представа. Додао је само: „Њега могу да бију они којима је дужан, а ту се, сине, не мешај“!

Себи нисам веровао да ће ми први посао бити телохранитељ, или стручније речено „бодигард“, лице са добрим рефлексима и челичним нервима. Јоца ми је одржао кратак курс, појаснивши да је најважнији спољни утисак. Морао сам да се кратко подшишам, ставим тамне наочаре и да гледам само у масу одакле вреба опасност. Треба да носим тамно одело које ће истицати моја рамена, мада ја осим мало тесног матурског одела, друго нисам ни имао. Увек треба да носим „хандсфрее“ за мобилни апарат и стално нешто мрмљам у њега, како би се стекао утисак сталне координације са околном подршком. Добио сам кључеве једног дотрајалог општинског југа с којим треба да возим Јоцу по страначким

Руке су расле да свет загле

скуповима широм општине. Када сам га питао за евентуално наоружање, рекао ми је да оно засад треба само да се наслути да је испод сакоа, а ако баш затреба, може да се користи и приручни алат у југу - пајсери, одвијачи, уже за вучу. Нажалост, приликом више кварова на нашем предизборном крстарењу по излоканим сеоским цадама, уверили смо се да сав тај алат недостаје у колима. А где је, више општинских комисија, формираних за утврђивање одговорности, није још успело да утврди.

Прва асоцијација на нови посао био је филм „Бодгард“, где бескомпромисни Кевин Костнер штити чоколадну звезду Витни Хјустон. Више пута сам помислио да би радије штитио њу него Јоцу Жвалавог, чак сам шокираном оцу споменуо да бих се радо опробао као телохранитељ неких наших фолк дива.

Обећане помоћи из врха странке у стручним лицима која би се на скуповима успешно носила са конкретним питањима, није било, па се Јоца сналазио како је знао и умео. Углавном је причао уопштено, пљувао опозицију, а на конкретна питања одговарао са страначким фразама и начелно. Дубоко замишљен записивао би питања, обећавајући брзу помоћ експертског страначког тима. Успут би дискретно давао знак председнику месног одбора да приводи крају скуп, што је обично значило неко пиће и иће у оближњој кафани или у кућу неког страначког активисте.

Осим пар вербалних напада и спомињања Јоци његове неславне прошлости, није било никаквих напада, али сам Јоцу обезбеђивао као да је амерички

Руке су расле да свет загле

председник, севајући погледом и лево и десно. Већ после пар скупова знао сам напамет целу причу и имао утисак да могу да наставим и без Јоце.

После свега, углавном већ касно, враћао бих Јоцу кући, у време кад му је ћерка одлазила у провод. Она је иначе била моје годиште, флертовали смо мало у средњој школи, после чега је она отишла на факултет у престоницу. Пошто је добро упознала живот у престоници, поготово ноћни, вратила се кући.

Ја сам је дискретно подсећао на заједничке дане и нудио да је одвезем до кафића или дискотеке. У почетку је одбијала, али је касније прихватала, док на крају нисмо почели, на неком опустелом паркингу, интензивно да евоцирамо успомене на задњем седишту већ прилично расклиматаног југа.

Једном нам се неки воајер мувао око кола и кад сам некако погледао кроз задње стакло, севнуо је, рекао бих, блиц. Једва сам се извукао из кола да га појурим, али је будала од воајера већ нестала.

Приближавала се већ изборна тишина, страначко препуцавање достизало је свој максимум, а ја сам већ потпуно заборавио ту ружну епизоду са воајером на паркингу.

Изненада се, захваљујући напредним технологијама, на друштвеним мрежама и лецима појавила слика задњег дела мог општинског југа са таблицама у првом плану. У другом плану се видело избезумљено лице неког голаћа, прилично налик мом лицу. Срећом, од Јоцине ћерке назирао се само прамен косе. У углу слике видео се датум и време кад је цео приказ овековечен.

Руке су расле да свет загле

Издајничка опозиција одмах је расплела причу о злоупотреби општинског возног парка, истраживачко новинарство почело је да лицитира чије је лице у другом плану, а још више чије је лице које се не види...

Изненада, као што је и почела, моја романса се завршила, а матурско одело одложено у орман, за нека друга, боља времена. Ваљда...

Шимон А. Ђармати
Београд

БУНДЕВА

У нашој неасфалтираној, прашњавој и труцкавој Новосадској улици, живот се одвијао лагано, тихо, мирно, без нарочитог стреса. Највећу буку у то време правио је бркати комшија Сава који је "звонцетом на бециклу" поздрављао лепушкасту и кокетну Тот Маришку која се, љуљајући боковима, са корпом на руци враћала из Тошине бакалнице у Жабалској. Истини за вољу, имао је за ким и да звони. Маришка је била права лепотица. Зелених очију и нежне пути, меснатих, увек на пољубац спремних усана, размакнутих тек толико да јој се цакле два предња бисер бела зуба. Црне косе везане у коњски реп и враголастим, провокативним шишкама на челу које је често намештала својим нежним ручицама са златним прстенчићем који је светлуцао на домалом прсту. Груди као две дуње. У струку ломна. Она је лети најчешће носила кратке, лаке хаљине, које су јој преплануле ноге, са лакираним ноктима, не претерано скривале, тек можда горњи део бутина, сандалице и обавезно шарену свилену мараму око врата. То дискретно оглашавање звонца, било је наравно, далеко пристojније од звиждања и непристойних добацавања неких случајних пролазника простака, који су се бесрамно напајали њеном лепотом и заводљивошћу. И умало, што се буке тиче, да заборавим на још једног букацију,

Руке су расле да свет загле

вечито необријаног и ненаспаваног авизера Трандафила, који је и лети и зими, занемаривши временске прилике, ишао у црним баканцама, и који је у глуво доба ноћи долазио да буди мог комшију Љубу, школованог машиновођу, како је он то поносно говорио за себе. Авизер, чије крмелјиве очи нису могле да сакрију ни наочаре са стаклом, дебљим него на лупи којом је дека разгледао поштанске марке вадећи их пинцетом из албума, је долазио у свим оним ситуацијама када би се неко од колега "школованог машиновође" изненада "разболео". Пошто је Љуба најближе становао железничкој станици, увек у снежно белој уштриканој кошуљи за коју је била заслужна његова Мара, а које се ни један чиновник не би постидео, сувоњави Трандафил крупних корака, је често навраћао управо до њега као замену "оболелог", вичући из свег гласа: Љубомире... Ооој, Љубомире! И није се одмицао и није престао да се дерња, све док није пробудио Љубу. Најчешће последњег од свих становника две куће лево и десно од његове. А можда се и правио да спава, желећи да у очима комшију добије на значају када га већ толико траже и не могу без њега. Ја сам, по престанку вике навалентног и упорног авизера, који је пореметио и оглашавање петлова, који су били потпуно збуњени, што се могло закључивати по њиховом крецавом кукурукању, лако поново заспао. Био сам дете кога је лако хватао сан. То, нажалост, није био случај са деком, који је још и за доручком богарао и претио да ће од прве пензије купити сачмарицу и да ће следећи пут кад дође авизер, и почне да се дере, истом напунити тур сољу којом ће у патрони заменити

Руке су расле да свет загрле

сачму. Већ сам видео како несрећни Трандафил трчи цик-цак и скакуће као зец по раним мразом украшеном пољу, све кукајући и држећи се за погођено дебело месо у настојању да потражи заклон у неком самониклом, огољеном грму зове. На сву срећу дедину, а поготово Трандафилову, то се никада није догодило. А није ни могло. Прво зато, што је од прве пензије имало много тога пречег да се купује од ловачке пушке, а као друго, мој дека је био у суштини миран и добар човек који никога не би повредио. Све његове "страшне претње" су биле за кућну употребу и остајале су у оквиру породице. Између четири зида.

Љуба је, иако се наводно љутио што долазе по њега да одради ванредну смену, волео свој посао управљања снажном машином. Посебно дизелком. Волео је да крстари равницом. Да посматра бујање њене плодности. Тако је, осматрајући је, крајем августа, негде према Кикинди запазио у једној њиви једну бундеву у близини саме пруге. Радовао се сваком сусрету са њом. И више него пре тога, пажљиво је слушао временску прогнозу стрепећи да се нешто неочекивано не деси па да је небеске силе, неки демони изненадне летње олује ишчупају из корена или да јој лед, не науди тако крхкој и незаштићеној. Посебно је био задовољан видевши како израста у праву лепотицу. Облу и белу. Узбуђујућу, заводљиву, усамљену. Изазовну, једну Бундевић Сосу. Онда је дошло време да се ближе и боље упознају. И да се узму. Тачније, да он, Љуба, узме њу. Да је поносно представи својим родитељима. Приближавајући јој се, једног четвртка,

Руке су расле да свет загле

негде половином октобра, полако је смањивао брзину и у банатској недођији зауставио своју челичну грдосију. Скочио је са њеног степеништа, и спутивши се низ ситно камење на које су постављени прагови шина, кренуо кроз тих неколико метара њиве са које је недавно био обран кукуруз. Под оним црним службеним ципелама са гуменим ђоном и масним од уља у кабини машиновође, шуштало је осушено, жуто лишће кукуруза. Скоро да је изврнуо ногу када је нагазио на један заостали клип који је био до пола укопан у земљу и добро начет од стране алавих врана које су му гакћући кружиле изнад главе. Иако није било никога у близини, почео је да се погнуто прикрада бундеви као девојци у вечери ране. Није могао да одвоји поглед са ње тако зреле. Тај дуго очекивани и прижељкивани блиски сусрет га је просто омађијао. Као да је пољска вила бацила чини на њега. Иако је давно гајио нескривене емоције према њој, када ју је после толико чежњи за њом први пут дотакао, помазио, срце му је почело јаче тући. Поново се осећао младим. Планула је љубав. Жестока. Разарајућа. А заљубљени човек често, због емоција које тада царују његовим бићем, а посебно умом, не зна шта ради. И да не ширим даље ову крајње емотивну причу, флерт, авантуру једне ране, благе јесени, школовани машиновођа Љуба је решио да бундеву усвоји. Да пробуди њену дивљу страну. Да је завевши је тако младу и неискусну, на крају романсе стрпа у рерну, испече и у сласт поједе и да тако за неко време постану једна душа и једно тело, као врхунац праве љубави која, као што је позната, улази на уста. Када

Руке су расле да свет загле

је чучнуо да откине већ осушену, слабашну врежу, тај пупчаник везу са мајком земљом, обужу своју изабраницу, и да је нежно привијајући на груди понесе, најпре у локомотиву, дизелку, а затим и својој кући, да је представи оцу Павлу и матери Ангелини, зачуо је строг глас пољочувара. Строжији и гласнији него пророка Илије громовника који огњеним колима у страшном вихору, на небу потерује своје огњене коње: "Еј, шта то радиш!?" "Севем" - одговорио је као из топа, скидајући на брзину своје панталоне како је знао и умео, изненађени и препаднути Љуба. Да. Баш тако је рекао "севем", јер знате, он је Р просто тако изговарао. Посебно када је био узбуђен. И тако је пукла љубав која је толико обећавала. Пукла је, боље речено насилно прекинута, та дуго и брижљиво негована веза, пре него што је и заживела. Али, као што је свима добро познато, у љубави увек има трећи, који стаје на пут срећи.

Дрема у мени та равница.

Тања Бурђевић
Велико Градиште

КАМ' МОЈА ПОЛУТКА?

Лице испред огледала седе насупрот лицу у огледалу. Неколико тренутака је трајала паљба погледима чији меци беху набијени оловом хладноће и отуђења. Покретима без имало театралности (каквима се иначе служи правом ноншалантног вештака), лице се ослободи маске. Остаде једноставно у физиономији и просто у безизразу, скоро чедном да се није подвукла превлака туге и опустелости. Нагло згуснута тишина прогута мали свет огледала и провуче се, гоњена својственом јој ригидношћу, у шири, већи. Повуче и лице са собом.

„Позорница... У овом гротлу тишине, личи на зјапећу чељуст неког веома дивовског свеждера. Како ме је, само, намамила високо котирном шекспировском имагинацијом док сам био голобради псеудо-алпинист, да бих ломио врат посежући за њом! Сав сам се истеглио на њеним вишебојима да бих досегнуо витешки ред Тројанових ушију, ритао се кентауровским копитама, порио небеса сирановским носем, војевао битку сопственог усуда за опстанак илузије пред смрадежи реалног. Какав најбесмисленији, од свих бесмислених, рат!, рекли би андроиди бизниса, и одшетали до својих шифрованих трезора. Којештарије у виду људских осећања, а нарочито анаграме духа, остављају чешњејшем мени: да се нагрђујем сценским палачинкама, перикама и стезницима, да полуго шетам по подсвести неког

Руке су расле да свет загле

класичног или футуристичког фанатика, да спиритуалношћу својих нискости оживљавам давно упокојене злочинце, да губим главу на патетичним гиљотинама љубави, да ломим своје удове доносећи емоцију снажним потезима пантомиме и мимике, да као набеђени вештац горим на ломачи опседнутости музом уметности, да сагорим такав у гомилицу пепела коју ће запишати улични пси – кога је брига!?”

„МЕНЕ!!!“

Глумац је, уплашен бојом гласа Џејмса Брауна нагутаног хелијумом, напрезао очи по тами позорнице не би ли докучио одакле глас долази и чији је. Не мало забезекнут, поскочио је и чудом избегао да не згази ситно створење које му се, стружући перјем крила по даскама бине, догегало тик до ногу. Под слабом светлошћу помоћног рефлектора, тек се назирало да се ради о птици обученој у оделце по узору на људско, и која под крилом држи парче папира. Глумац је помислио како је дебело загазио у параноју и панично покушавао да се сети имена психијатра ког ће, колико сутра, посетити.

„Мене је брига, будало! Мене, јер зависим од тебе, ето, зато, не зато што те волим, нека те воли твоја мама! Натерао си ме на крајњу меру, а то мрзим и сада је час нашег коначног обрачуна!“

„Ко си, бре, ти, птичурино, шта хоћеш од мене?“

„Птичурина, а? Ееее, муко једна... Ја сам твоја осиротела, очерупавела птица надахнућа, неосетљиви и неупућени власниче моје фирме! Ја сам негдањи,

Руке су расле да свет загле

сјајни корепетитор твојих прегнућа и досегнућа, можеш ме звати сир Птиц Петровић или ме пољубити у ово моје пернато дупе! Ваљда си довољно паметан да схватиш да без мене нема тебе глумчине, али, нажалост, без твоје телесине – нема ни мог величанства иако ми је тешко то да признам. Елем, дошао сам да ти објавим генерални штрајк, ево ти папира са списком свих услова и заосталих потраживања. Добро га проучи. Свака ставка мора да се испуни! Чујеш? Свака! Или нема ништа од наставка сарадње!“

„Ма, дај, луда птицо, још ме ти ниси уцењивала! Мора да сам кроз одлепио кад дозвољавам себи да слушам неког циркуског папагаја у шлафроку! Залутао си, братац, ја ти нисам Езоп, ово није басна. А није ни синдикална деоба црва, глиста и зрневља, да би ти стао у ред... Тај папир искористи за помоћну хидраулику, да што пре отперјаш. Хајде, сиктер!“

„Добро, добро, само ти зезај! Ово одело на мени, глупи људове, минијатурна је копија твоје домаће смрдљиве тренерке од полиестера која ти је друга кожа! Да замениш тренерку нечим другим, достојанственијим, једна је од ставки штрајка, између осталог. Да бациш отрцану *барбери* лептир машину – удави ме на мртво твоја склоност ка нескладу и немару. Тренерка са бувљака и лептирка, о, света чавко! Ти, такав, ругаш се мени који сам строга пројекција твојих мисли и поступака. И жеља. Твоје жеље су за мене нарочито опасне, оне ласцивне поготово, јер у мојој димензији то изгледа прилично изопачено, фуј! Свако би помислио да сам ја једна

Руке су расле да свет загле

промискуитетна перната живина, дабоме, пре него што би се досетио да сам само мучени карикатурални клон, заробљен и ослобођен у прљавој машти свог људовског оригинала! А шта ми то треба?! За мене је сада питање живота или смрти како да те приволим да наше пропало предузеће ставиш у стечај. Ту би ол нот ту би, што би рекао твој кмезави побратим Хамлет, а ја додао – мадррррр факррррр ју, мадррррр факррррр ми!“

„Крешти још мало, хајде! Забави ме док се не пробудим из овог цртаћа.“

„Е, па, крупни шупљоглавче, слушај, немам више времена! Немам језичину и плувачку као ти, боли ме душник од грактања на твој грозном језику. Стварно си претерао. Запитај се зашто си вечерас мрзео публику, плазио се себи у огледалу, ругао се позорници, а?! Андроиди бизниса! Витез реда Тројанових ушију! Ха, ха, ха, ништа глупље и смешније нисам чуо, ишчиивиљио ми се кљун од смеха. Падаш, ниси свестан којом ћеш се брзином суновратити ако останеш без мене. Ти летиш, тупави Гуливеру, на овим мојим жгољавим крилцима као у боингу 747 и то за цабе, а не признајеш мој зној! Доказ је ова вечер твог фијаска – само сам за тренутак прекинуо конекцију између нас, веруј, само за тренутак. А могу заувек, боли ме моје перце отпало пре нове ере више за тебе. Одо' ја код неког младог академца. Пре ликвидације. Збогом, шефе, сир Петрович даје отказ!“

„Стани, сирко-Петровичу, добро, де, убедио си ме. Верујем ти сваку реч. Дај ми тај папир и реци – шта би желео за почетак?“

Руке су расле да свет загле

„Оооо, каква експресна промена мишљења, хвала пилету у твојим гаћама! За почетак, фирмо, могао би да поделиш оно синдикално следовање. Добро би ми дошла полутка једне товљене кишне глисте, исцрпљен сам од ове борбе с тобом! Ем си тврд, ем си шупаљ, ем си смрда као оно абортирано јаје што ви зовете „мућак“, али нећемо да се вређамо, зар не?“

Глумац је вазда окретао папир али ни на једној од страна није ништа писало. Петровић је само чекао тај ишчуђавајући израз Глумчевог лица и као запета пушка легао да се ваља од смеха. Ногавице од мајусне тренерке висиле су му преко кратких ножица. Милиметарска лептир машна, некако му је доспела до врха главе. Глумац у свом животу није доживео ништа невероватније, али ни забавније. Погледом низ себе, схватио је да ни сâм не изгледа ништа боље, а због тога се ни иначе не би много секирао. Легао је поред птице заражен њеним смехом. Ваљали су се по центру позорнице ударајући се по трбусима – неко рукама, неко крилима, уживајући у својој гротески до последњег даха.

*

Познати режисер се мрштио над сценаријем нове комедије незадовољан избором глумачке поставке који је направио. Нервирао се што му се по глави за главну улогу намеће лик омраженог глумца, осредњег трагичара по његовом тврдом мишљењу. Али није могао да се одупре сугестији неког непознатог гласа, налик гласу Џејмса Брауна нагутаног хелијумом, који му је браздио по разуму: „А ко тебе шта пита, мадрррр факрррр?“

Снежана Марко-Мусинов
Земун

ПРОВИНЦИЈСКО ОДРАСТАЊЕ

Живећи у граду тек неких 18 км удаљеном од престонице, мој брат и ја нисмо били ускраћени ни за шта. Смем да тврдим! Са ускличником на крају. И сва три, ако треба да нагласим.

Ипак, животни токови су нас довели у Нови Београд, мене преко Миљаковца до Земуна, а њега много даље, преко Франкфурта до удаљеног Ванкувера. Можда нас, пре одласка, још нека дестинација из прикрајка чека. Не смем да гарантујем. Има ли уопште таквих који могу, па макар се бавили прорицањем судбине?

Да се вратим на почетке, на одскочну даску каснијих збивања. Срећом, сећања су жива, мада их свако из свог угла и стеченог искуства, другачије види. Доживљава. Чињенице су следеће: мајка наставник домаћинства, у трци између школских и кућних обавеза. Тата инжењер. Од јутра до сутра. Пространи трособни друштвени стан тек изграђене модерне зграде, на шестом спрату, до лифта. Улазна врата са шпијунком и сигурносним ланцем. Претеча данашњих кинеских рекламираних на сва звона сигурносних врата чију кључаоницу мораш да хладиш ако је напољу сунчано, а ти желиш да уђеш у кућу и по тако топлом времену, јер ти кључ у противном није од користи. Не отвара. Са терасе поглед на туђа дворишта, живахне папагаје у

Руке су расле да свет загрле

кавезима, штисаљкама закачен лелујави веш на штриковима, недалеку реку...

Нас двоје често сами. Сналазимо се. Купују нам од првог броја Микије и Микијеве алманахе, Политикине забавнике, Каравеле за учење енглеског и француског језика, гутамо и једва чекамо да на киоску, чим освану, купимо нове бројеве стрипова: Дијаболика и Вајат Ерпа. Мале чарке око тога ко ће први да чита. Омиљени лик, ваљда и због атрактивног цртежа који је приказује, Ева Кант. Ја касније гутам и љубиће. Сентиментална душа, а све хепи-ендови.* Ух, сва издања „Плаве птице” на оригиналној дрвеној полици, бајке свих земаља света у тврдом повезу, Винету и мој омиљени Буфало Бил...Те едиције ми је жао што се није преселила са нама, услед скученијег простора у који смо ишли, већ је завршила на стричевом сеоском тавану вероватно послуживши мишевима као занимација. Жао ми је и моје најдраже књиге с којом сам се срела у том првом читалачком налету, Лупинице. Има је у понуди на интернету, али не тог издања, мени у сећању зацртаног: половина странице текст, горња половина илустрација. Била је једна у низу с којом сам се растала заувек, попут оних добијаних за одличан успех са посветом и печатом школе. Изгубљено за сва времена.

Васпитавала нас је неминовно и прва школа. Обоје, основна „Јован Јовановић-Змај”, у то време у граду престижна. Словила је просто за најцењенију („избацивала” најбоље ђаке, касније стручњаке. То би вероватно нека статистика могла да потврди, да је

*engl.happy end

Руке су расле да свет загле

има). Стационирана у самом центру. Нешто иза великог парка у коме смо се играли, брали укусне глогиње, бацакали се у снег укрућени да наш отисак испадне најбољи, али и пажљиво слушали оркестрирање врских музичара. Памтимо и имена, или бар надимке, предавача; музичко: искусни наставник Васа, математика: Шарка (по презимену Шарановић) итд. Њих обоје више нема међу нама. Неки су се урезали у сећање по добру, неке памтимо по назови злу, претераној строги. Но, више се памте другови и другарице с којима смо неуморно сатима друговали, који су нам долазили у кућу и ми ишли к њима. Слободно, без најаве и посебних договора. Њих је велики број. Како брат и ја три године разлике имамо у крштеници, десило се да моји другови имају браћу у његовом разреду.

Било је Кончара код мене и код њега. И Мијовића. И Цекића. И њему и мени добри другови. Једни од најбољих. Лепа деца. Не знам памти ли и он имена мојих компањона колико много памтим ја његових: и лепе Каће у коју је био до ушију заљубљен, Лилице, Ирене, Пилета...

Одрастало се постепено, без журбе, као у пролазу. Није било посебне фрке са пубертетом. Њега смо довршили на Новом Београду који нам је донео нови начин живота и другачији поглед на свет околине. Ту су већ кренуле да се, поред раније већ устаљене Политике, Базара, који је у нашој кући заменио Практичну жену, и Илустроване политике, стручних магазина попут Галаксије, озбиљних као што је био Нин, читају шкакљивије новине: Ева и

Руке су расле да свет загле

Адам, Старт. Ја сам као тинејџерка обожавала загребачку Тину. Није ми сметало ни Плави Вјесник да купујем. Имали су лепе велике постере познатих. А да не буде заблуде, брат је одједном читао по неколико књига. Ја то никад нисам упражњавала. Прочитам једну, па отворим другу. Мене су у то време фасцинирали писци попут Хемингвеја, Џека Лондона, Балзака, Кронина, Перл Бак, Деникена...Углавном страни писци. Од домаћих сам невољно читала Душана Баранина. Историју никада нисам успевала да претерано приближим себи. Чисто информативно. А била сам, и остала, отворена за сазнања. Касније сам заволела Милана Кундеру. И читала с пажњом све што је написао. Десило се то и са касније рано преминулим Миланом Оклопцићем, познатим као Мика Оклоп. Његову књигу Калифорнија блуз сам прогутала, ширила даље, и онда читала све остало, па и чланке до којих сам долазила у листу Политика, када је емигрирао. Мој читалачко-писалачки укус градили су многи, попут Дејвида Херберта Лоренса, Оскара Давича, Милована Данојлића и небројених других, током свих ових година бивствовања. Свима дугујем хвала. И сматрам да све што се прочита, нија забадава. И када је суд о прочитаном негативан и то оставља печат. Сваки траг не треба следити. Није сваки прави. Свој став о свему треба градити. И о томе проговорити. Као неки други, као у основи стидљива ја, песмом од малена задојена.

Колики су утицај на мене имали случајно одабрани наслови, или наметнута школска лектира, вероватно се може у текстовима које изнедрим

Руке су расле да свет загрле

пронаћи. Макар лупом налажени. Не спорим утицај родољубиве и љубавне поезије наших врских песника, ликова из прво прочитаних поп-ап* најчувенијих Андерсенових бајки, а потом и дивних књига попут Галеба Џонатана Ливингстона, Малог принца, Сидарте, Процеса, Две Марије, Пролећних вода, Неподношљиве лакоће постојања, Верности, Ловца у житу... И запад и исток уједињени, испреплетани. У мени. Бунтовни ставови, превирања, попут прашког пролећа.

*engl.pop-up

Руке су расле да свет загрле

Драгица Ђурић
Ужице

СМРТ НЕДУЖНЕ ПТИЦЕ

- у време короне – иза прозора –

Пролећно Сунце, као да се боји, помало провирује кроз облаке. Стигло неко чудно време, време зла, време страшног коронавируса. Кажу, напада са свих страна и „бира“ све оне преко шездесет и кусур. Не сме се напоље. Да „доскочи“ невидљивом непријатељу, власт уведе полицијски час. Животарим вирећи „иза прозора“. Нигде ни живе душе. Само улицом пројуре санитети, завијајући.

Ипак, живот иде даље. Свако јутро слушам и гледам како на тек олисталој брези, недалеко од мог стана, врапчићи цивцају у хору. Цив, цив, жубори као да их је стотину. Увек ме развесели њихова „галама“. Јутрос их не би. Одлетели негде, помислих. Тишина ме некако растужи. Тек у тешко време схватиш колико ти снаге даје једно дрво и јато разиграних врапчића. Питајући се где ли су нестали, спазих да је у трави, испод брезе, остао да непомично лежи један малени врапчић. Шарена мачка наиђе однекуд, њушну га и оде даље. Запитах се како ли је умрла ова мала, недужна, радосна птичица. Да ли је и она жртва короне? Заболе ме смрт маленог лепршавог бића, као да је човек умро.

Време је споро одмицало. Врапчићи се нису враћали. Где ли је одлетело цело јато, Бог зна. Остала је тужна тишина, као и после сваке смрти. Само је

Руке су расле да свет загле

бреза листајући треперила на ветру и није „видела“ да више нема врапчића.

Чудно је живети „иза прозора“. Сваки глас живота напољу је радост. Само, зло не бира. И смрт недужне птице десила се изненада, неочекивано. И није било повратка.

Ношени ветром, облачним небом пролете мало јато белих голубова. Бацих кроз прозор неколико комадића хлеба. Можда „сврате“ на доручак. Свима треба мало хране и мало пажње да би преживели време смрти.

Руке су расле да свет загле

Мирјана Даниловић
Београд

КРАЉЕВСКА СТОЛИЦА

Јел` ову столицу тражите?! Краљевску... Не личи на краљевску, знам, сада смешно изгледа и звати је тако, али ми смо је тако звали. Ето, годинама стоји ту, у шупи, пада на њу прашина, избледео плиш, видите, скоро да се и не види да је то некада била тамноцрвена боја... и изгуљена сва...да. шта ће вам баш та столица?! И како нас пронађосте? Добро, ако не желите да причате не морате. Само, да знате, нико од мојих није ту столицу украо. Чудно је она и стигла у нашу кућу. Ја сам био дете а ево, ако вас интересује испричаћу вам како је било.

На овом месту, ту, ево где је та јабучица, била је наша стара кућа. Оне што их сад зову еколошке-од сламе и блата. Имали смо кухињу и собу, шпајз, још једну малу собицу и наравно, као што је био обичај велику собу... Соба са земљаним подом, у њој дрвени кревет са шареним ћилимом, дрвена комода коју је моја баба донела у мираз, орман, дугачки дрвени сто, мало дужа од њега клупа и две столице. И да, умало да заборавим – пећ бубњара. Ње се као кроз маглу сећам, положила се једном годишње, кад је слава, кад су нам долазили гости... Извините, хоћете да попијемо по једну ракијицу, наша, домаћа. Може? И није вам досадно да вам причам о нечему што је давно било? Није?

Па, ето, ту велику собу смо углавном тада и користили, за госте... Када је деда умро, сандук су

Руке су расле да свет загрле

ставили на тај велики сто. Било је лето... Деда је био последњи који је у краљевској столици седео. Него, ево да вам кажем испочетка... Ја се не сећам када су столицу из вароши донели, можда сам се играо негде у дворишту или сам био толико мали да догађај нисам ни запамтио. После се о томе често причало и препричавало, узимало и додавало, не знам баш да ли је све што ћу да вам кажем тако и било.

Деда и баба су продавали грозђе у вароши и столицу нашли крај осталог отпада на пијаци кад је требало да пођу кући. Не, нису је украли, питали су чија је столица и како су људи само слегали раменима они су је узели, ставили на коњска кола и донели у село. А да је нису узели они, узео би неко други, јел` тако? Зашто би неко оставио тако лепу столицу крај отпада са пијаце и то су нагађања-можда се селио па није могао да је понесе са собом, или је купио нов намештај, или га је подсећала на неког кога је желео да заборави... Те приче су се водиле увек кад неко дође код нас, поготово ако се мало дуже задржи и попије по која ракија више, зато и знам о томе толико иако сам био дете.

Столица је лепа, има и рукохвате који изгледају као шапе лава, високи наслон и седало обложени тамноцрвеним плишом. Да је тај плиш мало више истањен и изгуљен на неким местима тада нисмо примећивали. Не верујем да су моји и знали како се та тканина зове. Мајка је пребрисала готово трудећи се да је не додирне. Кад су је унели у велику собу ставише је на чело стола. У том простору који сам вам описао она је и изгледала као краљевска столица, тако смо и почели да је зовемо. Кад год би

Руке су расле да свет загле

неко од нас ушао у велику собу, бар на трен би застао да јој се диви. Ми, деца смо улазили крадом да на њој седимо, тада смо замишљали да смо краљеви и принцезе. Посебно осећање, неописиво, верујте! Нису нам наши давали да на њој седимо, да је не запрљамо и оштетимо, ми смо то онако, знате – крадом. За време славе у њу су смештани посебно важни гости – кум, старојко, теча... тако је и почела та ружна прича о столици. Недуго после наше славе, светог Николе, разболе се кум од неке болести којој не нађоше лека и на пролеће умре. Моји су се тих дана сашаптавали, сећам се на дан сахране убраше најлепше цвеће из баште, а кад су до цркве сандук носили, пратња ишла и поп певао, сећам се као данас. Пролазе поред наше куће, ми изашли да гледамо. Догодине на столици седео побратим татин. Тада су се људи побратимили кад их нека болест и мука снађе, ваљда да се та мука лакше удвоје реши или шта знам... Видиш, Бога ти, нисам о томе до сад размишљао... Него ето, ваљда је и побратим мог оца одагнао неко зло које је на њега налегло кад је био дете. Зато му је и почаст да у столицу седне и припала. Разболе се и он некако крајем зиме и оде Богу на истину. Не зна се од чега. Људи ко људи, причају, размишљају, тек неко се сети да су на тој столици и један и други претходно седели...

Шта кажете, ваш отац је у тој столици умро?!

А...а...ха

Е, па добро, ја да испричам како је код нас било, ако хоћете још да слушате. И још једна ракија, може?

Руке су расле да свет загле

Тако, мој отац хоће одмах краљевску столицу да избаци, не помажу никаква убеђивања, да је запали чак, али деда не да. А деда је најстарији и његова реч мора да се поштује, тако је било. Тек некако, кад поред наше куће пролазе, људи испод ока у двориште завирују, радознало, а као да се боје. Деда тврдоглав, позове комшије на ракију, у велику их собу уведе, а није слава, тек да покаже да су то празне приче, он у краљевску столицу седне. Засели се богме, није се тог дана радило, био неки светац, попише доста па и запеваше, до касно седеше. Ујутру пре зоре, деда коња упрегне па у њиву. Тако се тад на рад у поље одлазило док не упече сунце. Отац са њим. Тек тако радећи, деда у њиви само падне, у болницу га превезу, шлог. Мождани удар како би сад рекли. И умре у болници после неколико дана. Тада, кад сандук на сто у великој соби ставише, изнесоше и ту столицу, ставише у шупу. Ето и шупа већ пропала, само што се не сруши, столица видите на шта личи, мачке на њој спавају, само оне, кажу, имају девет живота.

Испричач ти ја то пријатељу, тако је отприлике било, не знам само шта ће ти та столица овако изгуљена и никаква, али твоја ствар. Носи је, нити нам треба, нити је наша била. Е тако, па ајд још једну да попијемо, у здравље!

Веселин Милићевић
Врбас

ИПАК СИ ДОШАО СИНЕ

Добрила се за Илију удала веома млада. Имала је свега седамнаест година и била је заиста лепа. Онда је нашла свог човека, како је умела да каже. Нашла сиротиња сиротињу, али су се од првог дана лепо слагали. Били су обоје благе нарави, честити и вредни. Илија је надалеко био познат као добар зидар, па је за веома кратко време саградио у селу скромну кућицу. Имали су и нешто мало окућнице. Држали су једну краву, пар свиња и мало живине. Таман довољно да могу скромно да живе.

О свему је углавном бринула Добрила, пошто је Илија већ с пролећа, па све до касне јесени, ишао по Београду или Војводини да ради као зидар. И лепо је зарађивао.

Већ прве године, како су се узели, родио им се син, коме су дали име Мирко, по Илијином оцу. Име му је баш одговарало, јер је био јако миран и повучен, исувише нежан за сеоске послове, али веома бистро дете.

Отац и мајка су се просто утркивали ко ће му више угодити и пружити љубави. Додуше, отац му је због природе свог посла био веома мало код куће, па је Мирко више времена проводио с мајком и чвршће се везивао за њу.

Пошто јој је муж био дуго одсутан, мали Мирко јој је био све и свја. Једини разговор, срећа и

Руке су расле да свет загле

радост. „Мајчина душа“, како му је она из милоште тепала.

Гледајући га онако умиљатог, мајка би му говорила, док би га увече успављивала:

- Спавај сине и не брине! Тебе ће отац и мајка дати на велике школе, макар се мучили од јутра до мрака. Нећемо дозволити да останеш на селу и да се злоупотребиш целог века. А кад завршиш школе, живећеш у граду и бити велики господин. Надам се да нећеш тада заборавити своју родну кућу и родитеље!?

Основну школу је завршио у селу. Илија, на жалост, није дочекао, да види како му син одраста. На једној грађевини, паде са скеле и оста на месту мртав!

Сахрана је била велика. Сви су га жалили у селу, јер је био омиљен и као човек и као радник.. Плакао је и мали Мирко, али је Добрили било најтеже! Била је свесна кога је изгубила и да је сав терет пао на њена плећа, али жене на селу брже очврсну од суровог живота и не предају се тако лако. Сетила се њиховог обећања да ће Мирка школовати по сваку цену, а сада ће то бити пуно теже.

Када се вратила са гробља и остала сама са дететом, чврсто га је загрлила и рекла:

- Сине, данас си остао без оца, али имаш мајку. Мајка ће одсад радити за двоје само да ми ти завршиш школу, а нећемо ни црћи од глади.

Добрила је заиста била вредна жена. Стизала је да све послове обави у својој кући и још да иде у надницу. Никома се никад није пожалила да јој је тешко, нити је икад од некога затражила помоћ. А

Руке су расле да свет загрле

нудили се људи. Но, она је сматрала да је то само њена обавеза да одгаја и школује своје дете. Син јој се одуживао одличним учењем, што је била највећа награда за њен даноноћни рад и патње.

Када је уписао гимназију у оближњој вароши, нађе му стан код једне честите породице и договори се са домаћином да му као накнаду за кирију и храну доноси са села, своје производе. Носила му је: јаја, кокошке, сир, димљено месо...

По завршетку гимназије, Мирко се уписао на студије права у Београду. Док је био у гимназији, варош не беше толико далеко од села, па га је мајка обилазила кад је газди са кирицијама доносила храну. Међутим, Београд беше исувише далеко од њиховог села. Мајка је била већ и старија, измучена од посла и није више могла на тако далек пут.

Радила је више послова. Мучила се и слала му новац, а он је, на њену срећу, учио добро. Често би му уз чкиљаву лампу писала кратка писма, колико би јој умор и већ ослабиле очи дозвољавале:

– „Како си, мој сине? Учи, само учи! Мајка ће све дати само да ти завршиш школу, да се запослиш и постанеш свој човек. И да своју мајку не заборавиш! Очи моје. Воли те твоја нана!“

Завршио је Мирко на време факултет. Није прошло много, положио је за адвоката и отворио адвокатску канцеларију.

Док је још студирао, долазио би кући током лета, и мајка га се није могла нагледати. Кад би одлазио за Београд, испраћала га је са сузама, јер је знала да га неће видети до следећег распуста.

Руке су расле да свет загле

Пошто је отворио адвокатску канцеларију, а касније се и оженио и добио двоје деце, све јој је мање одговарао, на мајчина писма. А неколико година је није уопште обишао.

Писала му је она јадница док су је још слушале измучене и жуљевите руке и служиле исплакране старачке очи. Чула је од других да има унуке, па му је поручивала да их доведе, да их види, док је још жива. Син јој се годинама правдао како не може да дође због превеликих обавеза, а жена и деца су више волели да иду на море. Њих село није ни мало занимало. Проредише се и писма од мајке, не зато што није хтела да му пише, него једноставно није више могла.

У последње време се Мирку почеше дешавати чудне ствари. Увече није могао дуго да заспи. Мислио је на мајку. И када би заспао, она му се јављала у сну и молила га да је обиђе, да се виде, макар још једном, док је жива.

Није више могао издржати. Ваљда је прорадила савест или чежња за мајком?! Једног јутра се спремио, сео у ауто и кренуо у своје село, да види мајку и свој дом. Кад је ушао у село, а било је већ превалило подне, у сусрет му је наилазила мања поворка у црнини. Знао је да се враћају са нечије сахране, па их је из поштовања упитао ко је то умро?

- Сахранили смо, господине, нашу мученицу Добрилу. Ни син јединац јој није дошао на сахрану! Он живи у Београду, па нисмо могли да му јавимо, јер му не знамо адресу.

Њему заигра јабучица, а очи му се напунише сузама. Некако је стигао колима до сеоске цркве.

Руке су расле да свет загле

Купио је свећу и дрхтавим кораком отишао до свеже хумке на којој су још догоревале свеће. Пољубио је крстачу, прекрстио се, клекнуо крај мајчиног гроба и запалио свећу. Свећа је горела великим пламеном, а са ње није капао восак као са осталих. Капале су сузе. Он је само успео да изговори:

- Извини мајко, касно сам стигао!

А онда, као да је испод хумке чуо њен мио глас:

-Ипак си дошао сине, да ме посетиш. Нека си!

Мајка се не љути што си мало закаснио. Важно је да мајку ниси заборавио!

Снежана Раковић
Бања Лука, БиХ

СИЗИФ ИЗ ЗАВИДОВИЋА

Сада склањам увијек једно те исто и гунђам: „Јбт ја сам ко Сизиф из Завидовића“. А мој син ће на то: „То је Сизиф из „Луд, збуњен, нормалан“. Ма реко није. А он ће: „Па ко је онда“. Ја му објашњавам како је то један грчки мит, али да је он мали да му то сад причам. И наравно настаје његово чувено: „Реци ми, реци ми молим те, реци ми“. И ја шта ћу испричам. И размишљам колико некад несвјесно својом професијом оптерећујем осмогодишње дијете. Јер, он већ „све“ зна о косовском боју, Немањићима, Хитлеру, Титанику, Наполеону, Титу,, Кастру, Гаврилу Принципу и многим другим људима и стварима, а то је превише за његове године. Али радознао је и ја да га се ријешим испричам. Само се надам да ће га ипак у животу интересовати и друге ствари. У сваком случају да поновим Дарину крилатицу из „Жикине династије“: „Љуби га мајка“.

Руке су расле да свет загрле

Јован Н. Бундало
Београд

ЉУБАВ СПАЈА ГАЛАКСИЈЕ

Здраво живо ! Никада овај да кажем израз, није заживео у мом начину поздрављања. Не што сам имао какву замерку, већ просто, народски казано тешко је старог вола у бразду утерати. Први пут сам чуо да се људи и тако поздрављају неколико месеци по женидби. Моја жена би родом из косовског поморавља, а ја из босанске крајине. На први поглед закључио сам да су нам родна села удаљења око 1000 километара, а по менталитету и говору били смо далеко око три галаксије. Тако сам мислио док ме збивања нису демантовала.

Запазио сам да код њих нема као код мојих динараца подела на мушке и женске разговоре и послове. Када се поведе прича о печењу ракије ту баба Деска води главну реч. Нико не покушава да јој као у мом родном крају да каже: Ајде баба кући на рани прасад и спреми дјечи ручак! Прича Деска благим гласом, не застајкујући: Имали смо много воћа, још од татковине ми остале сливе, када попадау морасмо са посипку за брашно да их ринемо у буре. Откада сам сама, све што испечем попијем, свако јутро наште среце по чашицу, па за ручак јоште одну. А у здравствену књижицу имам само један печат, ишла сам код доктора кад ме три стршљена упецали. Лажем, имам још један кад сам вадила зуб. Лекови ич не пијем. Све спремам на мас` јер од зејтин добијем киселину.

Руке су расле да свет загле

Деда Тома прича за оца Данчу: Био сам као овај Ристин најмалеји кад ми татко дошао из војску. Служио у Словенију и сећам се како је причао да је тамо јео некакве наполитанке. Каже на комшију, а бе Живко, када би имао паре ја би само јео наполитанке.

У сред разговора као случајно наиђе поп Миросав. Мој таст Воја вазда спреман за шалу каже:

- Кад умрем попе нећу да те видим код мог сандука.

- Зашто мори домаћине, јесам ли ти нешто лоше учинио?

- Ма ниси попе, већ како ћу да те видим кад умрем. Засмеје се друштво, а Воја настави. Знаш попе, кад умрем како ћу да те намучим, мене ће да возе на трактор, а ти ћеш до гробља пешке, опет смех.

У сеоској продавници био сам чини ми се, први пут поздрављен, тим лепим, здравим и искреним поздравом. Када сам ушао у омалену просторију, било је у њој неколико људи. Седели су на клупи окренути лицем ка вратима. Назва им добар дан, а продавац Риста одговори: Здраво живо зетко!

Загледаше ме присутни, Риста који би женин даљни ујак, објасни да сам зет Воје Крстиног, нашта сви поскакаше и у глас казаше: Здраво живо зете!

Проради у мени песник, па на оно њихово Здраво живо, викнух: Ујка Ристо, дај по пиво!

Вади Риста све по две флаше из гајбе, броји нас и себе придодаје, отварајући пиво на тезги.

Када поче наздрављање видим да један не држи флашу. Питам: Ти пријатељу, не волиш пиво?

- Волим гу много и пијем, али нећу од тебе да гу узмем.

Руке су расле да свет загле

- Што човече, шта сам ти крив, до пре неколико минута нисам знао да постојиш, а ни ти за мене никада ниси чуо. Баш ме интересује што си љут и како се зовеш добри човече?

- Тугомир се викам и неси ми ти крив али са твога татка сам на суд око међу између авлије.

- Знаш шта Тугомире, нити сам постављао међу, нити имам намеру да је померам. Него попи пиво, а суд нека решава по књигама и по закону.

Прихвати се Тугомир флаше и куцнушмо се уз осмехе. Гледам га, миран и тих човек и он мене милије гледа после неколико размењених реченица. Пописмо и још мало попричасмо и наручих још једну туру и сви ме тапшу и хвале. Ласкања су као аспирина брзо делују, те хтедох назвати још један круг али Риста рече да је доста за овај дан. Сутрадан у радњи још неколико нових лица и Тугомир је ту, све тече по истом играказу, они мени, Здраво живо, ја дај по пиво. За тих неколико дана упознао сам у тој продавници уз неколико гајби пива, петнаестак жениних што комшија што рођака. Сутрадан тек што се одјутрило, гледам преко кривог плота у комшијину авлију. Тугомир и жена му раде нешто испод куће, неколико метара од спорне међе. Приђем и назовем им Здраво живо, они тихо одговорише. Попричасмо и ја каза да би хтео да решимо питање границе и ограде.

- А не може такој, ми се са њима судимо већ десет година и они оће да уђу у наше, казује жена.

- Колико су ушли питам? Такој око пола метар. Одмакнем се метар од плота и питам.

- Да ли је овде била међа? Не пола од тога, показује Тугомир.

Руке су расле да свет загле

- Добро ево овде где ви кажете поставићу стубове и затегнути жицу, а овај плот ћу уклонити.

- Не зетко, говори комшијка, ради тебе ти казујем, помери ограду пола метра на нашу штету, изнад овај плот. Насмејем се и питам.

- Да ли би се сложили да поставим ограду где је плот и да на суду признате да је ту међа и да завршите спор. Пристају без поговора. Ови моји гледају крадом кроз прозор и када сам ушао у кућу рекоше да ради мене пристају. Измирише се тог дана прве комшије преко кривог плота. Помогоше комшије, порушисмо плот и растегосмо жицу. И тако уз Здраво живо и гајбу пива, окончасмо спор.

По повратку жену, интересује је како ми се допало село и сељани. Село ко село, само ме људи чуде. За тих неколико дана сваки пут сам платио свима пиво, мени нико. То се у мом родном крају не би могло догодит. Пусти каже жена, свугде су људи исти, воле попити муфте, слађе им да попију за туђе паре.

У мом завичају, давне 41. године 26. јула на дан светог архангела Гаврила неколико сељана на црквеном збору договоре се да сутра пред зору разоружају усташе у сеоској постаји и тако је почео устанак. После ослобођења заживи обичај да се сваке године ма где да смо боравили окупимо 27. јула у храстову гају, те да обележимо дан устанка. Недељу дана пре народног збора стигнем са мојом косовком у завичај. Опчинио је Грмеч, протегла се планина испред куће, па је милина видети. Продавница преко пута, само нас пршњава цеста дели. Прво јутро одем у продавницу, слика иста као код Ристе продавца. За

Руке су расле да свет загрле

тезгом мој даљњи стриц Душан, у радењи неколико горштака. И све би исто, као у женином селу.

- Помаже Бог људи ! - Бог ти добро дао, одговорише у глас.

Изљубих се са стриком, са осталим се рукама и наручима по пиво сваком у продавници. Пијемо и причамо, евоцирамо успомене те пописмо још по једно. Сутрадан исто као у женином селу, повећало се друштво. Плаћам и причамо, запевају они ону нашу, грокте по старински, а ја се разгалио и отвори:

- Дај стриц још по пиво. Трећег дана побуни се мој кум Ђурађ, казује да би био ред да и ја попијем пиво на њихов рачун. Један даљњи рођак, вероватно да би мени придодео значај каза:

- Ма нека људи, нек плати, скоро се оженио, довео нам у село Косовку дјевојку, Нек части, има он пара, он пише књиге.

У повратку пита жена, како би има ли разлике?
Има, ови моји не знају да кажу Здравом живо!

Руке су расле да свет загрле

Живко Букоња
Бор

УСЛУГА

Послове евиденције изведених радова и других активности Бане је обављао у просторији смештеној близу насеља, на периферији града. Насеље се састојало од неколико једноспратних зграда у којима су претежно становали сиромашнији. Понекада су у канцеларију долазили суседи из тих станова ради неке ситне услуге; најчешће да се послужи телефоном, пошто га није свака кућа поседовала, а за мобилне апарате се тада тек чуло. Било је и других посетилаца; лица задужених за наручивање послова за чији рачун је Банетово предузеће изводило радове. То су махом послови мањег обима и хитне природе, које су већи извођачи избегавали; лепа прилика за рад малог предузећа у коме је Бане запослен. Један од чешћих посетилаца је Дака, запослен у суседном предузећу. Приликом једне од његових посета у канцеларију је ушла млада жена, са осмехом је села на столицу преко пута Даке и замолила да јој Бане допусти да се послужи телефоном. Потом су она и Бане разговарали пријатељски и весело, док је Дака био опчињен тим призором; свидела му се та лепа сусетка. Волео је жене, склапао је познанства лако. Овог пута проценио је да му Бане може помоћи. Када је отишла, рекао је: „Мораш ми је наместити, Бане.“ „Не могу, познајем је добро. Удата је и није за забављање, озбиљна је жена.“ Дака није лако одустајао: „То ми

Руке су расле да свет загле

одговара, не тражим неозбиљне жене. Озбиљне су најбоље, знам то из искуства.“ „Мој ти је савет да не губиш време. Разумем што те наш пријатељски разговор навео на помисао да могу нешто учинити за тебе, то је само наш уобичајени начин комуницирања. Да могу нешто, прво бих учинио себи. Али не буди разочаран, мој дугогодишњи пријатељ Марко има пријатељицу чија је другарица слободна. Он је отворен човек који лако склапа познанства; спреман да помогне, мислим да је он права особа за посредовање.“ Марко је прихватио да организује састанак. У суседном насељу његова добра пријатељица има кућу са живом оградом, испред мали простор засађен цвећем, омеђен дрвеном оградом. Домаћица је припремила вечеру за њих четворо. Очекивао се леп провод те летње вечери и да се Дака и пријатељица домаћице ближе упознају. Већ на почетку вечере, изгледало је као да се нешто чудно дешава. Видело се да Дака не показује заинтересованост за ново познанство, више је пажње посвећивао домаћици и љубазно јој се обраћао, запостављајући њену другарицу. Дака је остао упоран у свом удварању домаћици, а Марко је схватио да нешто мора предузети. У таквој непријатној ситуацији Марко је дао знак пријатељици да позове другарицу у кухињу, како би он остао насамо са Даком. Када су остали сами рекао му је: „Шта се дешава? Њена другарица биће разочарана, не посвећујеш јој нимало пажње. Направићеш ми велики проблем. Чим се врати, оставићу тебе и њену другарицу насамо. Она је већ спремна за познанство са тобом, иначе ове вечере не би ни било.“ „Није

Руке су расле да свет загле

потребно то да чиниш. Не свиђа ми се, више ми се допада домаћица.“ За даљи разговор није било прилике, не би ни имао смисла. У таквим околностима провели су вече, а пре поноћи су се растали, свако је отишао својим путем. Тек што се удаљио од куће, Марко је решио да се врати пријатељици да би дао неко разумно објашњење, колико је то могуће. Приближавајући се капији, видео је силуету неког човека. Пришао је и суочио се са Даком. Упитао је: „Шта радиш овде, човече? „Дошао сам да се захвалим и извинем домаћици. „Не иде то тако. У овој се кући само ја захваљујем и извињавам. Једино ја!“ Неко време, Марко је избегавао да посредује у склапању познанстава.

Руке су расле да свет загле

Дејан Миленковић
Београд

БУЂЕЊЕ

Прошло је подне. Она још увек спава. Док стављам цезву на ринглу, поглед ми пада на послужавник са корама и семенкама диње. Подсетник на протеклу ноћ. Заправо, на освит зоре када је све кренуло. Осетили смо глад, те је она отишла у кухињу, очистила дињу, исекла је на комаде и донела чинију у кревет. Апетити су порасли тренутно и почела је борба за сваки залогај. Отимали смо једно другом из уста, док су се сокови услед судара језика, зуба и прстију, сливали преко наших брада, груди, стомака...

Последња слика која ми је остала у оку пре сна биле су њене шарене боксерице и моја плава мајца како леже на поду.

Цврчање покипеле воде вратило ме је у садашњост.

МУЗА

Гледам њену силуету, уоквирену рамом отвореног прозора. Мрак као позадина, она окренута леђима... протеже се... изазива.

Као да је мало врелине у овој летњој ноћи! Али, прихватам игру (ништа друго ми не преостаје). „Против себе не могу, против ње нећу.“ – закључујем самоуверено, желећи да верујем да сам у предности.

Руке су расле да свет загле

Заблуда, као и обично. Ноћ је њено доба, а небо њена територија. Посебно када се месечев круг испуни, а ноћас је баш такав.

Крећем ка њој (храбрећи се у себи, да могу као некада, да јој приђем нечујно, с леђа, спустим усне на врат и дланове на стомак, привлачећи је и уједно заробљавајући у наручју) и пружам руке, мишића напетих као пред скок, али оне остају празне.

Месечина се ухватити не може.

РЕЧ ЈЕ САЧУВАЛА МУДРОСТ

РЕЧ ЈЕ САЧУВАЛА МУДРОСТ

Још један књижевни конкурс библиотеке Бранко Радичевић у Житишту и истоименог Клуба књиге Бранко Радичевић у Житишту, пружио нам је прилику да прочитамо неколико стотина рукописа пристиглих у Банат са свих географских страна.

Да нам потврде како је прво била Реч, и како је сачувала своју мудрост, доброту и чистоту.

Сви аутори који су се на конкурс јавили успели су у једном : потврдили су нам да је са књигом и добрим словом увек лепше и боље. Пристигло је пуно лепих и дивних песама , блиставих метафора, надахнуто исписаних, потврђујући још једном да наш народ уме да пева у свакој прилици – и када стрепи и када воли и када пати и када се радује. То потврђује практично свака песма и није нам било лако издвојити највредније.

На крају смо се, нимало лако ни једноставно, одлучили за три награде, а то су песме : Споменар (Шифра : Лонгин) –Прва награда ; Мере за кошуљу (Шифра : Крајпуташ) – Друга награда ; Из чрта и реза (Шифра : Ђердани несна) – Трећа награда.

Све остале издвојене песме предлажемо за Похвалницу.

Руке су расле да свет загрле

Након свих похвала и награда, изнели бисмо и неколико својих размишљања. На конкурс је пристигло пуно вредних стихова испуњених најчешће спонтаном лириком које красе дубоке рефлексије о смислу живота, о људским врлинама, љубави, пролазности времена. У многим текстовима имамо и лепих пастелних боја, понекада дирљивих. Као и претходних година, ни родољубивих стихова није изостало, независно да ли нам долазе о далекој или ближој историји.

И сви су изнешени на чистом језику препуном бистрине и исконске лепоте. На тих неколико стотина страница које смо пажљиво и посвећено прочитали има и духовне поезије, пуне људске добротe, бриге и вере. Највећи део песама у слободном је стиху, али има и строгих, претенциозних форми које показују умеће њихових аутора.

Све се ове наше констатације могу видети (огледнути) у песмама које смо посебно издвојили од неколико стотина пристиглих Библиотеци у Житишту. Широка лепеза, тематски гледано, учвршћује нас у уверењу да је заиста много стихова који нам потврђују да књижевни конкурс Библиотеке Бранко Радичевић и истоименог Клуба књиге у Житишту постаје прилика да се наш род, на јединствен начин, сабере у књизи, у њеној лепоти и њеној мудрости.

*др Славомир Гвозденовић
(Темишвар, 30. септембар 2022.)*

Руке су расле да свет загрле

**Радмила Стојановић
Зрењанин**

РУКОПИС РАДОСТИ

Замириса диван план, позив клуба исписан;
Лиру штима поет знан, прозаиста начитан.
Апел блиски снује стан корицама улепшан;
Трепет речи гради сан поезијом крунисан;
Нежног лица ведар фан корачао разигран;
Ореолу душе знан изложи стих исклесан.

Пера златна у делима настањена затрепере;
Емпатијска надахнућа голубице преусмере;
Реке речи блаженствима изливена изабере;
Одсјај блага укњижена објављено разувере.

Руке су расле да свет загрле

Јована Симић
Нови Београд

МЕРЕ ЗА КОШУЉУ

Кад су ме мерили за кошуљу
Ту преко груди, где је срце
Увек би некако сметнули с ума
Да шире се недра љубави пуна
Те се тако од пробе до пробе
Мењао обим, премештало пуце
Уз тихо гунђање из Гардеробе

Ни терет који је чекао уз пут
Да се на леђа натовари
Никада не би урачунали
Када су ми мерили плећа
Ни довољно џепова не нашише
На капут
Да стану све битне ствари
Па је к'о туђа на мени одећа

А тек рукави
- Ко ли их такве направи? -
Трипут их продужили па опет кратки
Руке су расле да свет загрлим
Уз помоћ мојих верних алатки
Голе до лакта још су окретне;
Све што ми паше из приче наше
Златна су дугмад за манжетне

Руке су расле да свет загрле

**Славица Јаничић
Подгорица, Црна Гора**

ОНИ СУ МЕ НАУЧИЛИ !

“ Слијепи “ . . . да видим
“ Глуви “ . . . да чујем
“ Ћутљиви “ . . . да говорим
“ Немислећи ” . . . да размишљајам
“ Заборавни ” . . . да памтим
“ Нестрпљиви ! ” . . . да чекам
Небо ме је научило да молим !

Руке су расле да свет загле

Мира Церовић Тасић
Ниш

ТВОЈА МЕ ПЕСМА НАВОДИ НА ГРЕХ

- Мира:* Твоја ме песма наводи на стрепњу и на грех.
Моја љубав бела голубица, одлутала далеко,
изван граница смирености и очајања.
- Тагор:* Завршићу песму своју, ако ти је тако воља.
Ако срце твоје испуњују немиром,
уклонићу очи своје са твога лица.
- Мира:* Видех те како у цик зоре прође кроз наш гај.
Душу ми обави зебња, и тихо као за себе изустих,
дођи, следи мој траг, умири песму, љубав ми дај.
- Тагор:* Ако те на путу престрављујем, скренућу и
ударићу другим путем.
Ако те збуњујем док плетеш цветне венце,
избегаваћу твој усамљени врт.
- Мира:* Плаховита сам река, течем између разума и срца.
О кад би знао,
већ би пречицом погазио моју цветну башту.
Дала бих ти сво светло зоре,
кадифне ноћи и на њима звездани прах.
- Тагор:* Ако је вода ћудљива и дивља,
нећу потерати свој чун поред обале твоје.
- Мира:* Не дај се збунити мојим ћутањем.
Усмери свој чун низ мирну реку.
Видећеш светионик, високо на брегу,
видећеш млечну светлост вечног призива.
Тамо ћеш у мојим очима наћи свој мир,
тамо где ће се десити онај чудесни чин.

Руке су расле да свет загрле

Петар Петровић
Лозница

КУЋНИ ПРАГ

Планино непремостива
Велики кораку први
Светињо дома
Кућни ми прагу
Очишћен сузом и крви

На теби стопе, целог ми рода
Мрвице и сузе
Душманском руком паљен
У нове темеље узидан
Увек изнова стављен

На прагу мајке, синове пратиле
Марамом сузе брисале
Најлепши залазак сунца гледале
На прагу певале и уздисале

На прагу дојиле децу
У вечери јесење
На теби домаћин вечерао
Невесте преношене
А ноћима шаров спавао

Био си на колиби
На чакмари, шеперуши
На цигли, на камену
Мој кућни прагу, светињо
На киши, снегу, ветру и пламену

Руке су расле да свет загле

**Неранца Нена Костић
Мосна**

МОЛЕБАН ПЕСНИКА

Распусти косу
дивља дунавска ружо.
Ја сам ти целивао незреле пупољке пролећа.
Тучке расадио мирочким врлетима,
љубио те лукавицама подземним,
док је корење још мирисало невиношћу.

Скини хаљину од латица љиљанских,
голом стабликом
заплеши дунавским д- молем,
препусти се плавом ветру.
Казан је прокључао одавно,
а само ти остала искра.

Оголи колена до бокова,
ту где је Дунав најшири
најлепше пелцере сљуби.
Изуј из ципела северце,
заврти латица круне
ко бакље над Милановцем.

Руке су расле да свет загле

Одрубѝ жипоне обала белих
сав ивик нек отрудни кејом.
Засрми подвезице бреза
док аласи развезују чвор.

Стави венчић ливадског цвећа
око ногу,
кад небо и вал на црту стану
нек не жале љубости мале.

Ја сам те љубио у сваки цвет пролећа.
Осликао небеска платна
сваком ластом. Мушмулом. Матичњаком.

Док су хоризонти стасавали
згрлио притоке Подунавља.

Дивља ружо,
занавек млада
трном се браниш.

Руке су расле да свет загле

Владимир Аранђеловић
Смедерево

ВРЕМЕ СМРТИ

Подивљала гомила животних прича опседа кулу
Поезије
Градови бомбардују одступницу Снова
Дошло је Последње време

Време Смрти
Време растанка од Плиша
Време позлаћеног Олова у грудима Детета

Једна цигара
Две цигаре
Гутљај кафе
Обломов махинално на столу вегетира до даљњег

Рађа се и умире последња Песма
Човек седи и не верује својим ушима
Из дубине из даљине
Из далеке дубине
Апатија цвилећи вреба
Владари из сенке ликују над Жртвом
Песма умире, јер неће да умре

Руке су расле да свет загрле

Трећа цигара

Четврта

Пета

Гутљај

Један поглед кроз прозор пун Лажног Сунца

Там-там ритам Урбаног Врача

Плаћена нарикача плаче

Песму секу Мачем

Ватра се крчка у језгру Домовине

Смењују се династије

Снимају се емисије

Технологија напредује

Све је ту

Убиство може да почне

И вечно нек траје

У вјек и вјекове

Затим

Патетика да ублажи вапаје

И умири грађане

Сан је здрав

Завера мирна кад јој Мртвило кумује

И ствар је готова

Нека Ново Време почне

Нема више Песме

Децу да узнемирује

Руке су расле да свет загле

Време Смрти и сурове Приче
Вечно нека траје
Гомила кличе:
Мртва је, мртва је!

Руке су расле да свет загрле

Јелена Бабић Раденковић
Прокупље

КАД ПАДНУ ЗАВЕСЕ

Глумила је у костиму ириса
са латицама од сатена,
и лишћем од зеленог сомота
када је на њега наишла...

- Одакле си, ако није тајна?
- Издалека... са Запада,
слободно ме зови Ирис.
- Хајде са мном на вечеру.
Шта радиш кад ниси цвет??
- Предајем у школи.
- Да ли знаш где је ресторан "Јавор",
где си побегла од мене!?
- Отела ме банда вилењака.
- Знам... лепи мој Ирису,
моја цветна госпођице,
мој лепи цвете!!!

Коса му је пламтела
од бакарног сјаја,
очи су дечачки сијале -
кобалтноплаве
док ју је љубио

Руке су расле да свет загрле

к'о да је од порцелана...
Она је гледала звезде,
осећајући бег од самоће.
Пред миром самотне собе
тиха срећа их је испунила -
мислима споријим од дана,
погледима мокрым од суза
пред призором рађања јутра.

Свет се изгубио
у вртлогу ноћи,
кад
је страст
овладала
њима.

Руке су расле да свет загле

Будимир Стефановић
Рача Крагујевачка

ПРОХУЈАЛО

Ричу возови, шкрипе шине,
путнички кофери јецају у међупростору
времена и камена.
Ко смо ми.

Вене трава, лисће на дрвећу,
пљувачка на земљи,
кост на асфалту,
човек у фотељи, жена на жици за веш,
књига у контејнеру, вене !
А ко сте то ви!

Сећам се...
Мали хроми пас без једне ноге
је уловио опаког пољског миша,
оставио га на праг и чекао коску.
Ко сам ја, ко је он!

Трешти музика, риче у простору,
шамара цивилизацију звуцима и јауцима.
Буба мара је мрља на оковратнику,
гуштер је слика на камену,
орао је убица, човек стара слагалица.

Руке су расле да свет загрле

На папиру.

Певају свештеници, плачу ожалошћени,
ништа се не мења у основи,
само се мења фантазија космоса
у којој је неко измислио жвакаћу гуму
а неко други нуклеарну енергију
и кога је више брига у тренутку
када поново ричу возови, шкрипе шине,
арлаучу којоти и вукови,
песма вене између времена и камена,
ко сте ви, ко смо ми!

**Славица Јовановић
Прњавор Мачвански**

НЕБЕСКЕ ВОДОНОШЕ И ЗВЕЗДАНИ ВРЧ

Оживотворена слутња И молитва Богу,
ко јасновиди мога завичаја,
ко трептај ока секунд је овај,
за песму о врчу добио признања.
Снови у стихове претворени,
пресијавају се као звездани врч,
у капљица ока назире се,
Сунчев одсјај ко небеска луч.
И кренуше у свет лучоноде,
да кажу истину сусретања.
И свих птица узлетања,
тај расковник тајанствени кључ.
Оживотворене молитве звездане,
ноћас се сусрећу јахор И оркан,
то Сам ја, то нисам ја,
казује ветар песникиња.

Оживотворене молитве небеске ласте,
мастилом од месечине,
песникиње часте,
да душа затрепери попут секундаре,
постарале су се врчноше старе.
Накапљало из небеског врча,
просијало Сунце ко небеска Луча,
водоноше доносе кристале,
капље воде што су искапљале.
Оживотворени опет у свитање,

Руке су расле да свет загрле

завичаја јасновида свога,
месечином запевам врапцима,
још снажнија будем после тога.

Твоје срце Куца тика-так,
исто као мали џепни сат,
некад живот преточим у риме,
ко ходочасник своје осећаје.
Овог секунда И сенка је од мене брза,
никад Нико сенку прстигао није,
на длановима ми сигнали душе,
календар неба погледом пратим,
некоме руже а некоме трње,
мастилом од месечине И гушчијим пером,
чобани руменилом јутарњим се красе,
небеске водоноше И звездани врч,
просијају ко сунчева луч,
вода И ватра отварају врата,
које отвори тајансвени вратар.

Пожури развигор да објави муштулук,
у бележници сазвежђе Бладица,
осмехнути шаљу муштулук,
заћутали сви остали - Мук,
чује се ћурликање И зоре пев.
Донесећи у очима јасновида,
да Свевишњи види невидљиво,
што човеку није дато,
један човек а стотину сенки,
човек Тај златни Сунчев сат.
Загрцнуло се Сунце зажарено,
посматрајући рађање зоре,

Руке су расле да свет загле

пратећи ластавице лет И опет
И опет И опет спев.

Оживотвори ме опет у свитање,
јасновида завичаја мог,
звездама засија звездама
И зачује се славуја пој.
Срце тад је као цепни сат,
Куца тихо Куца Тика так
И једино Сунце песму пише
човекова сенка се не бриде.
Када живот преточим у риме,
као хор од ластавице,
Сунце Луча тад засија Јаче
а увече хор од месечине.
Трептај ока вечно светилиште,
тај тренутак Који вечно траје,
све нестане у једном секунду,
када кријеш своје осећаје.
Све нестане једном изненада,
али сенка човека остаје.

Небеске ВОДОНОШЕ И ЗВЕЗДАНИ ВРЧ,
Сунце просија жеравицу - луч,
воду И ватра отвара вратар
И тог секунда нестане грч.
У образима руменило јутарњег Сунца,
кад небески водоноша проспе воду,
сви се диве небеском своду,
Човек сат угледа будућност своју.

Руке су расле да свет загле

Пожури развигор да објави муштулук,
о рођењу капљице- човека,
у бележницу сазвежђу Власића,
у јасној светлости Световида.

Руке су расле да свет загрле

**Мира Ракановић
Павлиш**

СПОМЕНАР

Између
пожутелих страница
већ други дан
у мом споменару
пада киша.

Вода је
залила руже
на хаљини
па сам затворила
прозор
са супротне стране.

Одлучила сам
певаћу живот
па уморна легла
у малу
локву тишине.

Руке су расле да свет загрле

**Миленко Шарац
Пљевља, Црна Гора**

БЛУДНИ СИН

Недељом
о блудном сину
целе ноћи у полусну
у дослуху са
мојом уморном музом
одлазим
у далеке забране
и тамо крадем
најлепше туђе стихове.

Пред зору их уграђујем
у своје песме.

Јутром чекам
да ми се осмехне небо.

Мени
најсрећнијем лопову
у мору забринутих песника.

Руке су расле да свет загрле

**Милорад Бибин
Зрењанин**

ПРАСКОЗОРЈЕ

Праскозорје је реч „скупа“, која се вековима чека,
Реч је овоземаљска, а течна је и мирна као река,
А свако ко поезију воли и о њој данима мисли и снови,
Своју наклоност спознаји душе своје овде разоткрива,
Ко воли танана, свежа јутра и мирисе идиличне зоре,
Овде ће пронаћи своју мирну оазу и своје жељено море,
Зато, пробуди се и уживај у овом небеском миру и дару,
Овде се расплињују уздаси, мириси дуња на старом ормару,
Реч која те зове да се вратиш завичају и самом себи,
Јер, ти си у њој и она ће остати тако жељена у теби,
Ево, музе поезије, реч праскозорје забраниле ником не би...

Руке су расле да свет загрле

Драгица Ђурић
Ужице

ЛЕБ

Мојој мајци

О, Боже, што мирише `леб!
Округ`о к`о месец,
румен к`о Сунце у рађање дана!
Напукле коре, а из њега вири
огромно срце земљице из које је ник`о.
Мирише на саму душу моје мајке,
што га умеси чистом љубављу,
јер друге снаге није ни имала.

Раздели га на дебеле кришке,
поспе шећером и пружи нама, деци.
О, небо, што се тај шећер сијао
као најбљештавија светлост!
Топио се у устима заливен врућим млеком,
а све около је жагорило, пуцкетало,
шушкало и миром мирисало!

Топле су и сигурне биле руке твоје, Мајко!
као вечити жар и данас греју!
Лече чаробним низом година,
несебице, жртве и снаге!
И љубави, и љубави, Мајко моја!

Руке су расле да свет загле

**Мирјана Трнавац
Прањани**

БЛАГОСЛОВ МАЈКЕ II

*У наслеђе вам нећу оставити куће
Ни њиве, ни воћњаке плаве.
Оставићу вам модро свануће
И неке траве трепераве.
Викторија Цунић: Наслеђе*

Оставићу вам босоногo детињство
и цвркуте врабаца у свануће.
Оставићу вам успомене драге,
У наслеђе вам нећу оставити куће.

Оставићу вам заклетве вечне
Небосклон плави изнад главе,
нећу вам оставити тугу
ни њиве ни воћњаке плаве.

Кад оставим ове видике румене
и праг драги од родне куће
оставићу сунце у вашим очима
Оставићу вам модро свануће.

Отићи ћу, а то мора бити
у вечности неке, непознате, плаве
оставићу вам благослов мајке
и неке траве трепераве.

Руке су расле да свет загрле

**Миливоје Трнавац
Прањани**

ИЗ ЧРТА И РЕЗА

Мене су поспали деспоти походили –
Људи бестелесни, месечева свила –
У сећању запретани, испод трава доходили,
Из чрта и реза, из загрцнутих била
Мене су поспали деспоти походили!

Ловци, ратници, освајачи смели
Буде уснуле вале, азур и траве –
Изгубљено царство ко им дели –
Из повести чрта и реза разваљују браве
Ловци, ратници, освајачи смели...

Врела лета, литургије неба, ноћи звездане,
Цветне стазе, куле камене и жубор Морава –
Однели на другу страну заборав
Врела лета, литургије неба, ноћи звездане...

Јуришају они бестелесни, месечева свила,
Азур-вале, царство изгубљено у молчаније да свију,
Е оне заборав у чрте и резе да слију –
Јуришају они бестелесни, месечева свила!

Руке су расле да свет загрле

Александар М. Арсенијевић
Београд

ОРФЕЈСКА ХИМНА БУДУЋНОСТИ

Кад интернет умре, васкрснуће
страст бивствовања у стварности
свега што може се дотаћи уснама,
прстима, дахом! Снова ће љубав
бити нераздвојна од укуса пољупца!
Пропашће бестидност безличности:
стидећемо се опет, срећни у роси
свог стида, сред сунцокруга свог лика,
светлости слични, неслични цифрама!

Кад мрачне мреже се спрже,
настаће власт прозорљивости!
Смртник ће смртника видети
какав он јесте сред призрачности!
Сви ћемо личити срцем на фреске,
жар-птице! Дух ће се вратити
сунцу свом јутарњем! Вратиће
све се: мирисност, ткивност, нијансе!
Празнично дотицаћемо предмете!

Руке су расле да свет загрле

Кад нестане преславним смаком
сва вештачкост утварна, стопала
газиће стазама шумским, посутим
лишћем и знацима! Босоногост
певаће путничке псалме у сунчаном
дослуху с таласима! Боси ходаћемо
по трави, по води, радујући се
нежности траве, глаткости
воде! Чућемо раст маслачка!

Кад заувек ишчезну метаверзуми
хитрих рачунаљки бесмисла,
букнуће пожар слободе, огњеви
творачки! Прославиће се телесност
истине, свештеност загрљаја!
Орфејску химну будућности певаћемо
васионски: смртништвом не влада
прорачунљивост, већ крвна
хелиоцентричност поезије!

Руке су расле да свет загле

Милан Драшковић
Београд

ПУСТИЊЕ ЉУБАВИ

Дечак из Шарлевила спрам живахне цурице,
ловећи дрске тајне – љубав без светогрђа –
узнемирујућа моћ чудесног милосрђа,
кад песник краде пламен погребне воштанице.

Сањати сјај Париза сред Ардена заточен –
арденска косморама, црепови дуж мансарде,
тонући предубоко – пожелевши да оде –
због изгубљене душе сажалењем затечен.

СТИЖУЋ` у огромни град, жигошућ` провинцију,
дозвати привиђења умочен у океан,
дуги бунт против свега – спутани Левијатан –
спрам непомичне магле замак сав од костију.

Сред касарне Бабилон урушени бедеми –
тад га додирне Муза мелодичног стаката,
сазвежђима обливен неизрецивог сата,
јутарњом шетњом по хлеб – окупан у Поemi.

Подножје балдахина, наздрављање лепоти,
ужасни час расправе штитећи своју лењост,
спаваона лицеја – последња срамежљивост –
ослобођен морала при ужасној срамоти.

Руке су расле да свет загле

Врата створена за мрак уз палитеља трава,
под бременим порока навика спрам апсинта,
жестоки скептицизам свих дивних пробисвета,
тад кад све се оконча кроз насладе проклетства.

Љубавна туга ноћи – Матилда сред троугла –
сувише необуздан кроз бескрајна лутања,
прошлости закаснеле, злобна пребацивања,
скерлетни голубови кад град упали светла.

Поново наћи себе мученог немирима,
анђели који плачу због сестре Виталије,
кад све буде неважно – бекство од поезије,
лежећи услед глиба, хранећи се лажима.

Радован Синђелић
Шабац

ВЕТАР У НОЋИ

Ветар је ноћас дозивао неког,
овај наш ветар из равнице,
његов глас је дуго лебдео над реком,
разбудио је све заспале птице...

Ћутале су оне у гнездима својим
слушајући гласа његовог јеку,
звезде су падале једна по једна
у светлуцаву хладну реку...

Сенке старих црних топола
огледале су се у модрој води,
Месец је мирно гледао црн чун
како између локвања броди.

Ветар је упорно дозивао неког,
нека горчина му је срце пекла,
празан чун је пловио реком,
а јесења ноћ је полако текла...

Руке су расле да свет загрле

Оливера Синђелић
Шабац

КОЗОРОГ

Ћук пева, кроз хладан сумрак
ветар плови буковом шумом...
на великој стени над реком стоји козорог
огрнут плаштом таме, ко какав прастари бог
бди непокретан у месечевој сјени...
посматра ко шета лугом, ко иде тамним друмом...
Блешти смарагдном бојом ко посут ситним бисерјем
на хумци младог лугара одбачен змијски свлак
у шареној шумској стељи међу лишћем и иверјем.
Крст је појела земља, шафран свуда процвао,
липа је стара знак, да је он на смрт рањен
крај њеног стабла пао, сном смртним ту заспао...
Нашао га пас у зору...
Прича се да први пут то вече није га повео у гору...
Тихо шумори трава,
у гнезду под мајчиним крилом
птиче спокојно спава,
док Месец по скромном стећку милост свог срца сипа
полако, круни се полако, златни прах са старих липа...

**БОГАТА ЖЕТВА УМНИХ И
ДУХОВИТИХ АФОРИЗАМА**

БОГАТА ЖЕТВА УМНИХ И ДУХОВИТИХ АФОРИЗАМА

Овогодишњи одзив на Конкурс афоризама за културну манифестацију Банатско перо био је изванредан, као и квалитет афоризама. Ако бисмо прошлогодишњи ниво оценили као врло добар, слободно бисмо за овогодишњи могли рећи да је одличан.

Сходно духу времену и политичком тренутку у коме се као друштво налазимо, највише је сатиричних афоризама, више него свих осталих заједно. То је природан фокус – актуелних проблема је тушта и тма, од свакодневних егистенцијалних брига, цена намирница и других животних трошкова, до деликатних међународних односа. Но мада преваходно мотивисани патњама и бригама рода свог, што је природно за све људе од пера (према чувеном стиху/геслу „Песниче, дуг свој знаш!“), а посебно за сатиричаре као дежурне критичаре власти, афористичари су свесни да је њихов ангажман уметнички, посредан, а не непосредно политички. Већина афоризама је књижевно артикулисана, стилски дотерана и значењски слојевита, са порукама које нису апели за акцију већ су ангажовани на

Руке су расле да свет загле

вишем нивоу, дискретно зраче из саме супстанце и ткива афоризама. Другим речима, афоризми имају знатан естетски ниво, а велики број међу њима, одиста велики – много више од сто изабраних – заслужују да се нађу у Зборнику.

Иако, рекосмо већ, у укупном корпусу претеже сатира, знатан је број и одличних афоризама о другим сферама – о социо-психолошким темама и дилемама, о моралу, о екологији, као и о ever-green сфери: мушко-женским односима... Знатан број и ових афоризама заслужује да се нађе у Зборнику.

Укупна оцена масовности одзива и нивоа афоризама је на завидном нивоу. Као члан многих жирија у дужем низу година, чисте савести могу рећи да књижевни ниво пристиглих афоризама, њихова стилско-значањска разноврсност и слојевитост, њихова естетска вредност надилази захтеве и најамбициозније локалне манифестације, а многи афоризми заслужују да се нађу и у најзахтевнијим републичким књижевним гласилима. У то ће се, уверен сам, уверити и посетиоци ове дивне манифестације и читаоци овог Зборника, препоручујући га с поносом и рођацима и познаницима широм земље. Ови афоризми су умне поруке, књижевно обликоване и раскошне духовитости. Умешно спајају поучно и забавно, како би то рекао славни Хорације.

Витомир Теофиловић, књижевник

Руке су расле да свет загле

Нешко М. Илић
Пожега

Лако је властодршцима да се задужују кад имају народ за жиранта.

У недостатку меса најбоље је бацити коску међу људе.

Ивана Срећковић
Београд

Кад гладни проговоре, тада ће већ бити сити свега.

Јован Крагујевић
Нови Сад

Када су бирачи први пут чули свог посланика уживо, пожелели су да га пребију намртво.

Сенка Ракочевић Ђекић
Ветерник

На путу ка бољем сутра народу се увек препречи неки политичар од јуче.

Руке су расле да свет загрле

**Славица Јовановић
Прњавор Мачвански**

Неко броји звезде, неко броји овце, а ја на функцији сестрице и синовце .

**Зоран Симић Зокс
Фоча**

Стари Грци су задужили цио свијет, а наша Влада само нас.

Ситни лопови се рађају природним путем, а крупне рађа власт.

**Слађан Мартиновић Буковски
Пожаревац**

Ниједан део Србије нисмо занемарили – крадемо на све стране!

Ми смо неразвијена општина. Министар нам је пре неки дан обећао теретану!

Руке су расле да свет загрле

Снежана Марко-Мусинов
Земун

Кад ти се поквари аутобус – пошаљу други; кад ти се покваре кола – до ђавола!

Динко Османчевић
Бањалука

Словенски народи су браћа по крви. До кољена!

Ради родне равноправности, опсовао му је и оца и матер.

Витомир Ђурчин
Зрењанин

За нама нема прљавих трагова: Кога провучемо кроз блато, пуштамо низ воду!

У акцији „Купујемо домаће“ највећи промет забележен је са дипломама!

Руке су расле да свет загле

Стефан Петковић
Ниш

Плаше нас ратом да не бисмо размишљали о ужасима
мира.

Зоран Ђуровић
Вршац

Домовино, ти си као здравље. Угрожена си са свих
страна.

Петнаести септембар је Дан српског јединства.
Остали дани су дани српског нејединства.

Драган Митић
Ниш

Некима чудно што онај политичар никако да потоне,
а празна му глава, празно срце, празне речи.

Живко Продановић
Загреб, Хрватска

Многи су политичари обиљежили своје вријеме. Као
пас дрво.

Руке су расле да свет загрле

Након што се развео од жене, његов сексуални живот је повуци – потегни.

Милан Пантић
Зворник, Република Српска

Изнајмљују се станови на дан. Ето на шта су се свели животни планови!

Мораћемо запошљавати експерте – да сачувамо радна мјеста незналицама.

Братислав Костадинов
Крушевац

Нисмо их пропустили кроз шаке. То нам је највећи пропуст.

Некад свилен гајтан, данас памучна фантомка.

Љубомир Илић
Мала Крсна

Наши контејнери су доступни свима. И правним и физичким лицима.

Руке су расле да свет загле

Купујем покојнике из бирачког списка. Исплата кад пређем цензус.

У нашој пустињи фатаморгана се приказује на телевизији.

Љиљана Крстић Алексинач

Доручак, ручак, вечера – попара. Има се, може се.

Какав је, ни коверат из руке да му узмеш.

Кад је написао да има докторат, његов си-ви је поцрвенео.

Примао је златне наруквице, а добио само гвоздену наногицу.

Борисав Трајковић Сомбор

Не чувају они власт по сваку цену већ за велику плату и разне привилегије.

Оптужени је био близак са судијом. На дохват плаве коверте.

Руке су расле да свет загле

Мирослав Средановић
Београд

Новине су поскупеле. Ни лажи нису више јефтине.

Писцу књиге је лакнуло. Своју муку је пренео на читаоце.

Миодраг Лазаревић
Пожаревац

Наши политичари су врло способни. Обогаће се без рада у иностранству.

Боже правде, овде се много краде.

Они који су ваљали отишли су из земље или у земљу.

Живко Букоња
Бор

Људи склони претеривању кажу да ће човек постати бољи.

Није им довољно што отимају. Траже да се сагласимо.

Руке су расле да свет загле

Душан Мијајловић Адски
Ниш

Како да искључим ТВ?! Волим кад чујем да смо најбољи у свему.

Много је проблема данас у свету. То значи да смо имали добар извоз.

Биљана Грошин
Меленци

Пензионери су последње надахнуће Творца.

Бранко Вуковић
Подгорица, Црна Гора

Живот чине мале ствари. Мало морген и мало сјутра.

Обавјештавамо цијењене потрошаче да је живот све скупљи јер га нема у довољној количини.

Обрни – окрени, душло голо: у рату смо голоруки, а у миру гологузи.

Руке су расле да свет загле

Владислав Влаховић
Подгорица, Црна Гора

Џаба умирате. И даље сте у бирачком списку.

Незналице не разумију зашто се у све разумију.

Да нисам био против мафије, никад не бих доспио на списак "државних непријатеља".

Касно смо раскрестили са комунизмом, па нам је држава превише одумрла.

Марко Пајић
Ваљево

Имамо ми план „бе“, али... чекамо дан „де“.

Милан Курица
Приједор, БиХ

За улазак у западни свијет имамо тактику.
Понашаћемо се као да смо нормални.

Сат смо ускладили са европским. Године никако не можемо.

Имамо радну снагу за јесењу жетву. Баба и деда ће водити репу.

Руке су расле да свет загрле

Живко Ђуза
Мркоњић Град, БиХ

Динар је некад вриједио сто пара, а сада ни пару.

Свануће и нама, али не знамо после колико ноћи.

Радоје Николић
Вршац

Народни посланици имају посланички имунитет.
Скупштина је њихова сигурна кућа.

Ко краде, иде у затвор. Осим ако украдено не подели
с ким треба.

Миодраг Тасић
Доње Сухотно, Алексинац

Иза сваког успешног човека стоје бројна кривична
дела!

Јунаци су по правилу незнани, а протуве и битанге
добро упознамо!

Руке су расле да свет загле

Зоран Додеровић
Нови Сад

Корупција цвета на свим нивоима. За свачији џеп се
нађе понешто.

Циљ не бира средство. Бира извршиоце.

Момир Васић
Зворник, Република Српска

Примили смо лажну дојаву да ће нам бити боље.

Политичке партије су погони за рециклажу сировина.

Јована Глицић
Ниш

Живот је само један, али је безброј начина како да
ћемо живети.

Руке су расле да свет загле

Милан Р. Симић
Велика Плана

У мени чучи бунтовник, али му се не устаје.

Продали смо светло на крају тунела. Да имамо од чега да живимо у мраку.

Правда је спора без мита.

Све наше срећне породице личе једна на другу. Имају по неколико чланова у иностранству.

Истрагу је прекинуо позив са црвеног телефона.

Правим сведоцима није достављен позив за суђење.
Лажнима јесте.

Недоказан смо народ. Вековима чекамо боље сутра.

Томислав Ђокић
Параћин

Милиција је увек уз народ. Прса у прса.

Руке су расле да свет загле

Жељко Марковић
Чачак

Докле ће бити све овако скупо? До наредног поскупљења.

Знање је сила, знање је моћ – ван наших граница.

Треба нам будилник, ето колико је сати.

До нас је. Не држимо до себе.

Душан Милићев
Житиште

Раније је било с колена на колено, сад је с руке на руку.

Доказа има на сваком кораку, а истрага у раскораку.

Шимон А. Ђармати
Београд

У Србији је најлакше постати тајкун. Ланеш нешто против власти и одмах те прогласи.

Руке су расле да свет загле

**Марта Дубајић
Житиште**

У Београду никоме не верујете јер никога не познајете; у Житишту никоме не верујете зато што све познајете.

У Београду има пуно мајмуна и у кавезима и ван њих; у Житишту нема мајмуна у кавезима.

**Драган Мартиновић
Београд**

Напунили су нам уши причама, а џепове обећањима.

Нудимо десет политичара који узимају од државе све за себе за једног који све од себе даје за државу.

Могао сам да будем свештеник. Плашим се мртвих људи, па сам одустао. Касније сам схватио да су живи људи много опаснији.

Руке су расле да свет загле

Миленко Шарац
Пљевља, Црна Гора

У дијалогу глувих изнето је пуно нечувених аргумената.

Неписмени најдуже владају. Тешко их је прочитати.

Милорад Бибин
Зрењанин

Што се народ мање пита, на зидовима је више графита.

Ако си постао трн у оку неког балвана, само дрвосеча ти може помоћи.

Биљана Димитријевић Мартинов
Зрењанин

Шта ће ми капа кад не знам где ми је глава?!

Да глупост боли, многи би јаукали.

Руке су расле да свет загрле

Драган Ј. Ристић
Ниш

Прогледао је тек кад му се смркло.

Дошло је такво време да интелектуалци не могу да се мешају у политику.

Драган Колак
Тител

Јавни конкурс за запошљавање обесили су мачку о реп.

Паметни су нам ван земље јер су у земљи ван памети.

Вођа је отишао предалеко. Ни Божја казна га не може стићи.

Драгутин Видачић
Житиште

Срби су у души ванземаљци. Сви би некуд ван земље.

Било против, било за, најсложнија су прста два.

Радивоје Пантић
Куршумлија

Јаки се туку кад хоће, слаби кад морају.

БЕЛЕШКЕ О АУТОРИМА

Радивој Шајтинац, (1949, Зрењанин) пише поезију, прозу, књижевну и ликовну критику, преводи с руског и енглеског језика, бави се и драматургијом. Објавио преко четрдесет књига. Члан је Удружења књижевника Војводине. Живи и ради у Зрењанину.

Радмила Стојановић, је похађала гимназију општег смера, а затим студирала општу књижевност на Филозофском факултету у Новом Саду. Писање јој је хоби новијег доба. Тек шест година пише есеје, рецензије, путописе, афоризме, прозу и поезију. Радове је објављивала у часописима и у око деведесет зборника. Бележи успехе на књижевним конкурсима, пласманима, похвалама. Живи и ствара у Зрењанину.

Братимир Петровић, завршио факултет Политичких наука у Београду. Заступљен у бројним часописима и сајтовима својом поезијом и прозом. Живи и ради у Кладову.

Емилија Живојиновић, (Крушевац) аутор две поетске збирке „Ћурлик из недара“ и „Срмозови неба“ и једне прозне књиге „Механа из недођије и друге приче“. Награђивана и похваљивана. Присутна у заједничким зборницима, неколико антологија и периодици, а у часопису „Српска вила“ у континуитету од 48. броја. Члан Удружења књижевника Србије и Књижевне заједнице Крагујевац.

Александар Стојановић, (1994, Лесковац) завршио факултет безбедности Универзитета у Београду. Радио као аналитичар у Центру за

Руке су расле да свет загле

истраживање безбедности, као и у Франкфуртским вестима, JUGpress-у и Новој Нашој речи. Живи и ради у Београду.

Зоран Бар, (1987, Бела Црква) по занимању је мастер психолог и психотерапијски саветник. Заљубљеник је у књижевност и кинематографију. Након више година пасивног бављења кратком причом, почетком 2017. постао је знатно активнији, те је своје радове објављивао у зборницима, на порталима за културу и уметност и часописима. 2017. године објавио је збирку кратких прича „Валови узалудности“, која је исте године на Сајму књига у Београду, освојила прво место на IX конкурс за књижевну награду „Пегаз“. 2021. године објавио је другу прозну збирку „Свирепи писци“. Живи и ствара у Београду.

Беба Голубовић, Београд.

Немања Савић, (1975, Зрењанин).

Бранислава Турински Глорија, Зрењанин.

Даринка Крунић Бијелица, (1945, Топлица) објављује есеје, песме и приче. Награђивана на регионалним и међународним конкурсима. Издала је две збирке прича „Билези на путу“, „Заустави дан“ и књигу песама „Свитац“. Живи и ствара у Обреновцу.

Славко Мали, (1957, Прокупље) прешао животни пут од физичког радника до дизајнера и новинара. Бави се цртањем и сликањем, стрипом, карикатуром, илустрацијом, графичким дизајном, маил артом. Пише кратке приче, песме... Не воли уметност, али је она његова судбина. Живи и ради у Прокупљу.

Руке су расле да свет загрле

Владислав Влаховић, (1963, у Ровцима, општина Колашин, у Црној Гори) образовањем стекао високу стручну спрему и постдипломска усавшавања ранга доктората. Пише афоризме, епиграме, поезију и сатиричну прозу. Објавио је збирку поезије „Скитница у ружичњаку“, збирке афоризама „Ноћ дугих језика“, „Увјерење о држављанству“, „Непознати извршилац“ и „Ноћне море“, те збирке сатиричне прозе „(П)омамљени“ и „Бестежинско стање“. Заступљен је у више од 70 зборника, лексикона и антологија. Члан је Удружења књижевника Црне Горе, Удружења књижевника Србије, Београдског афористичарског клуба (БАК) и «London Press Club-а». Живи у Подгорици и Бриселу (Краљевина Белгија).

Бранимир Перих, објављује научну фантастику, касније се окреће класичној прози, каткад и поетици. Пише и есеје, путописе, бајке, драме, кратке приче и приповетке. Награђиван на бројним конкурсима, а радови су му објављени у разним часописима научне фантастике, заступљен у зборницима и антологијама. „Народна књига“ му издаје роман „Цртеж Бибер Јаноша“, а пре тога „Багдала“ књигу прича „Алказар“. Као песник је преко радија читан (Иван Бекјарев, „Мислим на вас, мислите на мене“). Живи и ствара у Брзећу.

Славица Јовановић, (1969, Шабац) новинар је и књижевник. Аутор је осам објављених књига и добитник више књижевних награда и признања. Живи у Мачванском Прњавору.

Биљана Димитријевић Мартинов, (1944, Башаид) дипломирала је на Економском факултету у

Руке су расле да свет загле

Београду. Пише прозу, песме и афоризме. Објавила је седам књига-романа. Учествоје на књижевним конкурсима. Заступљена у многим часописима и зборницима. Члан је Друштва књижевника Војводине. Живи и ствара у Зрењанину.

Витомир Ђурчин, (1948, Зрењанин) по занимању је дипломирани инжењер електронике и телекомуникације, сада пензионер. Бави се писањем кратких прича и афоризама. Објављивао је радове у више зборника и на интернет порталима. Издао је две књиге. Живи и ствара у Зрењанину.

Шимон А. Ђармати, (1952, Зрењанин) професор у пензији. Аутор је и коаутор великог броја универзитетских уџбеника, средњошколског уџбеника, монографија, научних и стручних радова, фелтона, чланака, интервјуа и учесник многих телевизијских остварења. Писац је текстова за позоришне представе. Објављивао је у часописима и новинама. Један је од оснивача и чланова Цинцарског ПЕН центра. Живи и ствара у Београду.

Тања Ђурђевић, (1968, Ваљево) пише песме, приче и сатиричне форме. Често учествује на књижевним конкурсима на којима је награђивана. Њене песме и приче штампане су у бројним зборницима и антологијама. Члан је УКС-а. Објављене књиге: „Пред катанцима откровења“ (песме), „Домино лице“ (песме), „Хајде да причамо о пчелама“ (песме) и „Галерија иза решетака“ (приче). Живи и ради у Великом Градишту.

Снежана Марко – Мусинов, (1958, село Падина) стална је сарадница „Звезданог колодвора“. Пише поезију (за децу и одрасле), хаику, хаигом,

Руке су расле да свет загрле

кратке приче, афоризме, критичке приказе и есеје. Заступљена је у многобројним зборницима, антологијама, лексиконима и часописима, у земљи и региону и на интернет медију. Фрагментално превођена на арапски и словачки језик. Награђивана је у више наврата. Објавила је збирку песама „Заустављен ток“. Живи у Земуну.

Драгица Ђурић, (1950, Бела Црква) пише поезију, кратке приче и хаику песме које су објављиване у разним зборницима и књижевним новинама. Добитник је више признања и похвала. Живи и ствара у Ужицу.

Мирјана Даниловић, (1953) пише поезију, приче, романе. Објавила је две збирке песама „Сан о птици“, „Сневач“, песме за децу „Баш нећу“ и роман „Јоргован за Чајковског“. Приче и песме су награђиване и део су многобројних зборника. Члан Удружења књижевника Србије, Друштва књижевника Београда, Удружења лекара писаца „Видар“. Живи и ствара у Београду.

Веселин Милићевић, (1953, Бачко Добро Поље) пише афоризме, сатиричне приче, сатиричне песме и песме за децу. Учесник је многих књижевних конкурса, на којима је освојио преко педесет награда. Заступљен је у преко педесетак антологија и зборника. Превођен је на пет језика. До сада је објавио две књиге афоризама, четири књиге поезије за децу и књигу сатиричних прича. Живи и ствара у Врбасу.

Снежана Раковић, (1977, Босанска Дубица) завршила је Филозофски факултет у Бањалуци, где живи и ради. Из хобија се аматерски бави писањем и

Руке су расле да свет загрле

шаље своје приче и песме на разне конкурсе у земљи и иностранству. Њене песме и приче објављене су у бројним зборницима и антологијама. Добитник је многобројних награда и признања.

Јован Н. Бундало, (1948, Мајкић Јапра код Санског Моста) објавио је шеснаест збирки поезије, роман и књигу прича. Члан је Удружења књижевника Србије. Радовима је заступљен у антологијама и зборницима, више пута награђиван и похваљиван, за поезију и прозу.

Дејан Миленковић, (1968, Београд) објављивао приче на конкурсима Беографита и издавачке куће Алма. Живи и ствара у Београду.

Др Славомир Гвозденовић (1953, Молдова, Румунија) је румунски и српски књижевник, песник, политичар, друштвени и јавни радник српске мањине у Румунији. Објавио је 30 књига поезије, приредио је десетак антологија српске књижевности, а својом поезијом је заступљен у више десетина српских, румунских и европских антологија, као и у српским уџбеницима. Преводи српску и румунску поезију, а његова дела су преведена на десетак језика. Члан је Савеза писаца Румуније, Удружења књижевника Српске, Друштва књижевника Војводине и почасни члан Удружења књижевника Србије. Научни је сарадник Матице српске од 1995. године и суоснивач Вукове задужбине. Добитник је више значајних књижевних награда у Румунији и Србији.

Јована Симић, (1984, Београд) живи и ствара на релацији Београд – Атина. До сада је објавила две збирке песама "Поље од злата" (1997) и "Усидрени" (2022).

Руке су расле да свет загрле

Славица Јаничић, (1961, Сарајево). Средином 1992. године је избегла у Подгорицу где и сада живи. По професији је професор филозофије и социологије .

Мира Церовић Тасић, живи и ствара у Нишу.

Петар Петровић, (1956, Горњи Добрић, код Лознице) машински инжењер, професор физике и основа технике машинства унутрашње пловидбе. Даром Божијим писац, глумац, сликар, вајар, дуборезац... Објавио четири збирке поезије „Проклетије“, „Атак синовче“, „Јакако“, „С вером у Бога“, „Душа Србинова, књигу драмских текстова „Тробој“ и књигу прича „Казивања“. Живи и ствара у Лозници и родном крају.

Неранца Нена Костић, (1965, Пожаревац) данас живи и ствара у Мосни, надомак Доњег Милановца. Заступљена у више издања књижевних конкурса библиотека. Песме су објављиване на разним порталима, преведене на неколико страних језика. Издала две књиге поезије под називом „Испод коже“ и „Аманет мосњанских киша“.

Владимир Аранђеловић, (1985, Смедерево) где је завршио основну и средњу школу. Дипломирао на Филозофском факултету у Новом Саду, на студијској групи Српска књижевност и језик. Пише песме, приче, есеје и кратке мисли. Песме су заступљене у зборницима. Године 2018. и 2019. био је полуфиналиста регионалног песничког надметања „Мили дуели“. Под псеудонимом „Владар“, мисли, уређује лични блог и странице на друштвеним мрежама. Повремено сарађује са електронским

Руке су расле да свет загрле

часописом за промоцију читања „Буквар“. Живи и ради у Смедереву.

Јелена Бабић Раденковић, (1979, Београд) пише љубавне, мисаоне, социјалне, духовне и психолошке песме. Носилац је бројних захвалница и награда. У току је штампање њене прве збирке песама „Одсутно лице“. Члан је КК „Златно перо“ из Књажевца. Живи и ствара у Прокупљу.

Будимир Стефановић, (1961, Рача Крагујевачка) пише поезију. За свој рад је више пута награђиван, похваљиван и превођен на неколико светских језика. Заступљен у преко 70 зборника, алманаха и заједничких издања. Прву збирку песама „Сенке по угловима“ објавио је 1984, а исте године је као последњи носилац Прве песничке штафете СФРЈ исту предао Народној библиотеци у Београду. Објавио је још три збирке песама „Рачански песнички свитак“, „Хоризонти“ и „Вучја времена“. Члан је Књижевне заједнице Раче Крагујевачке, Књижевног клуба „Црњански“ Београд и Удружења књижевника Србије.

Мира Ракановић, живи и ствара у Павлишу код Вршца.

Миленко Шарац, (1959, Пљевља) пише поезију, сатиричну поезију, хаику, афоризме и кратке приче. Објавио шест књига поезије и четири књиге афоризама и епиграма. Заступљен у више зборника и антологија. Добитник је награда и похвала. Члан је Удружења књижевника Црне Горе и Хаику удружења Србије и Црне Горе.

Милорад Бибин, (1951, Меленци) се поред енигматике бави и писањем. Објавио је шест књига

Руке су расле да свет загрле

афоризама, три књиге поезије за децу, три књиге песама, три књиге Хаику песама и две књиге кратких прича. Више пута је награђиван у земљи и иностранству. Радови су му објављени у више од 150 зборника. Сарађује и са неколико часописа и новина. Живи и ствара у Зрењанину.

Мирјана Трнавац, живи и ствара у Гојној Гори код Прањана.

Миливоје Трнавац, живи и ствара у Гојној Гори код Прањана.

Александар М. Арсенијевић, књижевник и преводилац. Објавио је шест књига. Заступљен је у неколико антологија, као и у многобројним зборницима савремене српске поезије и прозе. Поезију, прозу и есеје објављује у периодици, зборницима, на порталима за књижевност. Радови су му превођени на руски, француски и енглески језик. Члан Удружења књижевника Србије. Живи и ствара у Београду.

Милан Драшковић, (1951, Београд) пише поезију и прозу. Објавио три збирке прича. Заступљен у часописима, зборницима и на интернету. Са енглеског језика препевао стихове Едгара Алана Поа и Дилона Томаса. Живи и ствара на Новом Београду.

Радован Синђелић, (1994, Сремска Митровица) живи и ствара у Шабцу.

Оливера Синђелић, (1973, Сремска Митровица) више пута је награђивана. Члан књижевног клуба „Момчило Настасијевић“ из Горњег Милановца. Живи и ствара у Шабцу.

Руке су расле да свет загле

Витомир Теофиловић, (1943) књижевник, дипломирао је на Катедри за светску књижевност Филолошког факултета у Београду. Објавио је пет књига афоризама, једну збирку песама и две књиге есеја. Аутор је антологије „Враг и шала“ и антологије савременог сатиричног афоризма „Случајни узорак“. Објавио је низ огледа у зборницима Међународног славистичког центра и мноштво текстова разних жанрова у домаћим и страним публикацијама. Афоризми су му преведени на више језика и уврштени у бројне антологије и зборнике.

Нешко М. Илић, (1955, Пожега) дипломирао је на Машинском факултету у Београду. Пише афоризме, епиграме и песме. Бави се примењеном уметношћу. Аутор је две књиге афоризама. Радове објављује у многим часописима, дневним новинама и електронским медијима. Заступљен је у антологијама и зборницима. Радови су му превођени на више страних језика. Сарађује са еминентним радио програмима. Добитник је значајних награда за афоризме. Члан је Београдског афористичарског круга. Живи у Пожеги.

Ивана Срећковић, бави се писањем кратких прича, афоризама, песама. Заступљена у више антологија, награђивана, објавила књигу афоризама. Живи и ради у Београду.

Јован Крагујевић, (1950, Нови Сад) дипломирани је правник. Био је аутор и уредник емисија о цезу на Радио Новом Саду и Радио 021. Објављивао је текстове о музици у Борби и Нашој Борби. Афоризме објављује у електронским и писаним медијима и зборницима. Афоризми су му

Руке су расле да свет загрле

преведени на енглески, руски, мађарски и словачки језик. Објавио је књигу афоризама „Духовне фрактуре“. Живи и пише у Новом Саду.

Сенка Ракочевих Ђекић, (1971, Вуковар) пише афоризме и поезију. Заступљена је у више зборника од којих су неки антологијски. Члан је „Сатиричких вертикала“ Карловци и „Уметнички хоризонт“ Крагујевац. Аутор је књиге „Афоризирање ума“. Живи и ствара у Ветернику.

Зоран Симић Зокс, заступљен у пет антологија и три пута више зборника. Награђиван уз многа признања. Живи и ствара у Фочи.

Слађан Мартиновић, живи и ствара у Пожаревцу.

Динко Османчевић, (1971, Бањалука) пише кратке форме, афоризме, песме, сатиричне приче и песме, (научно)фантастичне приче. Бави се енигматиком. Заступљен у двадесетак антологија. Објавио збирку афоризама „Велики прасак“ и „Златне резерве“. Награђиван на конкурсима и фестивалима хумора и сатире. Научнофантастичне приче објављивао у часописима као и умногим збиркама прича. Песме објавио у више дневних новина, часописа и зборника. Дописник часописа Шехер Бања Лука који излази у Шведској. Пише колумне о актуелним дешавањима, за Независне новине. Живи и ради у родној Бањалуци.

Стефан Петковић, афористичар и хумориста у покушају, чији су афоризми објављени у: Афирматор, Етна, Ошишани јез, Сатираскоп, Сатиргора, Суштина поетике, Шипак... Живи и ствара у Нишу.

Руке су расле да свет загле

Зоран Ђуровић, пише афоризме које објављује у новинама, електронско сатиричним часописима и зборницима. Вишеструко награђиван на фестивалима и конкурсима. Члан Београдског афористичарског круга (БАК), члан Удружења књижевника Србије. Живи и ствара у Вршцу.

Драган Митић, (рођен у Нишу) пише песме, приче и афоризме. Неке од песама и прича су и објављене у двојезичком зборнику »Биће боље-Бо же«, који је штампан у Љубљани. Његов есеј је ушао у шири избор за најбољи есеј 2020. године у Словенији, јер пише како на српском тако и на словеначком језику. Добио је већи број похвала и диплома. Такође је више десетина његових литерарних дела било изабрано у 2020/22 години и објављено у више од сто књига у читавом региону, а нека преведена на словеначки, македонски, бугарски, руски и енглески језик. Живи у Нишу.

Живко Продановић, (1945, Загреб) књижевник. Објавио је четири збирке песама, два романа и две збирке приповедака. Афоризме објављује у новинама, часописима и зборницима, а добитник је тридесет награда и признања за афоризме. Члан је Друштва хрватских писаца и Удружења хрватских афориста и хумориста. Живи у Загребу.

Милан Пантић, (1963, Локањ, општина Зворник) гимназију је завршио у Бијељини, а електротехнички факултет у Тузли. Са дужим прекидима, више од 40 година се бави писањем афоризама. Сарађивао је са бројним листовима. Објавио је две збирке афоризама „Знам за јадац“ и

Руке су расле да свет загрле

„Ситно самљевено“. Био је уредник више листова и часописа. Живи у Зворнику.

Братислав Костадинов, (1975, Крушевац) дипломирао је на Економском факултету у Нишу. Објавио је две књиге афоризама „Воштена интелигенција“ и „Девети круг спектакла“. Заступљен је у више заједничких зборника. Члан је Удружења књижевника Србије и Београдског афористичарског круга. Афоризми су му објављивани у многобројним часописима. Живи у Крушевцу.

Љубомир Илић, (1951) пензионисани је здравствени радник. Пише афоризме и хумористичку прозу. Објавио је три књиге афоризама „Проветравање празноглавља“, „Трн у оку“, „Ремонтовање мозга“ и три књиге сатиричко-хумористичке прозе „Бато, погоди ме НАТО“, „Слике из живота“, „Откачене приче“. Заступљен је у многобројним зборницима сатире и хумора. Објављује у дневној штампи и електронским часописима за сатиру и хумор. Живи у Малој Крсној.

Љиљана Крстић, рођена је у Каменици код Алексинца. Дипломирала је на Правном факултету у Нишу. Пише песме, приче, бајке, афоризме и хаику стихове. Има 17 објављених књига. Афоризми, сатиричне песме и приче су јој објављивани у многим листовима и часописима. Заступљена у читанкама, зборницима, часописима и антологијама и награђивана у земљи и иностранству. На стихове њених песама за децу написана је музика, па су и извођене на многим фестивалима. Председник је

Руке су расле да свет загле

Суда части Земље Читалића. Члан је Удружења књижевника Србије. Живи у Алексинцу.

Борисав Трајковић, пише поезију за децу (објавио три књиге), хаику поезију (објавио три књиге), афоризме и епиграме (има пет необјављених збирки са по 600 афоризама и једну необјављену збирку епиграма). Афоризме и епиграме је објављивао у сатиричним часописима и зборницима фестивала. За афоризме је освајао: прва награда (Житиште, 2013) и више других и трећих награда. Пише и објављује палиндроме (речи и изрази који се једнако читају с лева на десно и обрнуто). Има припремљену збирку од око 2000 палиндрома. Живи у Сомбору.

Мирослав Средановић, рођен је у Ластви, Требиње, Херцеговина. Дипломата у пензији. Члан је Удружења књижевника Србије, Београдског афористичарског круга и Московског клуба афористике. Пише кратке приче и афоризме. Објавио је десет књига афоризама: "Сто и ниједан афоризам", "Није смешно", "Записи на кожи", "Упадице", "Смешна збиља", „Нагазне мисли“, „Ренесанса без хуманизма“, „Крстареће мисли“, „Умњаци“, „Изабрани афоризми“. Превођен је на словачки, македонски, бугарски, руски, енглески и француски језик. Милован Гочманац, књижевник и есејиста из Крушевца, је 2021. објавио књигу „Ингенијум иновативне афористике“, посвећену књижевном делу Мирослава Средановића, за коју је 2022, од Удружења књижевника Србије добио награду „Радоје Домановић“, за теоретски допринос сатири. Живи и ствара у Београду.

Руке су расле да свет загле

Миодраг Лазаревић, (1954, Пожаревац) дипломирани је агроекономиста, али је радни век завршио као васпитач у дому ученика средњих школа. Писањем се бави преко 40 година и објавио је 4 романа, од тога један дечији, 4 књиге прича, 3 збирке поезије, од тога једна дечија и 7 књига афоризама, од тога једна дечија. Награђиван је за прозу и поезију, а његови радови налазе се у многим антологијама и зборницима. Објављује у дневним новинама и часописима. Живи и ствара у Пожаревцу.

Душан Мијајловић Адски, пише прозу, поезију, приче и песме за децу, хаику поезију, сатиру, књижевне приказе и новинске текстове. На разним књижевним конкурсима до сада је награђиван преко 200 пута, највише за кратку причу и приповетку. Објавио је збирке песама: „Несаницом до истине“, „Једино признајем своје распеће“ и „ОЧИГЛЕДНО“; збирке прича и приповедака: „Калигула на кестеновом листу“, „Трошење сна“, „Трошење страха“, „Трошење (не)моћи“, „Рам за црно-беле слике“, „Несрођени“, збирке хаику поезије: „Крчаг за росу“ и „Стварност“, неколико жанровских новела и преко 1800 жанровских прича. Заступљен је у Антологији нишких приповедача и још неколико антологија. Живи и ствара у Нишу.

Биљана Грошин, је рођена у Меленцима. Ликовни педагог у пензији. Пише поезију, кратку прозу и афоризме. Поезију и кратке приче је објављивала у више од сто зборника и часописа. Успешна је на бројним књижевним конкурсима, високим пласманима, наградама, похвалама. Живи у Меленцима.

Руке су расле да свет загле

Бранко Вуковић, (1980, Бар) дипломирао на Катедри за историју на Филозофском факултету у Нишу, а магистрирао на Историјском институту Црне Горе на смеру: историја културе и историјска антропологија. Афоризме публикује у штампаним и електронским медијима у Црној Гори и региону. Живи и ради у Подгорици.

Владислав Влаховић, (1963, Ровцима, општина Колашин, у Црној Гори) образовањем стекао високу стручну спрему и постдипломска усавршавања ранга доктората. Пише афоризме, епиграме, поезију и сатиричну прозу. Објавио је збирку поезије „Скитница у ружичњаку“, збирке афоризама „Ноћ дугих језика“, „Увјерење о држављанству“, „Непознати извршилац“ и „Ноћне море“, те збирке сатиричне прозе „(П)омамљени“ и „Бестежинско стање“. Заступљен је у више од 70 зборника, лексикона и антологија. Члан је Удружења књижевника Црне Горе, Удружења књижевника Србије, Београдског афористичарског клуба (БАК) и «London Press Club-а». Живи у Подгорици и Бриселу (Краљевина Белгија).

Марко Пајић, (1990, Врњачка Бања) ради у пољопривредној школи као наставник групе предмета пољопривредне технике. Пише поезију и афоризме. Његови радови су објављивани у зборницима домаћих и регионалних књижевних клубова, док су афоризми објављивани у сатиричним рубрикама дневних листова. Похваљиван и награђиван. Живи и ствара у Ваљеву.

Милан Курица, пише афоризме. Учествује на књижевним конкурсима и добитник је бројних

Руке су расле да свет загле

награда и признања. Живи и ствара у Приједору, Република Српска, Босна и Херцеговина.

Живко Ђуза, (рођен је у Подрашници код Мркоњић Града) пише претежно прозу. До сада је објавио шест самосталних збирки афоризама "Прогнозе из воде", "Истрага је у току", "Буква ливадарка", "Шта су писцу хтјели да кажу", "Ово и оно" и "Писање у вјетар". Издао је књигу прозних текстова, монографског типа "Мркоњић Град на узбрдицама и низбрдицама", а прошле године збирку прича "Од Варцара до Мркоњић Града". Заступљен је у више антологија хумора и сатире, а радови су му објављивани у бројним дневним новинама и часописима. Живи и ствара у Подрашници.

Радоје Николић, (1963, Вршац) дипломирао на Правном факултету у Београду. Некада радио у "Вршачкој пивари" АД као правни заступник. Објавио четири сатиричне књиге "Нови светски поредак" (збирка афоризама), "Брат је мио, које вере био" (комедија), "Уџбеник опште историје за све разреде свих средњих школа и све године свих факултета" и "Србија до Токија" (збирка хаику поезије). Заступљен у антологијама афоризама. Живи и ствара у Вршцу.

Миодраг Тасић, (1961, Доње Сухотно, Алексинац) књижевник, новинар и аутор осам књига. Пише романе, поезију, кратке приче, афоризме. Покренуо и уређивао књижевни часопис "Светионик". Стални сарадник више штампаних и електронских часописа.

Зоран Додеровић, (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику. Објавио књигу

Руке су расле да свет загрле

хаикуа „Заструпљена река”, „Слепи колосек” (афоризми), „Изабране приче”, коаутор је књига „Раскршће ветрова” и „ПрезЕНт анегдоте, уређивао часопис „Хаику момент”; заступљен у бројним часописима, зборницима и антологијама. Награђиван. Члан је Друштва књижевника Војводине и Светске хаику асоцијације. Живи у Новом Саду.

Момир Васић, (1958, Тузла) завршио Економски факултет у Сарајеву. Пише песме, приче, поезију за децу, афоризме, сатиричне приче и сатиричне песме. Објављује у новинама, часописима и зборницима. Живи у Зворнику, Република Српска.

Јована Глицић, (2010) је завршила 6. разред ОШ „Стефан Немања“ у Нишу. Још као ђак првак издвојила се својим талентом. Њена љубав су писање и читање. До сада је освојила преко 90 награда на разним књижевним конкурсима широм Србије и региона. Њене песме и приче нашле су се у многим зборницима и дечијим часописима. Ове године била је најмлађи добитник Светосавске награде за постигнуте изузетне резултате у области литерарног стваралаштва.

Милан Р. Симић, (1959, Велика Плана) пише прозу, драме, филозофеме, афоризме, књижевну критику и есеје. Есеји су му превођени на македонски, афоризми на немачки, енглески, мађарски, бугарски, пољски, румунски и руски, проза на словачки и словеначки језик. Објавио је четири књиге романа: „Порицање стварности“, „Оде ми да полудим“, „Бели свет коначно“, „Ништа вредно помена“, две збирке прича: „Недовршена прича“, „Приручник за будуће мучитеље и убице“, шест

Руке су расле да свет загле

збирки огледа и критика: „Али нећемо више о томе“, „Али хоћемо управо о томе“, „А то тонуће у простору“, „Есеји да ти блаже горчину“, „Дневник читаоца“, „Дневник читаоца 2“, две збирке филозофема: „Приручник за побуну верујућих“, „Аристотел по други пут међу Србима“, шест збирки афоризама: „Чизма режим чува“, „Гласаћемо се још“, „Ено секире, камо га кум?“, „Зовите ме Аристотел“, „Жуљ на жуљ“, „Капа доле“, две радиодраме: „Расвануће“ (Радио Београд Други програм) „Сневач од сламе“ (Радио Београд Трећи програм). Похваљиван и награђиван. Од 1994. године уређује часопис за културу и уметност *Наш траг*. Учествује у раду Великог жирија „Вечерњих новости“ за књигу године (награда „Меша Селимовић“) од 2016. члан је Српског ПЕН центра. Живи и ствара у Великој Плани.

Томислав Ђокић, (1948, Скорица) дипломирао на Филолошком факултету у Београду. Томислав је песник, прозаист, есејист, публициста, рецензент, новинар и сакупљач народних умотворина. Присутан је у око осамдесет зборника, алманаха, лексикона, антологија и у „Енциклопедији Крушевца и околине“, као и у школској лектири. За књижевни рад добио је око осамдесет награда и друштвених признања. Превођен је на македонски, бугарски, јерменски, грчки, русински, румунски и чешки језик. Објавио је двадесет и четири књиге. Живи у Параћину.

Жељко Марковић, (1961, Мазоча код Фоче) дипломирани економиста. Пише афоризме. Објавио је три књиге афоризама: „Истина о нама“, „Народе,

Руке су расле да свет загрле

извини!“ и „Живот на овим просторима“. Живи у Чачку.

Душан Милићев, (1949, Међа) књижевник и новинар. Студирао је у Загребу и Београду. Пише поезију, прозу, приказе, књижевну критику, афоризме. Објавио је пет књига поезије. Заступљен је у више заједничких зборника. Објављује у књижевним новинама и часописима. Живи и ствара у Житишту.

Марта Дубајић, (1932, Житиште) пише афоризме. Радни век провела као учитељица у Житишту. У пензији од 1987. године. Живи у Житишту.

Драган Мартиновић, (1956, Зрењанин) одрастао у Житишту. Завршио грађевински факултет. У пензији. Живи и ствара у Београду.

Драган Ј. Ристић, (1948, Ниш) књижевник и књижевни преводилац, главни уредник „Хаику новина“. Поред књига хаику поезије и преведених књига са немачког и на немачки, објавио пет књига кратких прича, три књиге афоризама и једну књигу поезије. Живи у Нишу.

Драган Колак, пензионисани је наставник руског језика и књижевности. Студирао је на Вишој педагошкој школи у Крагујевцу, Филолошком факултету у Београду и Филозофском факултету у Новом Саду. Пише афоризме и друге сатиричне форме за децу и одрасле. Бавио се новинарством и писао за новосадске новине. Објавио је четири књиге из публицистике и једну књигу сатиричних прилога. На конкурсима више пута је награђиван за афоризме и карикатуру. Сатиричне прилоге објављује у дневној

Руке су расле да свет загрле

и периодичној штампи и интернет-порталима. Живи и ствара у Тителу.

Драгутин Видачић, живи и ствара у Житишту.

Радивоје Пантић, (1948, Куршумлија) студирао филозофију, сада пензионер. Пише поезију, есеје, осврте, афористику и рецензије. Заступљен је у многобројним антологијама и зборницима. Више пута награђиван. Један од оснивача Књижевног клуба „Милутин Ускоковић“ Куршумлија. Живи у Куршумлији.

Руке су расле да свет загрле

Садржај

Робертина Шијан, *Реч уредника* / 5

ВИШЕ НЕ ТРЕБА

- Радивој Шајтинац, *Више не треба* / 11
Радмила Стојановић, *Авантуристички дух* / 13
Братимир Петровић, *Најлепша игра стварања* / 17
Емилија Живојиновић, *Ипак је отворила
врата собе* / 22
Александар Стојановић, *Прича о покварењаку* / 27
Зоран Бар, *Удомљавање Достојевског* / 32
Беба Голубовић, *Верујем у анђеле* / 36
Немања Савић, *Мендоза* / 38
Бранислава Турински Глорија, *Хелга* / 39
Даринка Крунић Бјелица, *Драгутин* / 46
Славко Мали, *Сузе црног пса* / 50
Владислав Влаховић, *Сан* / 53
Бранимир Перић, *Јарак* / 57
Славица Јовановић, *Кад зарате коњасти
и мачкасти* / 61
Биљана Димитријевић Мартинов, *Дорис Деј* / 65
Витомир Ђурчин, *Бодигард из нашег комишука* / 67
Шимон А. Ђармати, *Бундева* / 73
Тања Ђурђевић, *Кам` моја полутка?* / 78
Снежана Марко-Мусинов,
Провинцијско одрастање / 83
Драгица Ђурић, *Смрт недужне птице* / 88
Мирјана Даниловић, *Краљевска столица* / 90
Веселин Милићевић, *Ипак си дошао сине* / 94
Раковић Снежана, *Сизиф из Завидовића* / 99

Руке су расле да свет загле

- Јован Н. Бундало, *Љубав спаја галаксије* / 100
Живко Букоња, *Услуга* / 105
Дејан Миленковић, *Буђење и Муза* / 108

РЕЧ ЈЕ САЧУВАЛА МУДРОСТ

- Др Славомир Гвозденовић,
Реч је сачувала мудрост / 113
Радмила Стојановић, *Рукопис радости* / 115
Јована Симић, *Мере за кошуљу* / 116
Славица Јаничић, *Они су ме научили* / 117
Мира Церовић Тасић, *Твоја ме песма
наводи на грех* / 118
Петар Петровић, *Кућни праг* / 119
Неранца Нена Костић, *Молебан песника* / 120
Владимир Аранђеловић, *Време смрти* / 122
Јелена Бабић Раденковић, *Кад падну завесе* / 125
Будимир Стефановић, *Прохујало* / 127
Славица Јовановић, *Небеске водоноше
и звездани врч* / 129
Мира Ракановић, *Споменар* / 133
Миленко Шарац, *Блудни син* / 134
Милорад Бибин, *Праскозорје* / 135
Драгица Ђурић, *Леб* / 136
Мирјана Трнавац, *Благослов мајке II* / 137
Миливоје Трнавац, *Из црта и реза* / 138
Александар М. Арсенијевић, *Орфејска химна
будућности* / 139
Милан Драшковић, *Пустинје љубави* / 141
Радован Синђелић, *Ветар у ноћи* / 143
Оливера Синђелић, *Козорог* / 144

Руке су расле да свет загле

**БОГАТА ЖЕТВА УМНИХ И
ДУХОВИТИХ АФОРИЗАМА**

- Витомир Теофиловић, *Богата жетва умних и
духовитих афоризама* / 147
 Нешко М. Илић / 149
 Ивана Срећковић / 149
 Јован Крагујевић / 149
 Сенка Ракочевећ Ђекић / 149
 Славица Јовановић / 150
 Зоран Симић Зокс / 150
Слађан Мартиновић Буковски / 150
 Снежана Марко-Мушинов / 151
 Динко Османчевић / 151
 Витомир Ђурчин / 151
 Стефан Петковић / 152
 Зоран Ђуровић / 152
 Драган Митић / 152
 Живко Продановић / 152
 Милан Пантић / 153
Братислав Костадинов / 153
 Љубомир Илић / 153
 Љиљана Крстић / 154
 Борисав Трајковић / 154
 Мирослав Средановић / 155
 Миодраг Лазаревић / 155
 Живко Букоња / 155
Душан Мијајловић Адски / 156
 Биљана Грошин / 156
 Бранко Вуковић / 156
 Владислав Влаховић / 157
 Марко Пајић / 157

Руке су расле да свет загрле

- Милан Курица / 157
Живко Ђуза / 158
Радоје Николић / 158
Миодраг Тасић / 158
Зоран Додеровић / 159
Момир Васић / 159
Јована Глицић / 159
Милан Р. Симић / 160
Томислав Ђокић / 160
Жељко Марковић / 161
Душан Милићев / 161
Шимон А. Ђармати / 161
Марта Дубајић / 162
Драган Мартиновић / 162
Миленко Шарац / 163
Милорад Бибин / 163
Биљана Димитријевић Мартинов / 163
Драган Ј. Ристић / 164
Драган Колак / 164
Драгутин Видачић / 164
Радивоје Пантић / 164

Белешка о ауторима / 165

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

821.163.41-82(082.2)

РУКЕ су расле да свет загле : зборник одабраних радова са Књижевног конкурса "Банатско перо" 2022. Библиотеке "Бранко Радичевић" и Клуба књиге "Бранко Радичевић" / [уредник Робертина Шијан]. – Житиште : Библиотека "Бранко Радичевић", 2022 (Житиште : Ситопринт). – 191 стр. ; 21 cm

Тираж 300. – Реч уредника: стр. 5-7. – Белешке о ауторима: стр. 165-185.

ISBN 978-86-89687-54-5

COBISS.SR-ID 81692425

